

Αλέξανδρος ή Ψευδομάντις

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ

Μετάφραση
Ιωάννης Κονδυλάκης

Λουκιανού

Ἀλέξανδρος ἢ Ψευδομάντις

Μετάφραση Ἰωάννου Κονδυλάκη

ed. A.M. Harmon, 1925

[1] Σὺ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε,
μικρόν τι καὶ φαῦλον οἶει τὸ
πρόσταγμα, προστάττειν τὸν
Ἀλεξάνδρου σοι τοῦ Ἀβωνοτειχίτου
γόητος βίον καὶ ἐπινοίας αὐτοῦ καὶ
τολμήματα καὶ μαγγανείας εἰς
βιβλίον ἐγγράψαντα πέμψαι· τὸ δέ,
εἴ τις ἐθέλοι πρὸς τὸ ἀκριβές
ἕκαστον ἐπεξιέναι, οὐ μεῖον ἐστὶν ἢ
τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου
πράξεις ἀναγράψαι· τοσοῦτος εἰς
κακίαν οὗτος, ὅσος εἰς ἀρετὴν
ἐκεῖνος.

ὅμως δὲ εἰ μετὰ συγγνώμης
ἀναγνώσεσθαι μέλλοις καὶ τὰ
ἐνδέοντα τοῖς ἱστορουμένοις
προσλογιῆσθαι, ὑποστήσομαί σοι
τὸν ἄθλον, καὶ τὴν Αὐγέου
βουστασίαν, εἰ καὶ μὴ πᾶσαν, ἀλλ'
εἰς δυνάμιν γε τὴν ἐμαυτοῦ
ἀνακαθάρσασθαι πειράσομαι,

1. Σὺ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε¹,
νομίζεις μικρόν καὶ εὐκόλον ἐκεῖνο το
οποῖον μου παραγγέλλεις, δηλαδή να σου
γράψω βιβλίον περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν
τεχνασμάτων, τῶν τολμημάτων καὶ τῶν
μαγειῶν τοῦ αγύρτου Ἀλεξάνδρου τοῦ
Ἀβωνοτειχίτου καὶ σοὺ το πέμψω· ἀλλ'
εἰάν θέλῃ τις να περιγράψῃ τα καθέκαστα
ακριβῶς, δεν θα εἶνε ευκολώτερον ἀπὸ το
να ἱστορήσῃ τὰς πράξεις τοῦ
Ἀλεξάνδρου, υἱοῦ τοῦ Φιλίππου· τόσον
οὗτος υπήρξε μέγας κατὰ τὴν κακίαν,
ὅσον ἐκεῖνος κατὰ τὴν ἀρετὴν.

Ἀλλ' ὅμως εἰάν μέλλῃς να ἀναγνώσῃς με
ἐπιείκειαν ὅσα θα σου γράψω καὶ να
συμπλήρωσῃς τὰς ἐλλείψεις τῆς ἱστορίας,
θα ἀναλάβω τὸν ἄθλον καὶ τοῦ Αὐγείου
τὸν σταῦλον, ἀν ὅχι ὅλον, ἀλλ' ὅσον
δύναμαι θα προσπαθῶ να καθαρίσω,
ἐξάγων ολίγους κοφίνους, ὥστε να
δύνασαι ἐξ ἐκείνων να συμπεράνης πόση
καὶ πόσον ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ ὅλη

ὀλίγους ὅσους τῶν κοφίνων
ἐκφορήσας, ὡς ἀπ' ἐκείνων
τεκμαίροιο πόση πᾶσα καὶ ὡς
ἀμύθητος ἦν ἡ κόπρος ἦν τρισχίλιοι
βόες ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ποιῆσαι
ἐδύναντο.

[2] Αἰδοῦμαι μὲν οὖν ὑπὲρ ἀμφοῖν,
ὑπὲρ τε σοῦ καὶ ἐμαυτοῦ· σοῦ μὲν,
ἀξιοῦντος μνήμη καὶ γραφῇ
παραδοθῆναι ἄνδρα
τρискаτάρατον, ἐμαυτοῦ δέ,
σπουδὴν ποιουμένου ἐπὶ τοιαύτῃ
ἱστορίᾳ καὶ πράξεσιν ἀνθρώπου, ὃν
οὐκ ἀναγιγνώσκεισθαι πρὸς τῶν
πεπαιδευμένων ἦν ἄξιον, ἀλλ' ἐν
πανδήμῳ τινὶ μεγίστῳ θεάτρῳ
ὁρᾶσθαι ὑπὸ πιθήκων ἢ ἀλωπέκων
σπαραττόμενον.

ἀλλ' ἦν τις ἡμῖν ταύτην ἐπιφέρει
τὴν αἰτίαν, ἔξομεν καὶ αὐτοὶ εἰς
παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀνενεγκεῖν.
καὶ Ἀρριανὸς γὰρ ὁ τοῦ Ἐπικτήτου
μαθητῆς, ἀνὴρ Ρωμαίων ἐν τοῖς
πρώτοις καὶ παιδείᾳ παρ' ὅλον τὸν
βίον συγγενόμενος, ὁμοίον τι
παθὼν ἀπολογήσαιτ' ἂν καὶ ὑπὲρ
ἡμῶν· Τιλλορόβου γοῦν τοῦ ληστοῦ

κόπρος, τὴν ὁποίαν τρισχίλιοι βόες ἐπὶ
πολλὰ ἔτη θα ἠδύναντο να παραγάγωσι.

2. Εντρέπομαι καὶ διὰ τοὺς δύο, διὰ σε
καὶ διὰ τὸν εαυτὸν μου· διὰ σε,
ἀπαιτοῦντα να παραδοθῇ εἰς τοὺς
μεταγενεστέρους διὰ τῆς γραφῆς ἡ μνήμη
ἀνθρώπου τρισκατάρατου καὶ διὰ τὸν
εαυτὸν μου καταγινόμενον εἰς τοιοῦτον
ἔργον καὶ ασχολούμενον διὰ τὰς πράξεις
ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος δεν εἶνε ἄξιος να
ἀναγινώσκουν περὶ αὐτοῦ οἱ μορφωμένοι
ἄνθρωποι, ἀλλὰ μάλλον να τὸν βλέπουν
εἰς μέγιστον θέατρον σπαρασσόμενον
ὑπὸ πιθήκων ἢ ἀλωπέκων.

Ἀλλ' εἴαν τις μας κατηγορήσῃ διὰ τοῦτο
θα ἔχωμεν να ἀντιτάξωμεν ἄλλο τι
παραπλήσιον. Καὶ ὁ Ἀριανός, ὁ μαθητῆς
τοῦ Ἐπικτήτου, Ρωμαῖος ἐκ τῶν πρώτων,
ὅστις καθ' ὅλον τοῦτον τὸν βίον ἠσχολεῖτο
με τὴν παιδείαν, ἔπαθε τι παρόμοιον καὶ
δύναται ν' ἀπολογηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. Αὐτὸς
κατεδέχθη να γράψῃ τὸν βίον τοῦ ληστοῦ
Τίλλιβόρου. Ἡμεῖς δε θα ἱστορήσωμεν
τὰς πράξεις ληστοῦ πολὺ ωμότερου,
καθόσον δεν ἐλήστευεν εἰς τὰ δάση καὶ

κάκεινος βίον ἀναγράψαι ἡξίωσεν.
ἡμεῖς δὲ πολὺ ὠμοτέρου ληστοῦ
μνήμην ποιησόμεθα, ὅσῳ μὴ ἐν
ῥύλαις καὶ ἐν ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν
πόλεσιν οὗτος ἐλήστευεν, οὐ
Μυσίαν μόνην οὐδὲ τὴν Ἰδην
κατατρέχων οὐδὲ ὀλίγα τῆς Ἀσίας
μέρη τὰ ἐρημότερα λεηλατῶν, ἀλλὰ
πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν Ῥωμαίων
ἀρχὴν ἐμπλήσας τῆς ληστείας τῆς
αὐτοῦ.

[3] Πρῶτερον δέ σοι αὐτὸν
ὑπογράψω τῷ λόγῳ πρὸς τὸ
ὁμοιότατον εἰκάσας, ὥς ἂν
δύνωμαι, καίτοι μὴ πάνυ γραφικός
τις ᾖν. τὸ γὰρ δὴ σῶμα, ἵνα σοι καὶ
τοῦτο δείξω, μέγας τε ἦν καὶ καλὸς
ιδεῖν καὶ θεοπρεπὴς ὡς ἀληθῶς,
λευκὸς τὴν χροάν, τὸ γένειον οὐ
πάνυ λάσιος, κόμην τὴν μὲν ἰδίαν,
τὴν δὲ καὶ πρόσθετον ἐπικείμενος
εὖ μάλα εἰκασμένην καὶ τοὺς
πολλοὺς ὅτι ἦν ἀλλοτρία
λεληθυῖαν· ὀφθαλμοὶ πολὺ τὸ
γοργὸν καὶ ἔνθεον διεμφαίνοντες,
φώνημα ἥδιστόν τε ἅμα καὶ
λαμπρότατον· καὶ ὅλως οὐδαμόθεν

τα ὄρη, ἀλλ' εἰς τὰς πόλεις, καὶ δὲν
ελεηλάτει μόνον τὴν Μυσίαν καὶ τὰ περὶ
τὴν Ἰδην μέρη, οὔτε ὀλίγας χώρας τῆς
Ἀσίας τὰς ἐρημοτέρας, ἀλλὰ ὅλον,
δύναται τις νὰ εἴπῃ, τὸ ρωμαϊκὸν κράτος
εγέμισεν ἡ ληστεία του.

3. Καὶ ἐν πρώτοις θὰ προσπαθῆσω νὰ
σοι τὸν περιγράψω διὰ τοῦ λόγου, ὥστε
νὰ τὸν παραστήσω ὅσον τὸ δυνατόν
ομοιότερον, καίτοι δὲν εἶμαι πολὺ
δυνατός εἰς τὴν περιγραφὴν. Κατὰ τὸ
σῶμα, διὰ νὰ σοι παραστήσω καὶ τοῦτο,
ἦτο ὑψηλός, ωραῖος καὶ ἀληθῶς
θεοπρεπής, λευκὸς τὸ χρῶμα καὶ με
γένεια ὅχι πολὺ πυκνά. Κόμη πρόσθετος
ἦτο τόσον καλῶς προσηρμοσμένη εἰς τὴν
ιδιὴν του ὥστε δὲν διεκρίνετο ὅτι ἦτο
ξένη. Οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶχον πολλὴν
ζωηρότητα καὶ λάμψιν γοητευτικὴν, ἡ δὲ
φωνὴ του ἦτο μελωδική καὶ λίαν
εὐάρεστος· ἐν γένει δὲ κατὰ τὸ
ἐξωτερικόν ἦτο τέλειος.

μεμπτός ἦν ταῦτά γε.

[4] Τοιόσδε μὲν τὴν μορφὴν· ἡ ψυχὴ δὲ καὶ ἡ γνῶμη· ἀλεξίκακε Ἡράκλεις καὶ Ζεῦ ἀποτρόπαιε καὶ Διόσκουροι σωτήρες, πολεμίοις καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γένοιτο καὶ συγγενέσθαι τοιούτῳ τινί. συνέσει μὲν γὰρ καὶ ἀγχινοῖα καὶ δριμύτητι πάμπλου τῶν ἄλλων διέφερεν, καὶ τό τε περίεργον καὶ εὐμαθὲς καὶ μνημονικὸν καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυές, πάντα ταῦτα εἰς ὑπερβολὴν ἑκασταχοῦ ὑπῆρχεν αὐτῷ.

ἐχρήτο δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ χεῖριστον, καὶ ὄργανα ταῦτα γενναῖα ὑποβεβλημένα ἔχων αὐτίκα μάλα τῶν ἐπὶ κακίᾳ διαβοήτων ἀκρότατος ἀπετελέσθη, ὑπὲρ τοὺς Κέρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβατον ἢ Φρυνώνδαν ἢ Ἀριστόδημον ἢ Σώστρατον. αὐτὸς μὲν γὰρ τῷ γαμβρῷ Ρουτιλιανῷ ποτε γράφων καὶ τὰ μετρίωτατα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων Πυθαγόρα ὅμοιος εἶναι ἡξίου. ἀλλ' ἔλεως μὲν ὁ Πυθαγόρας εἶη, σοφὸς ἀνὴρ καὶ τὴν γνῶμην θεσπέσιος, εἰ δὲ κατὰ τοῦτον

4. Τοιούτος ἦτο κατὰ τὴν μορφὴν· ὅσον διὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν χαρακτήρα του, ἀλεξίκακε Ἡρακλή καὶ Ζεῦ ἀποτρόπαιε², καὶ Διόσκουροι σωτήρες, μὴ δώσετε εἰς φίλους ἢ ἐχθροὺς νὰ συναντήσουν τοιούτον ἄνθρωπον καὶ νὰ ἐμπέσουν εἰς τὰ δίκτυα του. Κατὰ τὴν πανουργίαν καὶ τὴν νοημοσύνην ὑπεεῖχε κατὰ πολὺ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἐπὶ πλέον δὲ ἦτο υπερβολικὰ περίεργος καὶ ευκόλως ἐμάνθανε καὶ εἶχε ἰσχυρόν τον μνημονικόν καὶ ζωηράν τὴν ἀντίληψιν· ἀλλὰ τὰ προτερήματα ταῦτα μετεχειρίζετο πρὸς τὸ κακόν.

Ἐχὼν δὲ τοιαύτην δύναμιν καὶ ἰκανότητα, ἐντὸς ολίγου ὑπερέβη τοὺς περιφημότερους διὰ τὴν κακίαν τῶν, τοὺς Κέρκωπας, τὸν Εὐρύβατον, τὸν Φρυνώνδαν, τὸν Ἀριστόδημον καὶ τὸν Σώστρατον. Γράφων ποτὲ πρὸς τὸν γαμβρόν του Ρουτιλλιανόν καὶ ομιλῶν περὶ τοῦ εαυτοῦ του με τὴν μεγαλειτέραν του μετριοφροσύνην, διετείνετο ὅτι εἶνε ὅμοιος πρὸς τὸν Πυθαγόραν. Ζητῶ συγγνώμην ἀπὸ τὸν Πυθαγόραν, ὁ οἷός τις ἦτο σοφὸς ἀνὴρ καὶ θεσπέσιος κατὰ τὰς ιδέας· ἀλλ' εἴαν ἦτο σύγχρονος του ἡμετέρου Ἀλεξάνδρου, εἶμαι βέβαιος ὅτι θα εφαινετο μικρὸς ἀπέναντι αὐτοῦ.

ἐγγεγένητο, παῖς ἂν εὖ οἶδ' ὅτι πρὸς
αὐτὸν εἶναι ἔδοξε.

καὶ πρὸς Χαρίτων μή με νομίσης ἐφ'
ὑβρει ταῦτα τοῦ Πυθαγόρου λέγειν
ἢ συνάπτειν πειρώμενον αὐτοὺς
πρὸς ὁμοιότητα τῶν πράξεων· ἀλλ'
εἴ τις τὰ χείριστα καὶ
βλασφημότατα τῶν ἐπὶ διαβολῇ
περὶ τοῦ Πυθαγόρου λεγομένων, οἷς
ἔγωγε οὐκ ἂν πεισθείην ὥς
ἀληθέσιν οὖσιν, ὅμως συναγάγοι
εἰς τὸ αὐτό, πολλοστὸν ἂν μέρος
ἅπαντα ἐκεῖνα γένοιτο τῆς
Ἀλεξάνδρου δεινότητος.

ὅλως γὰρ ἐπινόησόν μοι καὶ τῷ
λογισμῷ διατύπωσον ποικιλωτάτην
τινὰ ψυχῆς κρᾶσιν ἐκ ψεύδους καὶ
δόλων καὶ ἐπιορκιῶν καὶ
κακοτεχνιῶν συγκειμένην, ῥαδίαν,
τολμηράν, παράβολον, φιλόπονον
ἐξεργάσασθαι τὰ νοηθέντα, καὶ
πιθανὴν καὶ ἀξιόπιστον καὶ
ὑποκριτικὴν τοῦ βελτίονος καὶ τῷ
ἐναντιωτάτῳ τῆς βουλήσεως
ἐοικυῖαν. οὐδεὶς γοῦν τὸ πρῶτον
ἐντυχὼν οὐκ ἀπῆλθε δόξαν λαβὼν
ὑπὲρ αὐτοῦ ὥς εἶη πάντων

Ἀλλὰ δι' ὄνομα τῶν Χαρίτων, μη νομίσης
ὅτι λέγω ταῦτα διὰ να υβρίσω τον
Πυθαγόραν ἢ ὅτι θέλω να τους φέρω εις
παραλληλισμόν και να συγκρίνω τας
πράξεις των ως ομοίας. Εάν όμως κανείς
συναθροίση ὅσα κάκιστα και
βλασφημότατα ἐλέχθησαν ἐναντίον του
Πυθαγόρου, τα οποία ἐγὼ δεν πιστεύω,
δεν θα δυνηθοῦν ταῦτα να δώσουν
ἐλαχίστην και ἀμυδράν ιδέαν περί της
αχρειότητος του Ἀλεξάνδρου.

Πρέπει να φαντασθῆς μίαν ψυχὴν χωρὶς
ἠθικὴν συνείδησιν, θρασεῖαν και μη
γνωρίζουσαν ἐμπόδιο, ἀκούραστον εις
την ἐκτέλεσιν των αποφασισθέντων,
πειστικὴν και προσελκύουσαν την
ἐμπιστοσύνην, δεξιῶς υποκρινομένην την
αγαθότητα και κρύπτουσαν τους ἀληθεῖς
της σκοπούς ὑπὸ ἐκδηλώσεις ἀντιθέτους.
Πας ὅστις τον ἐβλεπε δια πρώτην φοράν
ἀπῆρχετο με την ἐντύπωσιν ὅτι ἦτο ο
ἐντιμότερος των ἀνθρώπων, ο πραότερος
και συγχρόνως ο μετριοφρονέστατος και
αφελέστατος. Ἐκτός τούτου ἔτεινε
πάντοτε προς τα μεγάλα και οὐδὲν μικρόν
ἐπεχείρει, ἀλλὰ μόνον περί μεγάλων

ἀνθρώπων χρηστότατος καὶ
ἐπιεικέστατος καὶ προσέτι
ἀπλοϊκώτατός τε καὶ ἀφελέστατος.
ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὸ μεγαλουργὸν
προσῆν καὶ τὸ μηδὲν μικρὸν
ἐπινοεῖν, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις
ἐπέχειν τὸν νοῦν.

[5] Μειράκιον μὲν οὖν ἔτι ὧν πάνυ
ῥαῖον, ὥς ἐνῆν ἀπὸ τῆς καλάμης
τεκμαίρεσθαι καὶ ἀκούειν τῶν
διηγουμένων, ἀνέδην ἐπόρνευε καὶ
συνῆν ἐπὶ μισθῷ τοῖς δεομένοις. ἐν
δὲ τοῖς ἄλλοις λαμβάνει τις αὐτὸν
ἐραστῆς γόης τῶν μαγείας καὶ
ἐπωδὰς θεσπεσίους ὑπισχνουμένων
καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς καὶ
ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς καὶ
θησαυρῶν ἀναπομπὰς καὶ κλήρων
διαδοχάς. οὗτος ἰδὼν εὐφυᾶ παῖδα
καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν ἑαυτοῦ
πράξεων ἐτοιμότατον, οὐ μείον
ἐρῶντα τῆς κακίας τῆς αὐτοῦ ἢ
αὐτὸς τῆς ὥρας τῆς ἐκείνου,
ἐξεπαίδευσέ τε αὐτὸν καὶ διετέλει
ὑπουργῶ καὶ ὑπηρέτῃ καὶ διακόνῳ
χρῶμενος.

ὁ δ' αὐτὸς ἐκεῖνος δημοσίᾳ μὲν

εσκέπτετο.

5. Όταν ἦτο ἐφηβος, καὶ ἦτο πολὺ
ευειδῆς νέος, ὡς ηδύνατο τις νὰ
συμπεράνῃ ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ κάλλους
του, ἐπορνεύετο ἀναιδῶς καὶ ἀντὶ
χρημάτων προσεφέρετο εἰς τοὺς
βουλομένους. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀλλῶν
εραστῶν τοῦ κάποιος μάγος ἐξ ἐκείνων
οἵτινες διατείνονται ὅτι γνωρίζουν
θαυματοουργοὺς μαγείας καὶ ἐξορκισμοὺς
καὶ ὑπόσχονται νὰ διευκολύνουν ἐρώτας,
ἐκδικήσεις κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ εὐρέσεις
θησαυρῶν καὶ κληρονομιῶν ἐπιτυχίας —
οὗτος ἰδὼν ὅτι ὁ νέος ἦτον ευφυὲς καὶ
καταλληλότερος πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν
σκοπῶν του καὶ ὅτι δὲν ἐρωτεύετο
ὀλιγώτερον τὴν κακίαν του παρ' ὅσον
αὐτὸς τὸ κάλλος του, τὸν ἐσπούδασε καὶ
τὸν μετεχειρίζετο ὡς βοηθὸν καὶ
συνεργάτην.

Ὁ μάγος ἐκεῖνος φανερά ἦτο δῆθεν

ἰατρός δῆθεν ἦν, ἠπίστατο δὲ κατὰ
τὴν Θῶνος τοῦ Αἰγυπτίου γυναικα
φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ
μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά· ὧν
ἀπάντων κληρονόμος καὶ διάδοχος
οὗτος ἐγένετο. ἦν δὲ ὁ διδάσκαλος
ἐκεῖνος καὶ ἐραστής τὸ γένος
Τυανεύς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ πάνυ
συγγενομένων καὶ τὴν πᾶσαν
αὐτοῦ τραγωδίαν εἰδότης. ὅρᾳς ἐξ
οἷας σοι διατριβῆς ἄνθρωπον λέγω.

[6] Ἦδη δὲ πύγωνος ὁ Ἀλέξανδρος
πιμπλάμενος καὶ τοῦ Τυανέως
ἐκείνου ἀποθανόντος ἐν ἀπορίᾳ
καθεστώς, ἀπηνθηκυίας ἅμα τῆς
ῥας, ἀφ' ἧς τρέφεσθαι ἐδύνατο,
οὐκέτι μικρὸν οὐδὲν ἐπενόει, ἀλλὰ
κοινωνήσας Βυζαντίῳ τινὶ
χορογράφῳ τῶν καθιέντων εἰς τοὺς
ἀγῶνας, πολὺ καταρατοτέρῳ τὴν
φύσιν Κοκκωνᾶς δέ, οἶμαι,
ἐπεκαλεῖτο περιήεσαν γοητεύοντες
καὶ μαγγανεύοντες καὶ τοὺς παχεῖς
τῶν ἀνθρώπων οὕτως γὰρ αὐτοὶ τῇ
πατρίῳ τῶν μάγων φωνῇ τοὺς
πολλοὺς ὀνομάζουσιν
ἀποκείροντες.

ἰατρός, ἐγνώριζε δε, ὅπως ἡ γυνή του
Αἰγυπτίου Θόωνος, φάρμακα πολλὰ μεν
εσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δε λυγρά³, των
οποίων όλων κληρονόμος και διάδοχος
ἐγινεν ο Αλέξανδρος. Ἦτο δε ο
διδάσκαλος ἐκεῖνος και εραστής την
καταγωγήν Τυανεύς, εκ των
μαθητευσάντων πλησίον Απολλωνίου
του Τυανέως⁴ και γνωριζόντων ὅλας
αυτοῦ τας αγυρτείας. Βλέπεις εκ ποίας
σχολῆς προήλθεν ο ημέτερος ἄνθρωπος.

6. Ο Τυανεύς ἐκεῖνος ἀπέθανε, ο δε
Αλέξανδρος, ο οποίος εἶχε γεμίσει γένεια,
το δε κάλλος, εκ του οποίου ἠδύνατο να
ζήση, εἶχε χάσει την ανθηρότητά του,
περιέπεσεν εἰς πενίαν· και δεν
περιωρίσθη εἰς μικράς επιχειρήσεις, ἀλλά
συνεταιρίσθη με κάποιον χρονογράφον
εκ Βυζαντίου, ἀπό τους λαμβάνοντας
μέρος εἰς τους δημοσίους αγῶνας, πολὺ
φαυλότερον τον χαρακτήρα —
ωνομάζετο δε, νομίζω, Κοκκωνάς. — Οι
δύο συνέταιροι περιεφέροντο κάμνοντες
μαγείας και αγυρτείας και
εκμεταλλευόμενοι την ευπιστίαν των
παχέων ἀνθρώπων, ὅπως ἀπεκάλουν,
κατά το ἰδιαίτερον ἰδίωμα των μάγων,
τους ἀπλοϊκοὺς.

ἐν δὴ τούτοις καὶ Μακέτιν γυναῖκα
πλουσίαν, ἔξωρον μὲν, ἐράσμιον δὲ
ἔτι εἶναι βουλομένην, ἔξευρόντες
ἐπεσιτίσαντό τε τὰ ἄρκοῦντα παρ'
αὐτῆς καὶ ἠκολούθησαν ἐκ τῆς
Βιθυνίας εἰς τὴν Μακεδονίαν.
Πελλαία δὲ ἦν ἐκείνη, πάλαι μὲν
εὐδαίμονος χωρίου κατὰ τοὺς τῶν
Μακεδόνων βασιλέας, νῦν δὲ
ταπεινοῦ καὶ [7] ὀλιγίστους
οἰκήτορας ἔχοντος.

ἐνταῦθα ἰδόντες δράκοντας
παμμεγέθεις, ἡμέρους πάνυ καὶ
τιθασούς, ὥς καὶ ὑπὸ γυναικῶν
τρέφεσθαι καὶ παιδίους
συγκαθεύδειν καὶ πατουμένους
ἀνέχεσθαι καὶ θλιβομένους μὴ
ἀγανακτεῖν καὶ γάλα πίνειν ἀπὸ
θηλῆς κατὰ ταῦτά τοις
βρέφεσι πολλοὶ δὲ γίγνονται παρ'
αὐτοῖς τοιοῦτοι, ὅθεν καὶ τὸν περὶ
τῆς Ὀλυμπιάδος μῦθον διαφοιτῆσαι
πάλαι εἰκός, ὁπότε ἐκύει τὸν
Ἀλέξανδρον, δράκοντός τινος,
οἶμαι, τοιοῦτου συγκαθεύδοντος
αὐτῇ ὠνοῦνται [8] τῶν ἐρπετῶν ἐν
κάλλιστον ὀλίγων ὀβολῶν. καὶ

Ἐν τῷ μεταξύ δε τούτῳ ἀνεκάλυψαν καὶ
μίαν γυναῖκα πλουσίαν, Μακέτιν
ονομαζομένην, ἡ οποία ἦτο μὲν
περασμένη τὴν ηλικίαν, ἀλλ' ἦτο ἀκόμη
φιλάρεσκος· καὶ ἐπὶ τινὰ καιρὸν
ετρέφοντο παρ' αὐτῆς καὶ τὴν
ἠκολούθησαν ἐκ τῆς Βιθυνίας εἰς τὴν
Μακεδονίαν. Ἦτο δὲ ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐκ
τῆς Πέλλης, ἡ οποία ἄλλοτε ἐπὶ τῶν
Μακεδόνων βασιλέων ἦτο πόλις
ακμάζουσα καὶ εὐτυχῆς, τὴν δὲ εἶχεν
ὀλίγους καὶ ἀπόρους κατοίκους.

7. Εκεί είδον όφεις υπερμεγέθεις, λίαν
εξημερωμένους καὶ ἀκάκους, ὥστε
εσιτίζοντο ὑπὸ γυναικῶν καὶ ἐκοιμῶντο
μετὰ τῶν παιδιῶν καὶ πατούμενοι δὲν
εξηρεθίζοντο καὶ ἐνοχλούμενοι δὲν
ωργίζοντο καὶ γάλα ἐπίνον ἀπὸ τοῦ
μαστοῦ, ὅπως τὰ βρέφη — υπάρχουν δὲ
πολλοί εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐξ οὗ καὶ
προήλθε, φαίνεται, ὁ περὶ Ὀλυμπιάδος
μύθος, κατὰ τὸν ὁποῖον δράκων τοιοῦτος
συνεκοιμάτο με τὴν σύζυγον τοῦ
Φιλίππου, ὅταν αὐτὴ ἦτο ἐγκυὸς τὸν
Ἀλέξανδρον. Οἱ δύο συνέταιροι
ηγόρασαν ἐν ἐκ τῶν ἐρπετῶν τούτων τὸ
καλλίτερον ἀντὶ ὀλίγων ὀβολῶν. 8. Καὶ
ἐντεύθεν, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, ἤρχισεν
ὁ πόλεμος.

κατὰ τὸν Θουκυδίδην ἄρχεται ὁ
πόλεμος ἐνθὲνδε ἤδη.

Ὡς γὰρ ἂν δύο κάκιστοι καὶ
μεγαλότολμοι καὶ πρὸς τὸ
κακουργεῖν προχειρότατοι εἰς τὸ
αὐτὸ συνελθόντες, ῥαδίως
κατενόησαν τὸν τῶν ἀνθρώπων
βίον ὑπὸ δυοῖν τούτοις μεγίστοις
τυραννούμενον, ἐλπίδος καὶ φόβου,
καὶ ὅτι ὁ τούτων ἑκατέρῳ εἰς δέον
χρησασθαι δυνάμενος τάχιστα
πλουτήσειεν ἂν· ἀμφοτέροις γάρ,
τῷ τε δεδιότι καὶ τῷ ἐλπίζοντι,
ἑώρων τὴν πρόγνωσιν
ἀναγκαιοτάτην τε καὶ
ποθεινοτάτην οὔσαν, καὶ Δελφοὺς
οὕτω πάλαι πλουτῆσαι καὶ
ἀοιδίμους γενέσθαι καὶ Δῆλον καὶ
Κλάρων καὶ Βραγχίδας, τῶν
ἀνθρώπων ἀεὶ δι' οὓς προεῖπον
τυράννους, τὴν ἐλπίδα καὶ τὸν
φόβον, φοιτώντων εἰς τὰ ἱερὰ καὶ
προμαθεῖν τὰ μέλλοντα δεομένων,
καὶ δι' αὐτὸ ἑκατόμβας θυόντων καὶ
χρυσᾶς πλίνθους ἀνατιθέντων.

ταῦτα πρὸς ἀλλήλους στρέφοντες
καὶ κυκῶντες μαντεῖον

Οἱ δύο ἐκεῖνοι φαυλότατοι καὶ
θρασύτατοι καὶ πρὸς πάσαν κακουργίαν
προθυμότατοι ευκόλως ἐνόησαν ὅτι
τοὺς ἀνθρώπους διευθύνουν δύο μεγάλοι
τύραννοι, ἡ ἐλπίς καὶ ὁ φόβος, καὶ ὅτι ὁ
δυνάμενος νὰ ἐπωφεληθῇ τούτους
καταλλήλως ταχέως θὰ πλουτήσῃ· διότι
ἐβλεπον ὅτι καὶ εἰς τοὺς δύο, καὶ εἰς τὸν
φοβούμενον καὶ εἰς τὸν ἐλπίζοντα, ἡ
πρόγνωσις εἶνε λίαν ἀναγκαῖα καὶ
ἐπιθυμητή· δι' αὐτῆς δὲ πάλαι
ἐπλούτησαν καὶ ἔγειναν περίφημοι οἱ
Δελφοί, ἡ Δήλος, ἡ Κλάρων καὶ αἱ
Βραγχίδαι, καθότι οἱ ἀνθρώποι
ἀναγκάζονται πάντοτε ἀπὸ τῶν
προειρημένων τυράννων, τῆς ἐλπίδος καὶ
τοῦ φόβου, νὰ τρέχουν εἰς τὰ μαντεῖα καὶ
νὰ ζητοῦν νὰ μάθουν τὰ μέλλοντα καὶ
πρὸς τούτο νὰ προσφέρουν ἑκατόμβας
καὶ ν' ἀφιερώνουν χρυσᾶς πλίνθους.

Ταῦτα σκεπτόμενοι καὶ συζητούντες
ἀπεφάσισαν νὰ ιδρύσουν μαντεῖον καὶ νὰ

συστήσασθαι καὶ χρηστήριον
ἐβουλεύοντο· εἰ γὰρ τοῦτο
προχωρήσειεν αὐτοῖς, αὐτίκα
πλούσιοί τε καὶ εὐδαίμονες ἔσεσθαι
ἤλπιζον ὅπερ ἐπὶ μείζον ἢ κατὰ τὴν
πρώτην προσδοκίαν ἀπήντησεν
αὐτοῖς καὶ κρεῖττον διεφάνη τῆς
ἐλπίδος.

[9] Τοῦντεῦθεν τὴν σκέψιν
ἐποιοῦντο, πρῶτον μὲν περὶ τοῦ
χωρίου, δεύτερον δὲ ἥτις ἡ ἀρχὴ καὶ
ὁ τρόπος ἂν γένοιτο τῆς
ἐπιχειρήσεως. ὁ μὲν οὖν Κοκκωνᾶς
τὴν Καλχηδόνα ἐδοκίμαζεν
ἐπιτήδειον εἶναι καὶ εὐκαιρον
χωρίον, τῇ τε Θράκῃ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ
πρόσοικον, οὐχ ἑκάς οὐδὲ τῆς Ἀσίας
καὶ Γαλατίας καὶ τῶν ὑπερκειμένων
ἐθνῶν ἀπάντων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος
ἔμπαλιν τὰ οἶκοι προὔκρινεν,
λέγων ὅπερ ἀληθὲς ἦν, πρὸς τὴν
τῶν τοιούτων ἀρχὴν καὶ
ἐπιχείρησιν ἀνθρώπων δεῖν παχέων
καὶ ἡλιθίων τῶν ὑποδεχομένων,
οἷους τοὺς Παφλαγόνας εἶναι
ἔφασκεν ὑπεροικουῦντας τὸ τοῦ
Ἀβώνου τεῖχος, δεισιδαίμονας τοὺς

δίδουν χρησμούς μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι,
εἴαν ἡ ἐπιχείρησις ἐπετύγχανε, θα
εἰνόντο ταχέως πλούσιοι καὶ εὐτυχεῖς.
Τῶντι δὲ ὄχι μόνον ἐπέτυχον, ἀλλὰ καὶ
τ' ἀποτελέσματα ὑπερέβησαν τὰς
προσδοκίας καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν.

9. Ἐπειτα ἤρχισαν νὰ σκέπτονται
πρῶτον μὲν διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ μέρους,
ὅπου θα ἰδρύνετο τὸ μαντεῖον, ἔπειτα δὲ
περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς
ἐπιχειρήσεως. Ὁ Κοκκωνᾶς ὑπεστήριζεν
ὡς τὸ καταλληλότερον μέρος τὴν
Χαλκηδόνα, ὡς τόπον ἐμπορικόν καὶ
γειτονεύοντα πρὸς τὴν Θράκην καὶ τὴν
Βιθυνίαν, μὴ ἀπέχοντα δὲ πολὺ καὶ τῆς
Ἀσίας καὶ τῆς Γαλατίας καὶ ὅλων τῶν
βορειότερον κατοικούντων λαῶν. Ἀλλ' ὁ
Ἀλέξανδρος ἐπρωτίμα τὴν πατρίδα του,
λέγων καὶ δικαίως ὅτι διὰ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς
τὴν ἀρχὴν τῆς τοιαύτης ἐπιχείρησις ἔχει
ἀνάγκην ἀνθρώπων ἀξέστων καὶ μωρῶν,
τοιούτοι δ' ἔλεγεν ὅτι εἶνε οἱ Παφλαγόνες
οἱ κατοικούντες πέραν τῆς Ἀβωνοτείχου,
δεισιδαίμονες κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ
πλούσιοι, οἵτινες καὶ μόνον ἀν φανή τις
αγύρτης, συνοδευόμενος ὁπὸ αὐλητοῦ ἢ
τυμπανιστοῦ ἢ κύμβαλα κρατούντος, καὶ
ἀν ἀκόμῃ, κατὰ τὸ λεγόμενον, μαντεύῃ
μετὰ τὸ κόσκινον, χάσκουν ἐνώπιον τοῦ καὶ

πολλοὺς καὶ πλουσίους, καὶ μόνον
εἰ φανείη τις αὐλητὴν ἢ
τυμπανιστὴν ἢ κυμβάλους
κροτοῦντα ἐπαγόμενος, κοσκίνῳ τὸ
τοῦ λόγου μαντευόμενος, αὐτίκα
μάλα πάντας κεχηνότας πρὸς
αὐτὸν καὶ ὥσπερ τινὰ τῶν
ἐπουρανίων προσβλέποντας.

[10] Οὐκ ὀλίγης δὲ τῆς περὶ τοῦτο
στάσεως αὐτοῖς γενομένης τέλος
ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ
ἀφικόμενοι εἰς τὴν
Χαλκηδόνα χρήσιμον γάρ τι ὅμως ἡ
πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἔδοξε ἐν τῷ
Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν
ἐστὶ τοῖς Χαλκηδονίοις,
κατορύττουσι δέλτους χαλκᾶς,
λεγούσας ὡς αὐτίκα μάλα ὁ
Ἀσκληπιὸς σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι
μέτεισιν εἰς τὸν Πόντον καὶ καθέξει
τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. αὗται αἱ
δέλτοι ἐξεπίτηδες εὐρεθεῖσαι
διαφοιτῆσαι ῥαδίως τὸν λόγον
τοῦτον εἰς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ
τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ πολὺ πρὸ
τῶν ἄλλων εἰς τὸ τοῦ Ἀβώνου
τεῖχος· καὶ κεῖνοι γὰρ καὶ νεῶν

τον θαυμάζουν ὡς θεόν.

10. Μετά μικράν περὶ τούτου
φιλονεικίαν, υπερίσχυσεν ἡ γνώμη τοῦ
Ἀλεξάνδρου καὶ μεταβάντες εἰς τὴν
Χαλκηδόνα — διότι· ἦτον ἀναγκαῖα εἰς
τον σκοπὸν τῶν καὶ ἡ πόλις αὕτη —
ἐθαψαν εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος, το
οποῖον εἶναι ἀρχαιότατον εἰς τὴν
Χαλκηδόνα, πινακίδας χαλκίνας, ἐπὶ τῶν
οποίων εἶχον χαράξει γράμματα λέγοντα
ὅτι ἐντὸς ολίγου ὁ Ἀσκληπιὸς μετὰ τοῦ
πατρὸς τοῦ Ἀπόλλωνος μεταναστεύει εἰς
τὸν Πόντον, ὅπου θα καταλάβῃ τὸ τεῖχος
τοῦ Ἀβώνου. Αἱ πινακίδες αὗται
ανεκαλύφθησαν ἔπειτα τυχαίως δῆθεν
καὶ συνετέλεσαν νὰ διαδοθῇ καθ' ὅλην
τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον καὶ προ
πάντων εἰς τὸ τεῖχος τοῦ Ἀβώνου ἡ φήμη
αὕτη. Οἱ κάτοικοι δὲ τῆς τελευταίας
πόλεως ἐψήφισαν ἀμέσως νὰ ἐγερθῇ ναὸς
καὶ ἀμέσως ἤρχισαν νὰ σκάπτουν τὰ
θεμέλια.

αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγείραι καὶ τοὺς
θεμελίους ἤδη ἔσκαπτον.

κάνταῦθα ὁ μὲν Κοκκωνᾶς ἐν
Χαλκηδόνι καταλείπεται, διττούς
τινας καὶ ἀμφιβόλους καὶ λοξοὺς
χρησμοὺς συγγράφων, καὶ μετ'
ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ
ἐχίδνης, οἶμαι, δηχθείς. [11]
προεισπέμπεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος,
κομῶν ἤδη καὶ πλοκάμους
καθειμένος καὶ μεσόλευκον χιτῶνα
πορφυροῦν ἐνδεδυκὼς καὶ ἱμάτιον
ὑπὲρ αὐτοῦ λευκὸν ἀναβεβλημένος,
ἄρπην ἔχων κατὰ τὸν Περσέα, ἀφ'
οὗ ἑαυτὸν ἐγενεαλόγει μητρόθεν·
καὶ οἱ ὄλεθροι ἐκεῖνοι Παφλαγόνες,
εἰδότες αὐτοῦ ἄμφω τοὺς γονέας
ἀφανεῖς καὶ ταπεινούς, ἐπίστευον
τῷ χρησμῷ λέγοντι

*Περσείδης γενεὴν Φοίβῳ φίλος
οὗτος ὁράται,
δῖος Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίου
αἶμα λελογχῶς.*

οὕτως ἄρα ὁ Ποδαλείριος μάχλος
καὶ γυναικομανὴς τὴν φύσιν, ὥς
ἀπὸ Τρίκκης μέχρι Παφλαγονίας
στύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου

Τότε ὁ Κοκωνᾶς εγκατελείφθη εἰς τὴν
Χαλκηδὸνα, ὅπου κατεγίνετο νὰ γράφῃ
χρησμοὺς επαμφοτερίζοντας, ἀμφιβόλους
καὶ σκοτεινοὺς, ἐκεῖ δὲ μετ' ὀλίγον
ἀπέθανε δηλητηριασθεὶς ὑπὸ ἐχίδνης,
νομίζω. **11.** Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος μετέβη εἰς
τὴν πατρίδα του, τρέφων ἤδη μακράν
κόμην καὶ φορὼν ἐνδυμα πορφυρόλευκον
καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἄλλο κατάλευκον καὶ
κρατῶν ξιφοδρέπανον, ὅπως ὁ Περσεύς,
ἀπὸ τοῦ οὐοῦ ἐλέγεν ὅτι κατήγετο ἐκ
μητρός· καὶ οἱ χαμένοι οἱ Παφλαγόνες,
ἐνῶ ἐγνώριζον ὅτι ἀμφοτέρωι οἱ γονεῖς
αὐτοῦ ἦσαν ἀφανεῖς καὶ ταπεινοί,
ἐπίστευον εἰς χρησμόν, κατασκευασθέντα
ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ οὐοῦς ἐλέγε:

*Περσείδης γενεὴν Φοίβῳ φίλος
οὗτος ὁράται,
δῖος Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίου
αἶμα λελογχῶς⁵.*

Φαίνεται ὅτι ὁ Ποδαλείριος ἦτο τόσο
ασελγὴς καὶ γυναικομανὴς, ὥστε ἀπὸ τῆς
θεσσαλικῆς Τρίκκης κατάρθρωσε νὰ
γονιμοποίησιν τὴν μητέρα του
Ἀλεξάνδρου, εὐρισκομένην εἰς τὴν

μητέρα.

Εύρητο δὲ χρησμός ἤδη, ὥς
Σιβύλλης προμαντευσαμένης·

“Εὐξείνου Πόντοιο παρ’
ἡόσιν ἄγχι Σινώπης
ἔσται τις κατὰ Τύρσιν ὑπ’
Αὔσονίοισι προφήτης,
ἐκ πρώτης δεικνὺς μονάδος
τρισσῶν δεκάδων τε
πένθ’ ἑτέρας μονάδας καὶ
εἰκοσάδα τρισάριθμον”,

ἄνδρὸς ἀλεξητῆρος ὁμωνυμῆν
τετρακύκλον.

[12] Εἰσβαλὼν οὖν ὁ Ἀλέξανδρος
μετὰ τοιαύτης τραγωδίας διὰ
πολλοῦ εἰς τὴν πατρίδα
περίβλεπτός τε καὶ λαμπρὸς ἦν,
μεμνηνέναι προσποιούμενος ἐνίστε
καὶ ἀφροῦ ὑποπιμπλάμενος τὸ
στόμα· ῥαδίως δὲ τοῦτο ὑπῆρχεν
αὐτῷ, στρουθίου τῆς βαφικῆς
βοτάνης τὴν ῥίζαν διαμασησαμένῳ·
τοῖς δὲ θεῖόν τι καὶ φοβερὸν ἐδόκει
καὶ ὁ ἀφρός.

ἐπεποίητο δὲ αὐτοῖς πάλαι καὶ
κατεσκεύαστο κεφαλὴ δράκοντος

Παφλαγονίαν.

Υπήρχε δὲ ἤδη καὶ χρησμός, τον οποίον
τάχα ἐξέφερεν ἡ Σίβυλλα: “Κατὰ τὰ
παράλια τοῦ Εὐξεινοῦ Πόντου, πλησίον
τῆς Σινώπης, θὰ γεννηθῇ ὑπὸ τὴν
κυριαρχίαν τῶν Αὐσωνίων εἰς τὰ μέρη
τῆς Τύρσιδος, προφήτης, τοῦ οὐοίου το
ὄνομα ἀρχίζει ἀπὸ μίαν μονάδα, τὴν
οποίαν ἀκολουθοῦν τρεῖς δεκάδες, ἔπειτα
πέντε ἄλλαι μονάδες καὶ τρεῖς
εἰκοσάδες”. Οὕτω σχηματίζεται τὸ ὄνομα
ἀνδρὸς προστάτου⁶.

12. Εἰσβαλὼν λοιπὸν ὁ Ἀλέξανδρος με
τοιαύτην θεατρικὴν παρασκευὴν εἰς τὴν
πατρίδα τοῦ, ἐγένειν περίβλεπτος καὶ
περίφημος.. Μὴ ἀρκούμενος δὲ εἰς τὴν
ἄλλην ἀγυρτεῖαν, ὑπεκρίνετο καὶ ὅτι
κατελαμβάνετο ὑπὸ ἱεράς μανίας καὶ
ἐνίστε τὸ στόμα τοῦ ἐπληροῦτο ἀφροῦ.
Τοῦτο δὲ εἶναι εὐκόλον νὰ γίνεταὶ κατὰ
βούλησιν, ἅμα. κανεῖς μασήσῃ τὴν ρίζαν
τοῦ βαφικοῦ χόρτου, τὸ οὐοίον
ονομάζεται στρουθίον. Ἀλλ' εἰς τοὺς
Παφλαγόνas ἐφαίνετο καὶ ὁ ἀφρός
ἐκεῖνος ὡς θεῖόν τι.

Ο Ἀλέξανδρος εἶχε πρὸς τούτοις πρὸ
πολλοῦ κατασκευάσῃ μίαν κεφαλὴν
ὀφews ἀπὸ ὕφασμα, ἡ οὐοία εἶχε τι το

ὀθονίνῃ ἀνθρωπόμορφόν τι
ἐπιφαίνουσα, κατάγραφος, πάνυ
εἰκασμένη, ὑπὸ θριξὶν ἰππείαις
ἀνοίγουσά τε καὶ αὖθις ἐπικλείουσα
τὸ στόμα, καὶ γλῶττα οἷα
δράκοντος διττὴ μέλαινα
προέκυπτεν, ὑπὸ τριχῶν καὶ αὐτὴ
ἐλκομένη. καὶ ὁ Πελλαῖος δὲ
δράκων προϋπήρχεν καὶ οἴκοι
ἐτρέφετο, κατὰ καιρὸν
ἐπιφανησόμενος αὐτοῖς καὶ
συντραγωδήσων, μᾶλλον δὲ
πρωταγωνιστῆς ἐσόμενος.

[13] Ἦδη δὲ ἄρχεσθαι δέον,
μηχανᾶται τοιόνδε τι· νύκτωρ γὰρ
ἐλθὼν ἐπὶ τοὺς θεμελίους τοῦ νεῶ
τοὺς ἄρτι ὀρυττομένους συνειστήκει
δὲ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ ἢ αὐτόθεν ποθὲν
συλλειβόμενον ἢ ἐξ οὐρανοῦ
πεσόνέντα ὑθα κατατίθεται χήνειον
ῥὸν προκεκενωμένον, ἔνδον
φυλάττον ἐρπετόν τι ἀρτιγέννητον,
καὶ βυθίσας τοῦτο ἐν μυχῶ τοῦ
πηλοῦ ὀπίσω αὖθις ἀπηλλάττετο.
ἔωθεν δὲ γυμνὸς εἰς τὴν ἀγορὰν
προπηδήσας, διάζωμα περὶ τὸ
αἰδοῖον ἔχων, κατάχρυσον καὶ

παρεμφερές πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην
μορφήν καὶ ἦτο χρωματισμένη
φυσικώτατα, τῇ βοηθείᾳ δὲ ὑπείων
τριχῶν ἤνοιγε καὶ ἐκλείε το στόμα καὶ
προέβαλλε γλῶσσαν μαύρην καὶ
διχασμένην, ὅπως τοῦ δράκοντος, ἡ
οποία ὁμοίως ἐσύρετο διὰ τριχῶν. Εἶχον
ἀκόμη καὶ τὸν ἐκ Πέλλης ὄφιν καὶ τὸν
ἐτρέφον, διὰ νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸν
κατάλληλον καιρὸν καὶ νὰ λάβῃ μέρος ἢ
μᾶλλον νὰ πρωταγωνιστήσῃ εἰς τὴν
κωμωδίαν.

13. Ὄταν δὲ ἐφθασεν ὁ καιρὸς διὰ ν'
ἀρχίσουν, ὁ Ἀλέξανδρος ἐπράξε το ἐξῆς·
μεταβάς τὴν νύκτα εἰς τὰ θεμέλια τοῦ
ναοῦ, τὰ ὁποῖα προ ολίγου εἶχον σκαφή
— ὑπῆρχε δὲ ἐντὸς αὐτῶν νερόν το
οποῖον ἢ ἐκεῖθεν ἀνέβρυνεν ἢ ἐκ τῆς
βροχῆς προήρχετο· — καὶ ἐκεῖ ἐρριψεν
αυγὸν χήνας, εἰς τὸ ὁποῖον, αφοῦ το
ἐκένωσεν, εἶχε θέσιν ἐρπετόν
αρτιγέννητον. Αφοῦ το ἐκρυσεν ἐντὸς
τοῦ πηλοῦ, ἀπῆλθε· τὸ δὲ πρωὶ ἐτρέξεν
εἰς τὴν ἀγορὰν γυμνός, φορὼν μόνον
περίζωμα χρυσοῦν καὶ κρατῶν το
ξίφοδρέπανον, συγχρόνως δὲ σείων τὴν
λυτὴν τοῦ κόμην, ὅπως οἱ τελούντες τὰ
ὀργια τῆς Ρέας καὶ ἐνθουσιῶντες, ἀνέβη
εἰς βωμόν ὑψηλόν καὶ ἐκεῖθεν ἠγόρευε

τοῦτο, καὶ τὴν ἄρπην ἐκείνην
φέρων, σείων ἅμα τὴν κόμην
ἄνετον ὥσπερ οἱ τῇ μητρὶ
ἀγείροντές τε καὶ ἐνθεαζόμενοι,
ἐδημηγόρει ἐπὶ βωμόν τινα ὑψηλὸν
ἀναβὰς καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζεν
αὐτίκα μάλα δεξομένην ἐναργῇ τὸν
θεόν.

οἱ παρόντες δέσυνδεδραμήκει γὰρ
σχεδὸν ἅπασα ἡ πόλις ἅμα γυναιξὶ
καὶ γέρουσι καὶ παιδίοις ἐτεθήπεσαν
καὶ εὐχοντο καὶ προσεκύνουν. ὁ δὲ
φωνάς τινας ἀσήμους
φθεγγόμενος, οἶαι γένοιτο ἂν
Ἑβραίων ἢ Φοινίκων, ἐξέπληττε
τοὺς ἀνθρώπους οὐκ εἰδότας ὅ τι
καὶ λέγοι, πλην τοῦτο μόνον, ὅτι
παῖσιν ἐγκατεμίγνυ τὸν Ἀπόλλω καὶ
τὸν Ἀσκληπιόν.

[14] εἴτ' ἔθει δρόμῳ ἐπὶ τὸν
ἐσόμενον νεών· καὶ ἐπὶ τὸ ὄρυγμα
ἐλθὼν καὶ τὴν προωκονομημένην
τοῦ χρηστηρίου πηγὴν, ἐμβὰς εἰς τὸ
ὔδωρ ὕμνους τε ἦδεν Ἀσκληπιοῦ καὶ
Ἀπόλλωνος μεγάλη τῇ φωνῇ καὶ
ἐκάλει τὸν θεὸν ἥκειν τύχῃ τῇ
ἀγαθῇ εἰς τὴν πόλιν. εἶτα φιάλην

πρὸς τα πλήθη καὶ ἐμακάριζε τὴν πόλιν,
εἰς τὴν ὁποίαν θα ἦρχετο ἐντὸς ολίγου ὁ
θεός, οὕτως ὥστε θα ἐγίνετο ορατός εἰς
ὅλους.

Οἱ παρόντες — εἶχε δε προστρέξει
σχεδὸν ὅλη ἡ πόλις, μετὰ τῶν γυναικῶν,
τῶν παιδιῶν καὶ τῶν γερόντων —
κατελήφθησαν ὑπὸ συγκινήσεως καὶ
ἤρχισαν νὰ εὐχῶνται καὶ νὰ προσκυνοῦν.
Αὐτός δε ἐπρόφερε λέξεις ἀκαταλήπτους,
ὡς Ἑβραϊκὰς ἢ Φοινικικὰς, καὶ ἐξέπληττε
τοὺς ἀνθρώπους μὴ ἐννοοῦντας τί ἔλεγε,
πλην τῶν ὀνομάτων τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ
τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τὰ ὁποῖα ἀνεμίγνυν εἰς
τὰ ἀκατάληπτα ἐκεῖνα.

14. Ἐπειτα διηυθύνθη τρέχων πρὸς τὸν
ἀνεγειρόμενον ναόν καὶ καταβάς εἰς τὸ
όρυγμα τῶν θεμελίων εἰς τὸ μέρος ὅπου
θα ἦτο ἡ πηγὴ τοῦ μαντείου, εἰσήλθεν εἰς
τὸ νερόν ψάλλων ὕμνους τοῦ Ἀσκληπιοῦ
καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐκάλει τὸν θεόν
νὰ εὐδοκήσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν.
Ἐπειτα ἐζήτησε φιάλην· ὅταν δὲ τοῦ
ἐδόθη, τὴν εἰσήγαγεν εἰς τὸ νερόν καὶ

αἰτήσας, ἀναδόντος τινός, ῥαδίως
ὑποβαλὼν ἀνιμᾶται μετὰ τοῦ
ὔδατος καὶ τοῦ πηλοῦ τὸ ὥδον ἐκεῖνο
ἐν ᾧ ὁ θεὸς αὐτῷ κατεκέκλειστο,
κηρῷ λευκῷ καὶ ψιμυθίῳ τὴν
ἀρμογὴν τοῦ πώματος
συγκεκολλημένον· καὶ λαβὼν αὐτὸ
εἰς τὰς χεῖρας ἔχειν ἔφασκεν ἤδη
τὸν Ἀσκληπιόν. οἱ δὲ ἀπενὲς
ἀπέβλεπον ὅ τι καὶ γίγνοιτο, πολὺ
πρότερον θαυμάσαντες τὸ ὥδον ἐν
τῷ ὕδατι εὐρημένον.

ἐπεὶ δὲ καὶ κατάξας αὐτὸ εἰς κοίλῃν
τὴν χεῖρα ὑπεδέξατο τὸ τοῦ ἔρπετοῦ
ἐκείνου ἔμβρυον καὶ οἱ παρόντες
εἶδον κινούμενον καὶ περὶ τοῖς
δακτύλοις εἰλούμενον, ἀνέκραγον
εὐθὺς καὶ ἠσπάζοντο τὸν θεὸν καὶ
τὴν πόλιν ἐμακάριζον καὶ χανδὸν
ἕκαστος ἐνεπίμπλατο τῶν εὐχῶν,
θησαυροὺς καὶ πλούτους καὶ
υἰεῖας καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ αἰτῶν
παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ δρομαῖος αὖθις ἐπὶ
τὴν οἰκίαν ἵετο φέρων ἅμα καὶ τὸν
ἀρτιγέννητον Ἀσκληπιόν, δις
τεχθέντα, ὅτε ἄλλοι ἅπαξ τίκτοντ'
ἄνθρωποι, οὐκ ἐκ Κορωνίδος μὰ Δί'

μετὰ τοῦ νεροῦ καὶ τοῦ πηλοῦ ἀνέσυρε τὸ
αυγόν, εἰς τὸ οποίον ἦτο κλεισμένος ὁ
θεὸς του. Ἦτο δὲ ἡ σπὴ τοῦ αυγοῦ
κλεισμένη με κηρόν λευκόν καὶ ψιμύθιον·
λαβὼν δὲ αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας του εἶπεν
ὅτι ἐκράτει τὸν Ἀσκληπιόν. Οἱ
παριστάμενοι παρετήρουν τὰ γινόμενα
καὶ εθαύμαζον προ πάντων διὰ τὴν
ανακάλυψιν τοῦ αυγοῦ εἰς τὸ νερόν.

Αφοῦ δὲ ἐσπασε τὸ αυγόν καὶ ἐδέχθη εἰς
τὴν παλάμην του τὸ ἐμβρυον τοῦ ερπετοῦ
καὶ οἱ παρόντες τὸ εἶδον νὰ κινήται καὶ
νὰ περιτυλίσσεται εἰς τοὺς δακτύλους
του, ἤρχισαν νὰ ἀναφωνοῦν καὶ νὰ
προσκυνοῦν τὸν θεόν καὶ νὰ μακαρίζουν
τὴν πόλιν, ἕκαστος δὲ ἐζητεῖ παρὰ τοῦ
θεοῦ θησαυροὺς καὶ πλοῦτη καὶ υγιάν
καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἀγαθὰ. Ο δὲ
Ἀλέξανδρος τρέχων πάλιν ἐπέστρεψεν εἰς
τὴν οἰκίαν του, φέρων καὶ τὸν
ἀρτιγέννητον Ἀσκληπιάν, ὁ ὁποῖος οὕτω
ἐγεννήθη δύο φορές, ἐνῶ οἱ ἄλλοι
ἄνθρωποι γεννῶται μίαν φοράν, καὶ
ἐγεννήθη ὅχι ἐκ τῆς Κορωνίδος, οὔτε
τουλάχιστον ἐκ κορώνης⁷, ἀλλ' ἐκ χήνας.
Ο δὲ λαὸς ὅλος ἠκολούθει καὶ ἦσαν ὅλοι
ἐνθουσιασμένοι καὶ τρελλοὶ ἀπὸ

οὐδέ γε κορώνης, ἀλλ' ἐκ χηνὸς
γεγεννημένον. ὁ δὲ λεῶς ἅπας
ἠκολούθει, πάντες ἔνθεοι καὶ
μεμνηνότες ὑπὸ τῶν ἐλπίδων.

[15] Ἡμέρας μὲν οὖν τινας οἶκοι
ἔμεινεν ἐλπίζων ὅπερ ἦν, ὑπὸ τῆς
φήμης αὐτίκα μάλα παμπόλλους
τῶν Παφλαγόνων συνδραμεῖσθαι.
ἐπεὶ δὲ ὑπερεπέπληστο ἀνθρώπων
ἡ πόλις, ἀπάντων τοὺς ἐγκεφάλους
καὶ τὰς καρδίας προεξηρημένων
οὐδὲν ἐοικότων σιτοφάγοις
ἀνδράσιν, ἀλλὰ μόνη τῇ μορφῇ μὴ
οὐχὶ πρόβατα εἶναι διαφερόντων, ἐν
οἰκίσκῳ τινὶ ἐπὶ κλίνης
καθεζόμενος μάλα θεοπρεπῶς
ἐσταλμένος ἐλάμβανεν εἰς τὸν
κόλπον τὸν Πελλαῖον ἐκείνον
Ἀσκληπιόν, μέγιστόν τε καὶ
κάλλιστον, ὥς ἔφην, ὄντα, καὶ ὅλον
τῷ αὐτοῦ τραχήλῳ περιειλήσας καὶ
τὴν οὐρὰν ἔξω ἀφείσπολὺς δὲ ἦν ἐν
τῷ προκολπίῳ προκεχύσθαι αὐτοῦ
καὶ χαμαὶ τὸ μέρος ἐπισύρεσθαι,
μόνην τὴν κεφαλὴν ὑπὸ μάλης
ἔχων καὶ ἀποκρύπτων, ἀνεχομένου
πάντα ἐκείνου, προὔφαιναν τὴν

υπερβολικὰς ἐλπίδας.

15. Ἐπὶ ἡμέρας ἔμεινεν εἰς τὴν
κατοικίαν του, ἐλπίζων, ὅπως καὶ ἐγείνεν,
ὅτι ἐντὸς ολίγου ἡ φήμη θα ἔφερε
πολλοὺς ἐκ τῶν Παφλαγάνων εἰς τὸ
τεῖχος τοῦ Ἀβώνου. Ὅταν δὲ
υπερεπληρώθη ἡ πόλις ἀπὸ ἀνθρώπων,
οἱ οἱποῖοι εἶχον ἤδη χάσει προηγουμένως
νοῦν καὶ καρδίαν καὶ οὐδόλως ὠμοιάζαν
πρὸς λογικοὺς ἀνθρώπους καὶ μόνον
κατὰ τὴν μορφήν διέφερον ἀπὸ τα
πρόβατα, ὁ Ἀλέξανδρος καθήμενος με
πολλὴν ἱεροπρέπειαν ἐπὶ κλίνης εἰς μίαν
μικρὰν οἰκίαν εἶχεν εἰς τὸν κόλπον τοῦ
τοῦ ἐκ Πέλλης Ἀσκληπιόν, ὁ ὅποιος ἦτο
υπερμεγέθης καὶ εὐτραφής, καὶ τὸν ἀφινε
να περιτυλίσσεται εἰς τὸν τράχηλόν τοῦ
καὶ να μένη ἔξω ἡ οὐρά τοῦ. Ἦτο δὲ
τόσον μέγας, ὥστε μέρος αὐτοῦ
εσύρετο εἰς τὴν ποδιάν τοῦ καὶ ἐφθανε
μέχρι τοῦ ἐδάφους. Ὁ Ἀλέξανδρος
ἐκράτει εἰς τὴν μασχάλην τοῦ καὶ
ἐκρυπτε τὴν κεφαλὴν τοῦ ὀφews, ὁ
οἱποῖος δὲν ἔφερεν ἀντίστασιν, διότι, ὡς
ελέχθη, ἦτο πολὺ ἀνεκτικός καὶ ἡμερος,
καὶ παρουσίαζε τὴν ἐξ υφάσματος
κεφαλὴν ὡς τὴν κεφαλὴν τάχα τοῦ
πραγματικοῦ ὀφews.

ὀθονίνην κεφαλὴν κατὰ θάτερον
τοῦ πώγωνος, ὡς δῆθεν ἐκείνου τοῦ
φαινομένου πάντως οὔσαν.

[16] Εἴτά μοι ἐπινόησον οἰκίσκον οὐ
πάνυ φαιδρὸν οὐδὲ εἰς κόρον τοῦ
φωτὸς δεχόμενον καὶ πλήθος
ἀνθρώπων συγκλύδων,
τεταραγμένων καὶ
προεκπεπληγμένων καὶ ταῖς
ἐλπίσιν ἐπαιωρουμένων, οἷς
εἰσελθοῦσι τεράστιον ὥς εἰκὸς τὸ
πρᾶγμα ἐφαίνετο, ἐκ τοῦ τέως
μικροῦ ἔρπετοῦ ἐντὸς ἡμερῶν
ὀλίγων τοσοῦτον δράκοντα
πεφηνέναι, ἀνθρωπόμορφον καὶ
ταῦτα καὶ τιθασόν. ἡπεύγοντο δὲ
αὐτίκα πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πρὶν
ἀκριβῶς ἰδεῖν, ἐξηλαύνοντο ὑπὸ
τῶν ἀεὶ ἐπεισιόντων· ἐτετρύπητο δὲ
κατὰ τὸ ἀντίθυρον ἄλλη ἔξοδος.
οἷόν τι καὶ τοὺς Μακεδόνας ἐν
Βαβυλῶνι ποιῆσαι ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ
νοσοῦντι λόγος, ὅτε ὁ μὲν ἤδη
πονήρως εἶχεν, οἱ δὲ περιστάντες τὰ
βασίλεια ἐπόθουν ἰδεῖν αὐτὸν καὶ
προσειπεῖν τὸ ὕστατον. τὴν δὲ
ἐπίδειξιν ταύτην οὐχ ἅπαξ ὁ

16. Να φαντασθῆς ἔπειτα ὅτι αὐτὰ
συνέβαινον εἰς οἰκίσκον ἀνεπαρκῶς
φωτιζόμενον καὶ ὅτι εἰς αὐτὸν
συνηθροίζετο πλήθος παντοδαπῶν
ἀνθρώπων προκατελιμμένων, ἐχόντων
τὴν φαντασίαν ἐξημμένην καὶ
περιμενόντων νὰ ἰδοῦν θαυμαστά
πράγματα. Εἰς τούτους εἰσερχομένους
ἐπόμενον εἶνε ὅτι ἐφαίνετο θαυμαστόν
πῶς τὸ προ ολίγου μικρόν ερπετόν ἐντός
ολίγων ἡμερῶν ἐγένεε τόσον μέγας
ὄφεις με μορφὴν ἀνθρωπίνην καὶ
συγχρόνως τόσον ἡμερος. Δὲν ἔμεναν
ἄλλως ἐπὶ πολὺ, ἀλλὰ πρὶν νὰ ἰδοῦν
ἀκριβῶς τὸ ἐπιδεικνυόμενον θαῦμα,
ἐξεδιώκοντο ὑπὸ τῶν κατόπιν
εἰσερχομένων ἀδιακόπως. Εἶχε δὲ
ανοιχθῆ ἄλλη ἐξοδος κατέναντι τῆς
εἰσόδου, ὅπως λέγεται ὅτι ἐπραξαν καὶ οἱ
Μακεδόνες εἰς τὴν Βαβυλῶνα κατὰ τὴν
ασθένειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτε ὁ
Μακεδονικὸς στρατὸς περικυκλώσας τὰ
ἀνάκτορα, ἐζήτην νὰ ἰδῇ τὸν θνήσκοντα
βασιλέα καὶ νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν
τελευταῖον χαιρετισμόν. Τὴν ἐπίδειξιν
ταύτην δὲν ἔκαμε μίαν φορὰν μόνον ὁ
μιαρὸς ψευδομάντις, ἀλλὰ πολλάκις καὶ
μάλιστα ὡσακὶς ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν
ἐπισκέπται πλούσιοι διὰ πρώτην φορὰν.

μιαρός, ἀλλὰ πολλάκις ποιῆσαι
λέγεται, καὶ μάλιστα εἴ τινες τῶν
πλουσίων ἀφίκοιντο νεαλέστεροι.

[17] Ἐνταῦθα, ὦ φίλε Κέλσε, εἰ δεῖ
τάληθ' ἡ λέγειν, συγγνώμην χρὴ
ἀπονέμειν τοῖς Παφλαγόσι καὶ
Ποντικοῖς ἐκείνοις, παχέσι καὶ
ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις, εἰ
ἐξηπατήθησαν ἀπτόμενοι τοῦ
δράκοντος· καὶ γὰρ τοῦτο παρεῖχεν
τοῖς βουλομένοις ὁ
Ἀλέξανδρος ὁρῶντές τε ἐν ἀμυδρῷ
τῷ φωτὶ τὴν κεφαλὴν δῆθεν αὐτοῦ
ἀνοίγουσάν τε καὶ συγκλείουσιν τὸ
στόμα, ὥστε πάνυ τὸ μηχανήμα
ἐδεῖτο Δημοκρίτου τινὸς ἢ καὶ αὐτοῦ
Ἐπικούρου ἢ Μητροδώρου ἢ τινος
ἄλλου ἀδαμαντίνην πρὸς τὰ
τοιαῦτα τὴν γνώμην ἔχοντος, ὡς
ἀπιστῆσαι καὶ ὅπερ ἦν εἰκάσαι, καὶ
εἰ μὴ εὐρεῖν τὸν τρόπον ἐδύνατο,
ἐκεῖνο γοῦν προ πεπεισμένου, ὅτι
λέληθεν αὐτὸν ὁ τρόπος τῆς
μαγανείας, τὸ δ' οὖν πᾶν ψευδὸς
ἐστὶ καὶ γενέσθαι ἀδύνατον.

[18] Κατ' ὀλίγον οὖν καὶ ἡ Βιθυνία
καὶ ἡ Γαλατία καὶ ἡ Θράκη

17. Διὰ να εἰπώμεν την ἀλήθειαν, φίλε
Κέλσε, πρέπει να δικαιολογήσωμεν τους
Παφλαγῶνας εκείνους και Ποντικούς,
διότι ὄντες ἄνθρωποι χονδροκέφαλοι και
ἀπαιδευτοὶ ἐξηπατήθησαν, ὡς
βεβαιούμενοι και διὰ της ἀφῆς περί της
πραγματικότητος του ὄφεως — διότι και
την ἀπόδειξιν ταύτην παρείχεν εἰς τους
βουλομένους ὁ Ἀλέξανδρος — και εἰς
ἀμυδρόν φως βλέποντες την κεφαλὴν
αυτοῦ να ἀνοίγῃ και να κλείῃ τὸ στόμα.
Μόνον ἓνας Δημόκριτος ἢ και αὐτός ὁ
Επίκουρος ἢ ὁ Μητρόδωρος ἢ και ἄλλος
τις ἐξ ἐκείνων των ὁποίων ἡ ἰσχυρά
διάνοια δεν πιστεύει ευκόλως και
ἀβασανίστως, θα ἠδύναντο να
δυσπιστήσουν πρὸς τὸ τέχνασμα και να
μαντεύσουν περί τίνος ἐπρόκειτο· και ἀν
δεν ἠδύναντο να εὕρουν την ἀλήθειαν,
πάλιν θα ἐσχημάτιζον την πεποιθήσιν ὅτι
τους διέφευγεν ὁ τρόπος της ἀπάτης, ἀλλ'
ὅτι τὸ πᾶν ἦτο ψεύδος και ἀδύνατον να
εἶνε ἀληθές.

18. Ολίγον κατ' ὀλίγον ὅλη ἡ Βιθυνία
και ἡ Γαλατία και ἡ Θράκη προσέτρεξαν,

συνέρρει, ἑκάστου τῶν ἀπαγγελλόν
των κατὰ τὸ εἶκος λέγοντος ὥς καὶ
γεννώμενον ἴδοι τὸν θεὸν καὶ
ὕστερον ἄψαιτο μετ' ὀλίγον
παμμεγέθους αὐτοῦ γεγεννημένου
καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθρώπῳ
ἐοικότος. γραφαί τε ἐπὶ τούτῳ καὶ
εἰκόνες καὶ ξόανα, τὰ μὲν ἐκ
χαλκοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου
εἰκασμένα, καὶ ὄνομά γε τῷ θεῷ
ἐπιτεθέν· Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο ἕκ
τινος ἐμμέτρου καὶ θείου
προστάγματος. ἀνεφώνησε γὰρ ὁ
Ἀλέξανδρος

Εἰμὶ Γλύκων, τρίτον αἶμα

Διός, φάος ἀνθρώποισιν.

[19] Καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, οὐπερ
ἔνεκα τὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, καὶ
χρᾶν τοῖς δεομένοις καὶ θεσπίζειν,
παρ' Ἀμφιλόχου τοῦ ἐν Κιλικίᾳ τὸ
ἐνδόσιμον λαβών· καὶ γὰρ ἐκεῖνος,
μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν τοῦ
Ἀμφιάρεω καὶ τὸν ἐν Θήβαις
ἀφανισμόν αὐτοῦ ἐκπεσὼν τῆς
οἰκείας εἰς τὴν Κιλικίαν
ἀφικόμενος, οὐ πονήρως
ἀπήλλαξεν, προθεσπίζων καὶ αὐτὸς

διότι ἕκαστος ἐκ των ἐπιστρεφόντων
ἔλεγεν ὅτι εἶδε γεννώμενον τὸν θεόν καὶ
τον ἡγγίσε με τὰς χεῖρας του ὅταν μετ'
ὀλίγον ἐγείνε παμμέγιστος καὶ
παρουσίασε μορφήν ἀνθρωπίνην.
Ἐγείναν δε καὶ εἰκόνες καὶ ἀγάλματα καὶ
ξόανα παριστώντα τὸν ἱερόν ἐκείνον
δράκοντα, ἄλλα μὲν ἐκ χαλκοῦ, ἄλλα δε
ἐξ ἀργύρου, καὶ ἐδόθη εἰς τὸν θεόν τὸ
ὄνομα Γλύκων, συνεπεία ἐμμέτρου καὶ
θείου παραγγέλματος, τὸ ὁποῖον
ἐξεφώνησεν ὁ Ἀλέξανδρος·

Εἰμαι ὁ Γλύκων, τρίτου

βαθμοῦ ἀπόγονος τοῦ Διός,

φῶς διὰ τοὺς ἀνθρώπους.

19. Ὅταν δε ὁ Ἀλέξανδρος ἐνόμισεν ὅτι
ἦτο καιρὸς νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐκμετάλλευσις
των προπαρασκευῶν του καὶ ἔλαβε τὴν
ἐγκρίσιν νὰ παρέχῃ χρησμούς καὶ νὰ δίδῃ
γνώμας εἰς τοὺς ζητούντας παρὰ του ἐν
Κιλικίᾳ Ἀμφιλόχου — διότι καὶ οὗτος
μετὰ τὸν θάνατον του πατρὸς του
Ἀμφιάρεω καὶ τὴν καταστροφὴν του εἰς
τὰς Θήβας, κατέφυγεν εἰς τὴν Κιλικίαν
καὶ ἐζήσεν εὐτυχῆς προφητεύων εἰς τοὺς
Κίλικας τὸ μέλλον καὶ λαμβάνων δύο
οβολοὺς δι' ἕκαστον χρησμόν — ἤρχισε
νὰ προλέγῃ εἰς ὅλους τοὺς ἐρχομένους

τοῖς Κίλιξι τὰ μέλλοντα καὶ δὴ
ὀβολοὺς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ
λαμβάνων ἐκεῖθεν οὖν τὸ
ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος
προλέγει πᾶσι τοῖς ἀφικομένοις ὡς
μαντεύσεται ὁ θεός, ῥητὴν τινα
ἡμέραν προειπών.

ἐκέλευσεν δὲ ἕκαστον, οὗ δέοιτο ἂν
καὶ ὁ μάλιστα μαθεῖν ἐθέλοι, εἰς
βιβλίον ἐγγράψαντα καταρράψαι τε
καὶ κατασημήνασθαι κηρῷ ἢ πηλῷ
ἢ ἄλλῳ τοιούτῳ. αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ
βιβλία καὶ εἰς τὸ ἄδυτον
κατελθὼν ἤδη γὰρ ὁ νεὺς ἐγήγερτο
καὶ ἡ σκηνὴ παρεσκευάστο καλέσειν
ἔμελλε κατὰ τάξιν τοὺς δεδωκότας
ὑπὸ κήρυκι καὶ θεολόγῳ, καὶ παρὰ
τοῦ θεοῦ ἀκούων ἕκαστα τὸ μὲν
βιβλίον ἀποδώσειν σεσημασμένον
ὡς εἶχε, τὴν δὲ πρὸς αὐτὸ ἀπόκρισιν
ὑπογεγραμμένην, πρὸς ἔπος
ἀμειβομένου τοῦ θεοῦ περὶ ὅτου τις
ἔροιτο.

[20] Ἦν δὲ τὸ μηχανήμα τοῦτο
ἀνδρὶ μὲν οἶψοι, εἰ δὲ μὴ φορτικὸν
εἰπεῖν, καὶ οἶψοι ἐμοί, πρόδηλον καὶ
γινῶναι ῥάδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις καὶ

ὅτι ὁ θεός εἰς ἡμέραν τὴν ὁποίαν ὠρίζε
θα παρείχε χρησμούς.

Παρήγγειλε δὲ εἰς πάντα βουλόμενον να
γράψῃ ὅ,τι ἐζήτει καὶ ἠθέλε να μάθῃ καὶ
να περιγράψῃ καὶ σφράγιση δια κηροῦ ἢ
πηλοῦ ἢ ἄλλου τοιούτου το γραφέν·
αὐτὸς δὲ θα ελάμβανε τὰς σημειώσεις
ταύτας καὶ θα κατέβαινεν εἰς τὸ ἄδυτον,
διότι ἤδη ὁ ναός εἶχε κτισθῇ καὶ ἡ σκηνὴ
τῆς κωμωδίας εἶχε συμπληρωθῇ, καὶ
αφοῦ θα ἤκουε τὰς ἀπαντήσεις τοῦ θεοῦ,
θα ἐκάλει ἕνα ἕκαστον δια κήρυκος καὶ
θα τοῦ ἀπέδιδε τὴν σημείωσίν τοῦ
σφραγισμένην, ὅπως τὴν ἔδωκε, καὶ
συγχρόνως τὴν ἀπόκρισιν
υπογεγραμμένην, ὅπως ἀκριβῶς
ἀπῆντησεν ὁ θεός εἰς τὸ ἐρώτημα,
ἐκάστου.

20. Το τέχνασμα δι' ἄνθρωπον, ὅπως συ
καὶ ἐγώ, δεν ἦτο δύσκολον να εννοηθῇ,
διὰ τοὺς ἀπλοὺς ὅμως καὶ ἀνοήτους
ἀνθρώπους ἐφαίνετο μέγα καὶ
θαυμαστόν. Γνωρίζων διαφόρους

κορύζης μεστοῖς τὴν ῥῖνα τεράστιον
καὶ πάννυ ἀπίστῳ ὅμοιον. ἐπινοήσας
γὰρ ποικίλας τῶν σφραγίδων τὰς
λύσεις ἀνεγίγνωσκέν τε τὰς
ἐρωτήσεις ἐκάστας καὶ τὰ δοκοῦντα
πρὸς αὐτὰς ἀπεκρίνετο, εἶτα
κατειλήσας αὐθις καὶ σημενόμενος
ἀπεδίδου μετὰ πολλοῦ θαύματος
τοῖς λαμβάνουσιν. καὶ πολὺ ἦν παρ'
αὐτοῖς τὸ πόθεν γὰρ οὗτος
ἠπίστατο ἃ ἐγὼ πάννυ ἀσφαλῶς
σημενόμενος αὐτῷ ἔδωκα ὑπὸ
σφραγίσιν δυσμιμήτοις, εἰ μὴ θεός
τις ὡς ἀληθῶς ὁ πάντα γινώσκων
ἦν;

τρόπους να ανοίγη τας σφραγίδας, ἠνοιγε
τας σημειώσεις, ἀνεγίνωσκε τας
ἐρωτήσεις καὶ ἐδίδε τας δέουσας
ἀπαντήσεις, ἐπειτα δε κλείσας πάλιν καὶ
σφραγίσας ἀπέδιδε τα σημειώματα, προς
μέγαν θαυμασμόν των λαμβανόντων. Καὶ
ἠκούοντο ὅλοι να λέγουν· πως αὐτός
ἐγνώριζεν ὅσα ἐγὼ του ἔδωκα ἀσφαλῶς
σφραγισμένα με σφραγίδας των οποίων η
απομίμησις εἶνε δύσκολος, εἰάν ἀληθῶς
δεν εἶνε θεός παντογνώστης;

Σημειώσεις

1. Ο Κέλσος οὗτος εἶνε ὁ περίφημος Επικούριος φιλόσοφος ὅστις ἔγραψε κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον “Ἀληθὴς λόγος ἢ περί Ἀληθείας” σύγγραμμα διηρημένον εἰς οκτὼ βιβλία, τὸ ὁποῖον ἀνεσκεύασεν ὁ Ωριγένης ὅστις καὶ διετήρησεν ἀποσπάσματά τινὰ αὐτοῦ.

2. Ἀλεξίκακος καὶ ἀποτρόπαιος εἶνε συνώνυμα, σημαίνοντα τοὺς ἀποδιώκοντας τὰ δυστυχήματα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

3. Ομήρου Οδύσσεια Δ. σ. 252: Εγνώριζε να παρασκευάζη πολλὰ φάρμακα, τα μεν καλά, τα δε ολέθρια.

4. Περίφημος μάγος, οὔτινος τὸν βίον ἔγραψεν ὁ Φιλόστρατος.

5. Καταγόμενος ἐκ τοῦ Περσέως καὶ τοῦ Ποδαλειρίου συγγενῆς, ἀναδεικνύεται φίλος τοῦ Απόλλωνος ὁ θεῖος Ἀλέξανδρος.

6. Τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος σημαίνει, ὡς γνωστόν, τὸν υπερασπιστήν.

7. Ο Λουκιανός παίζει με τις λέξεις Κορώνις, όνομα της μητρός του Ασκληπιού, και κορώνη (κουρούνα).

[21] Τίνες οὖν αἱ ἐπίνοιαι, ἴσως γὰρ ἐρῆση με. ἄκουε τοίνυν, ὥς ἔχοις ἐλέγχειν τὰ τοιαῦτα. ἡ πρώτη μὲν ἐκείνη, ᾧ φίλτατε Κέλσε· βελόνην πυρώσας τὸ ὑπὸ τὴν σφραγίδα μέρος τοῦ κηροῦ διατήκων ἐξήρει καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῇ βελόνῃ αὐθις ἐπιχλιάνας τὸν κηρόν, τὸν τε κάτω ὑπὸ τῷ λίνῳ καὶ τὸν αὐτὴν τὴν σφραγίδα ἔχοντα, ῥαδίως συνεκόλλα.

ἕτερος δὲ τρόπος ὁ διὰ τοῦ λεγομένου κολλυρίου· σκευαστὸν δὲ τοῦτο ἐστὶν ἐκ πίττης Βρεττίας καὶ ἀσφάλτου καὶ λίθου τοῦ διαφανοῦς τετριμμένου καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης. ἐκ γὰρ τούτων ἀπάντων ἀναπλάσας τὸ κολλύριον καὶ θερμήνας πυρὶ, σιάλῳ τὴν σφραγίδα προχρίσας ἐπετίθει καὶ ἀπέματτε τὸν τύπον. εἶτα αὐτίκα ξηροῦ ἐκείνου γενομένου, λύσας

21. Ἴσως θα μ' ἐρώτησης ποίους τρόπους εἶχε διὰ ν' ανοίγῃ τας σφραγίδας. Θα σου τους αναφέρω, διὰ να δύνασαι να ἐλέγγῃς τας τοιαύτας ἀπάτας. Καὶ ἰδοὺ ὁ πρῶτος, φίλτατε Κέλσε. Επυράκτωνε βελόνην καὶ αφοῦ δι' αὐτῆς ἀνέλυε το ὑπὸ τὴν σφραγίδα μέρος τοῦ κηροῦ, ἀφήρει ευκόλως τὴν σφραγίδα, χωρὶς νὰ τὴν καταστρέψῃ· αφοῦ δὲ ἀνεγίνωσκε τὰ σφραγισμένα ἐρωτήματα, ἐθέρμαινε πάλιν διὰ τῆς βελόνης τὸν κηρόν καὶ οὕτω ευκόλως ἐκόλλα ἐκ νέου τὴν σφραγίδα εἰς τὴν προτέραν τῆς θέσιν.

Ἄλλος τρόπος ἦτο ὁ διὰ τοῦ λεγομένου κολλυρίου· κατασκευάζεται δὲ τοῦτο ἐκ πίσσης Βρυττίας καὶ ἀσφάλτου καὶ διαφανοῦς λίθου τριμμένου καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης· ἐξ ὅλων τούτων ἐπλαττε τὸ κολλύριον καὶ τὸ ἐθέρμαινεν εἰς τὴν φωτιάν, τὸ ἐπέθετεν εἰς τὴν σφραγίδα, αφοῦ προηγουμένως τὴν ἐπέχριε με σιέλων, καὶ ἐλάμβανε τὸν τύπον αὐτῆς. Μετ' ὀλίγον τὸ κολλύριον ἐξηραίνετο καὶ τότε ἤνοιγε τὸ σφραγισμένον γράμμα καὶ αφοῦ τὸ ἀνεγίνωσκε, τὸ ἐσφράγιζεν ἐκ νέου με τὴν ἐπὶ τοῦ κολλυρίου σφραγίδα,

ῥαδίως καὶ ἀναγνούς, ἐπιθεὶς τὸν
κηρὸν ἀπετύπου ὥσπερ ἐκ λίθου
τὴν σφραγίδα εὖ μάλα τῷ
ἀρχετύπῳ ἔοικυῖαν.

τρίτον ἄλλο πρὸς τούτοις ἄκουσον·
τιτάνου γὰρ εἰς κόλλαν ἐμβαλὼν ἢ
κολλῶσι τὰ βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ
τούτου ποιήσας, ἔτι ὑγρὸν ὄντα
ἐπετίθει τῇ σφραγίδι καὶ
ἀφελώναυτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται
καὶ κέρατος, μᾶλλον δὲ σιδήρου
παγιώτεροντούτῳ ἐχρήτο πρὸς τὸν
τύπον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς
τοῦτο ἐπινενοημένα, ὧν οὐκ
ἀναγκαῖον μεμνησθαι ἀπάντων, ὥς
μὴ ἀπειροκάλοι εἶναι δοκοῖμεν,
καὶ μάλιστα σοῦ ἐν οἷς κατὰ μάγων
συνέγραψας, καλλίστοις τε ἅμα καὶ
ὠφελιμωτάτοις συγγράμμασιν καὶ
δυναμένοις σωφρονίζειν τοὺς
ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ
παραθεμένου καὶ πολλῷ τούτων
πλείονα.

[22] Ἐχρη οὖν καὶ ἐθέσπιζε, πολλῇ
τῇ συνέσει ἐνταῦθα χρώμενος καὶ
τὸ εἰκαστικὸν τῇ ἐπινοίᾳ
προσάπτων, τοῖς μὲν λοξὰ καὶ

ἡ οποία ἦτο ἀπαράλλακτος με την
αρχέτυπον σφραγίδα.

Ἀλλ' ἄκουσε καὶ τρίτην μέθοδον.
Ἀνεμίγνυε ασβέστην καὶ κόλλαν, με την
οποίαν κολλοῦν τα βιβλία, καὶ το μίγμα
τούτο εφ' ὅσον ἦτο ἀκόμη μαλακόν,
ἐπέθετεν εἰς την σφραγίδα καὶ αφήρει τον
τύπον αὐτῆς καὶ ἐπειτα — ξηραίνεται δε
το μίγμα ἀμέσως καὶ γίνεται στερεώτερον
κέρατος ἢ μᾶλλον σιδήρου — το
μετεχειρίζετο πρὸς σφράγισιν των
αποσφραγιζομένων γραμμμάτων. Εἶχε καὶ
πολλὰς ἄλλας τοιαύτας μεθόδους, ἀλλὰ
δεν εἶνε ἀνάγκη νὰ τὰς ἀναφέρωμεν
όλας, διὰ νὰ μὴ φανώμεν ἀπειροκάλως
λεπτολογούντες καὶ μάλιστα ἀφοῦ συ εἰς
τὰ βιβλία τὰ οποία συνέγραψες κατὰ των
μάγων, τὰ οποία εἶναι κάλλιστα καὶ
ὠφελιμώτατα συγγράμματα, ἱκανὰ νὰ
διαφωτίζουν τοὺς μελετώντας αὐτά,
ἀρκετὰ ἀναφέρεις περὶ τούτων καὶ πολὺ
περισσότερα των εἰρημένων.

22. Ἐδίδε λοιπὸν χρησμούς καὶ γνώμας,
ἀλλὰ με πολλὴν περίσκεψιν, φροντίζων
νὰ συνδέῃ την πιθανότητα μετὰ της
πανουργίας. Εἰς ἄλλων μεν τὰς ἐρωτήσεις
ἐδίδε σκολιάς καὶ ἀμφιβόλους

ἀμφίβολα πρὸς τὰς ἐρωτήσεις
ἀποκρινόμενος, τοῖς δὲ καὶ πάννυ
ἀσαφῇ· χρησμοδικὸν γὰρ ἔδοκει
αὐτῷ τοῦτο. τοὺς δὲ ἀπέτρεπεν ἢ
προὔτρεπεν, ὥς ἄμεινον ἔδοξεν
αὐτῷ εἰκάζοντι· τοῖς δὲ θεραπείας
προὔλεγεν καὶ διαίτας, εἰδώς, ὅπερ
ἐν ἀρχῇ ἔφην, πολλὰ καὶ χρήσιμα
φάρμακα. μάλιστα δὲ εὐδοκίμουν
παρ' αὐτῷ αἱ κυτμίδες, ἀκόπου τι
ὄνομα πεπλασμένον, ἐκ λίπους
ἀρκείου συντεθειμένου. τὰς μέντοι
ἐλπίδας καὶ προκοπὰς καὶ κλήρων
διαδοχὰς εἰσαυθὶς αἰεὶ ἀνεβάλλετο,
προστιθεὶς ὅτι ἔσται πάντα ὁπότεν
ἐθελήσω ἐγὼ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ
προφήτης μου δεηθῇ καὶ εὐξῆται
ὑπὲρ ὑμῶν.

[23] Ἐτέτακτο δὲ ὁ μισθὸς ἐφ'
ἐκάστῳ χρησμῷ δραχμὴ καὶ δύο
ὀβολῶ. μὴ μικρὸν οἰηθῆς, ὦ ἑταῖρε,
μηδ' ὀλίγον γεγενῆσθαι τὸν πόρον
τοῦτον, ἀλλ' εἰς ἑπτὰ ἢ ὀκτῶ
μυριάδας ἐκάστου ἔτους ἡθροίζεν,
ἀνὰ δέκα καὶ πεντεκαίδεκα
χρησμοὺς τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ
ἀπληστίας ἀναδιδόντων. λαμβάνων

ἀπαντήσεις, εἰς ἄλλους δὲ λίαν
σκοτεινάς· διότι καὶ το σκοτεινόν του
εφαίνετο ὡς προσόν των χρησμών. Καὶ
ἄλλους μὲν ἀπέτρεπεν ἢ προέτρεπεν,
ὅπως ἔκρινεν καλλίτερον καὶ
πιθανώτερον, εἰς ἄλλους δὲ προέλεγε
θεραπείας καὶ συνεβούλευε διαίτας, διότι,
ὅπως εἰς τὴν ἀρχὴν εἶπα, ἐγνώριζε πολλὰ
καὶ χρήσιμα φάρμακα. Συνίστα δὲ προ
πάντων τὰς κυτμίδας, ὄνομα
ανακουφιστικοῦ τίνος φαρμάκου το
οποῖον εἶχεν ονομάσει αὐτός καὶ το
οποῖον κατεσκευάζετο ἀπὸ αἰγείου λίπος.
Οσάκις ἡρωτάτο δι' ἐλπίδας καὶ πόθους
καὶ κληρονομίας, ἀνέβαλλε πάντοτε νὰ
δώσῃ οριστικὴν ἀπάντησιν καὶ ἔλεγεν ὅτι
ὅλα αὐτὰ θὰ γίνων ὅταν θελήσω ἐγὼ καὶ
ὁ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου δεηθῇ καὶ
ευχηθῇ διὰ σας.

23. Εἶχε δὲ ορισθῇ καὶ τιμὴ δι' ἕκαστον
χρησμόν δραχμὴ μία καὶ δύο ὀβολοί. Καὶ
μὴ νομίσης, φίλε μου, ὅτι ἦτο μικρόν καὶ
ασήμαντον το εἰσόδημα τοῦτο, διότι ἐξ
αυτοῦ εἰσέπραττε κατ' ἔτος ἕως
εβδομήκοντα ἢ ογδοήκοντα χιλιάδας
δραχμῶν, καθότι οἱ συμβουλευόμενοι το
μαντεῖον ἐζήτουν δέκα καὶ δέκα πέντε
χρησμούς ἐξ ἀπληστίας. Τα χρήματα δὲ,
τα ὁποῖα εἰσέπραττεν ὁ Ἀλέξανδρος, δὲν
εκράτει μόνον πρὸς ἰδίαν χρῆσιν, οὔτε τα

δὲ οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος οὐδ' εἰς
πλοῦτον ἀπεθυσάριζεν, ἀλλὰ
πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων
συνεργοὺς καὶ ὑπηρέτας καὶ
πευθῆνας καὶ χρησιμοποιοὺς καὶ
χρησιμοφύλακας καὶ ὑπογραφέας
καὶ ἐπισφραγιστάς καὶ ἐξηγητάς,
ἅπασιν ἔνεμεν ἑκάστῳ τὸ κατ'
ἀξίαν.

[24] Ἦδη δέ τινες καὶ ἐπὶ τὴν
ἀλλοδαπὴν ἐξέπεμπεν, φήμας
ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ
μαντείου καὶ διηγησομένους ὡς
προεῖποι καὶ ἀνεύροισι δραπετάς καὶ
κλέπτας καὶ ληστὰς ἐξελέγξειε καὶ
θησαυροὺς ἀνορύξαι παράσχοι καὶ
νοσοῦντας ἰάσαιτο, ἐνίοις δὲ καὶ
ἤδη ἀποθανόντας ἀναστήσειεν.
δρόμος οὖν καὶ ὠθισμὸς
ἀπανταχόθεν ἐγίγνετο καὶ θυσίαι
καὶ ἀναθήματα, καὶ διπλάσια τῶ
προφήτῃ καὶ μαθητῇ τοῦ θεοῦ. καὶ
γὰρ αὐτὸς οὗτος ἐξέπεσεν ὁ
χρησμός·

*Τιέμεναι κέλομαι τὸν ἐμὸν
θεράπονθ' ὑποφήτην· οὐ γάρ
μοι κτεάνων μέλεται ἄγαν,*

ἀπεθυσάριζε δι' εαυτόν· ἀλλ' ἔχων ἤδη
πολλοὺς συνεργάτας καὶ υπηρέτας,
κατασκόπους, χρησιμοποιοὺς καὶ
χρησιμοφύλακας, γραφεῖς καὶ σφραγιστάς
καὶ ἐξηγητάς τῶν χρησμών, ἐδίδεν εἰς
ὅλους κατὰ τὴν υπηρεσίαν ἑκάστου.

24. Εἶχε δε ἤδη αποστείλῃ καὶ μερικοὺς
εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν διὰ νὰ διαφημίσουν
μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τὸ μαντεῖον καὶ νὰ
διηγούνται ὅτι δύναται νὰ προλέγῃ τὰ
μέλλοντα καὶ ν' ἀνευρίσκῃ φυγάδας καὶ ν'
ἀποκαλύπτῃ κλέπτας καὶ ληστὰς, ν'
ἀνακαλύπτῃ θησαυροὺς καὶ νὰ θεραπεύῃ
πάσχοντας, ἐνίστε δε νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς
τὴν ζωὴν καὶ νεκροὺς. Προσέτρεχαν
λοιπὸν πανταχόθεν πατεῖς με πατῶ σε καὶ
επολλαπλασιάζοντο αἱ θυσίαι καὶ τὰ
ἀφιερώματα καὶ διπλάσια ἐδίδοντο εἰς
τὸν προφήτην καὶ μαθητὴν τοῦ θεοῦ·
διότι ἀπεδίδετο εἰς τὸν θεόν καὶ ὁ ἐξῆς
χρησμός·

*Διατάσσω νὰ ἀμείβεται ὁ
λειτουργός μου προφήτης·
διὰ τὴν δὲ ἐνδιαφέρομαι τόσο
διὰ τὰς πρὸς ἐμὲ προσφοράς,
ὅσον διὰ τὸν προφήτην.*

ἀλλ' ὑποφύτουν·

[25] Ἐπεὶ δὲ ἤδη πολλοὶ τῶν νοῦν
ἐχόντων ὥσπερ ἐκ μέθης βαθείας
ἀναφέροντες συνίσταντο ἐπ' αὐτόν,
καὶ μάλιστα ὅσοι Ἐπικούρου ἐταῖροι
ἦσαν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν
ἐπεφώρατο ἡρέμα ἢ πᾶσα
μαγγανεία καὶ συσκευὴ τοῦ
δράματος, ἐκφέρει φόβητρον τι ἐπ'
αὐτούς, λέγων ἀθέων ἐμπεπλησθαι
καὶ Χριστιανῶν τὸν Πόντον, οἱ περὶ
αὐτοῦ τολμῶσι τὰ κάκιστα
βλασφημεῖν· οὓς ἐκέλευε λίθοις
ἐλαύνειν, εἴ γε θέλουσιν ἴλεω ἔχειν
τὸν θεόν. περὶ δὲ Ἐπικούρου καὶ
τοιούτον τινα χρησμόν
ἀπεφθέγγατο· ἐρομένου γάρ τινος
τί πράττει ἐν Αἰδου ὁ Ἐπίκουρος;

*Μολυβδίνας ἔχων, ἔφη, πέδας
ἐν βορβόρῳ κάθεται.*

εἶτα θαυμάζεις εἰ ἐπὶ μέγα ἤρθη τὸ
χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις
τῶν προσιόντων συνετὰς καὶ
πεπαιδευμένας;

Ὅλως δὲ ἄσπονδος καὶ ἀκήρυκτος
αὐτῷ ὁ πόλεμος πρὸς Ἐπίκουρον
ἦν· μάλα εἰκότως. τίνι γὰρ ἂν ἄλλω

25. Επειδὴ δὲ πολλοὶ ἀπὸ τους
σωφρονούντας, ὡς να, ἀνένησαν ἀπὸ
βαρείαν μέθην, ἤρχισαν να ἐξεγείρονται
κατὰ του Αλεξάνδρου και μάλιστα οι
οπαδοὶ του Επικούρου, οἵτινες ἦσαν
πολλοί, και εις τας πόλεις ἀπεκαλύπτετο
ἡδη ὅλη η ἀπάτη και η πλοκή της
κωμωδίας, ο προφήτης ἀπήγγειλε
κατηγορητήριον κατ' αὐτῶν και
καταδίκην, λέγων, ὅτι ο Πόντος ἐγέμισεν
ἀπὸ ἀθέους και Χριστιανούς, οἵτινες
αποτολμοῦν να βλασφημοῦν ἐναντίον
αυτοῦ ἀσεβέστατα, και παρήγγειλε να
τους λιθοβολοῦν ὅσοι θέλουν να ἔχουν με
το μέρος των τον θεόν. Περί δε του
Επικούρου, ὅταν ηρωτήθη ὑπὸ τινος τί
πράττει εις τον Ἄδην ο φιλόσοφος,
εξέδωκε τοιούτον τινα χρησμόν·

*Φέρων δεσμὰ ἐκ μολύβδου
κάθεται εις τον βορβορον.*

Θαυμάζεις ἐπειτα διότι ἐφθασεν εις
τοιαύτην ακμήν το μαντεῖον, ὅταν βλέπης
ὅτι αι ἐρωτήσεις των προσερχόμενων εις
αυτό ἦσαν τόσοσιν συνετοὶ και σοφαί;

Το πλέον δε ἄσπονδον μίσος ἐτρέφε κατὰ
του Επικούρου και κατ' αὐτοῦ διηύθυνε
κυρίως τον πόλεμον του· και πολύ

δικαιότερον προσεπολέμει γόης
ἄνθρωπος καὶ τερατεία φίλος,
ἀληθεία δὲ ἔχθιστος, ἢ Ἐπικούρω
ἀνδρὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων
καθεωρακότι καὶ μόνῳ τὴν ἐν
αὐτοῖς ἀλήθειαν εἰδότι; οἱ μὲν γὰρ
ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Χρύσιππον
καὶ Πυθαγόραν φίλοι, καὶ εἰρήνη
βαθεῖα πρὸς ἐκείνους ἦν· ὁ δὲ
ἄτεγκτος Ἐπίκουρος οὕτως γὰρ
αὐτὸν ὠνόμαζεν ἔχθιστος δικαίως,
πάντα ταῦτα ἐν γέλῳ καὶ παιδιᾷ
τιθέμενος.

διὸ καὶ τὴν Ἀμαστριν ἐμίσει
μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι
ἠπίστατο τοὺς περὶ Λέπιδον καὶ
ἄλλους ὁμοίους αὐτοῖς πολλοὺς
ἐνόντας ἐν τῇ πόλει· οὐδὲ
ἐχρησμάδῃσε πώποτε Ἀμαστριανῶ
ἀνδρὶ. ὁπότε δὲ καὶ ἐτόλμησεν
ἀδελφῶ συγκλητικοῦ χρησμάδῃσαι,
καταγελάστως ἀπήλλαξεν, οὐχ
εὐρῶν οὔτε αὐτὸς πλάσασθαι
χρησμὸν δεξιὸν οὔτε τὸν ποιῆσαι
πρὸς καιρὸν αὐτῷ δυνησόμενον.
μεμφομένῳ γὰρ αὐτῷ στομάχου
ὀδύνην προστάξει βουλόμενος

δικαίως. Διότι ποῖον ἄλλον δύναται να
εχθρεύεται περισσότερον ἄνθρωπος
αγύρτης καὶ ἀπατεῶν, μέγας δε εχθρὸς
τῆς ἀληθείας, παρὰ τὸν Επίκουρον,
σοφόν, ὅστις διέγνωσε τὴν φύσιν τῶν
πραγμάτων καὶ μόνον τὴν υπάρχουσαν
εἰς αὐτὰ ἀλήθειαν παρεδέχετο; Οἱ
Πλατωνικοὶ καὶ οἱ οπαδοὶ τοῦ Χρυσίππου
καὶ τοῦ Πυθαγόρα ἦσαν φίλοι τοῦ καὶ
εἰρήνην πλήρη διετήρει πρὸς αὐτούς· ὁ δὲ
ἀκαμπτος Ἐπίκουρος, ὅπως τὸν ὠνόμαζε,
δικαίως τοῦ ἦτο ἔχθιστος, διότι
κατέσκωπτε καὶ κατεγέλα πάντα ταῦτα.

Διὰ τοῦτο ὁ ψευδόμαντις ὑπὲρ πάσας τὰς
πόλεις τοῦ Πόντου ἐμίσει τὴν Ἀμαστριν,
καθότι ἐγνώριζεν ὅτι οἱ οπαδοὶ τοῦ
Λεπίδου καὶ ἄλλοι ομόφρονες με αὐτοῦς
ἦσαν πολυάριθμοι εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην.
Οὔτε ἔδωκε ποτέ χρησμὸν εἰς
Ἀμαστριανόν· καὶ ὅταν ποτέ ἐτόλμησε να
προφητεύσῃ πρὸς τὸν ἀδελφόν ενός
Συγκλητικοῦ, ἐγένεε καταγέλαστος, διότι
οὔτε ὁ ἴδιος ἠδυνήθη να κατασκευάσῃ
χρησμὸν κατάλληλον καὶ πιθανόν, οὔτε
ἄλλον εὔρε να τὸν βοηθήσῃ πρὸς τοῦτο
καὶ εἰκαίρως. Ὁ Ἀμαστριανὸς ἐκεῖνος
παρεπονείτο διὰ πόνον τοῦ στομάχου, ὁ
δὲ Ἀλέξανδρος τοῦ παρήγγειλε να τρώγῃ
χοίρειον πόδα μαγειρευμένον με
μολόχαν·

ὑειον πόδα μετὰ μαλάχης
ἐσκευασμένον ἐσθίειν οὕτως ἔφη·

*Μάλβακα χοιράων ἱερῇ
κυμίνευε σιπύδνω.*

[26] Πολλάκις μὲν οὖν, ὥς
προεῖπον, ἔδειξε τὸν δράκοντα τοῖς
δεομένοις, οὐχ ὅλον, ἀλλὰ τὴν
οὐρὸν μάλιστα καὶ τὸ ἄλλο σῶμα
προβεβληκῶς, τὴν κεφαλὴν δὲ ὑπὸ
κόλπου ἀθέατον φυλάττων.
ἐθελήσας δὲ καὶ μειζόνως ἐκπλήξαι
τὸ πλῆθος, ὑπέσχετο καὶ λαλοῦντα
παρέξειν τὸν θεόν, αὐτὸν ἄνευ
ὑποφήτου χρησμοδοῦντα. εἶτα οὐ
χαλεπῶς γεράνων ἀρτηρίας
συνάψας καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς
ἐκείνης τῆς μεμηχανημένης πρὸς
ὁμοιότητα διείρας, ἄλλου τινὸς
ἐξωθεν ἐμβοῶντος, ἀπεκρίνετο
πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, τῆς φωνῆς διὰ
τοῦ ὀθονίνου ἐκείνου Ἀσκληπιοῦ
προπιπτούσης. Ἐκαλοῦντο δὲ οἱ
χρησμοὶ οὗτοι αὐτόφωνοι, καὶ οὐ
παῖσιν ἐδίδοντο οὐδὲ ἀνέδην, ἀλλὰ
τοῖς ἐν **[27]** παρύφοις καὶ πλουσίοις
καὶ μεγαλοδώροις.

ὁ γοῦν Σευηριανῶ δοθεὶς ὑπὲρ τῆς

*Μάλβακα χοιράων ἱερῇ κυμίνευε
σιπύδνω.*

26. Πολλάκις, ὡς ἀνωτέρω ἀνέφερα,
ἔδειξε τὸν ὄφιν εἰς τοὺς προσερχόμενους,
ὄχι ὅμως ολόκληρον, ἀλλὰ μόνον τὴν
ουράν καὶ τὸ ἄλλο σῶμα, τὴν δὲ κεφαλὴν
εκράτει ἀθέατον ἐντὸς τοῦ κόλπου του,
θελήσας δὲ καὶ περισσότερον νὰ
καταπλήξῃ τὸ πλῆθος, ὑπέσχετο νὰ κάμῃ
τὸν θεόν καὶ νὰ λαλήσῃ καὶ νὰ δίδῃ
χρησμοὺς χωρὶς τὴν μεσολάβησιν τοῦ
προφήτου. Πρὸς τοῦτο συνέδεσεν
ἀρτηρίας γεράνων τὰς ὁποίας
συνήρμωσεν εἰς τὴν ψευδὴ κεφαλὴν τοῦ
ὄφεως, καὶ ἐνῶ κάποιος ἐξωθεν ἐφώναζε
καὶ ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, ἡ
φωνὴ του ἐφαίνετο ἐξερχόμενη ἐκ τοῦ
στόματος τῆς πανίνης ἐκείνης κεφαλῆς
τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ὡνομάζοντο δὲ οἱ
χρησμοὶ οὗτοι αὐτόφωνοι καὶ δὲν
εδίδοντο εἰς ὅλους ἀδιαφόρως, ἀλλὰ
μόνον εἰς τοὺς ἐπιφανεῖς πλουσίους καὶ
γενναιοδῶρους.

27. Εκείνος ὁ ὁποῖος ἐδόθη εἰς τὸν

εἰς Ἀρμενίαν εἰσόδου τῶν
αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἦν.
προτρέπων γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τὴν
εἰσβολὴν οὕτως ἔφη·

*Πάρθους Ἀρμενίους τε θοῶ
ὑπὸ δουρὶ δαμάσσας
νοστήσεις Ρώμην καὶ
Θύβριδος ἀγλαὸν ὕδωρ
στέμμα φέρων κροτάφοισι
μεμιγμένον ἀκτίνεσσιν.*

εἴτ' ἐπειδὴ πεισθεὶς ὁ ἡλίθιος
ἐκεῖνος Κελτὸς εἰσέβαλε καὶ
ἀπήλλαξεν αὐτῇ στρατιᾷ ὑπὸ τοῦ
Ὀσρόου κατακοπεῖς, τοῦτον μὲν τὸν
χρησμόν ἐξαιρεῖ ἐκ τῶν
ὑπομνημάτων, ἐντίθησιν δ' ἄλλον
ἀντ' αὐτοῦ·

*Μὴ σύ γ' ἐπ' Ἀρμενίους ἐλάαν
στρατόν, οὐ γὰρ ἄμεινον,
μή σοι θηλυχίτων τις ἀνὴρ
τόξου ἄπο λυγρόν
πότμον ἐπιπροΐεις παύσῃ
βιότοιο φάους τε.*

[28] Καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο
σοφώτατον ἐπενόησε, τοὺς

Σευηριανόν καὶ τον συνεβούλευε νὰ
εἰσβάλλῃ εἰς τὴν Ἀρμενίαν, ἦτο
αὐτόφωνος· τον προέτρεπε δὲ ὡς ἐξῆς εἰς
τὴν εἰσβολήν·

*Αφού υποτάξης τους Πάρθους
καὶ τους Ἀρμενίους,
θα επιστρέψῃς εἰς τὴν Ρώμην
φέρων ἀκτινωτὸν στέμμα ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς.*

Ἐπειτα δὲ, ὅταν ὁ ἡλίθιος ἐκεῖνος
Κελτὸς πεισθεὶς εἰς τὸν χρησμόν
εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀρμενίαν καὶ
εφονεύθη, κατακοπεῖς μετὰ τῆς στρατιάς
του ὑπὸ τοῦ Οθρυάδου, ὁ Ἀλέξανδρος
ἀφῆρεσεν ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ μαντείου
τον ἀνωτέρω χρησμόν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ
κατέθηκεν ἄλλον, τὸν ἀκόλουθον·

*Μη ἐκστρατεύσης κατὰ τῶν
Ἀρμενίων,
διότι δὲν θα σου ἀποβῇ εἰς
καλόν.*

*Ἀνὴρ θηλυπρεπῆς θα σου
δώσῃ σκληρόν θάνατον
καὶ θα σε στερήσῃ τὴν ζωὴν
καὶ τὸ φῶς.*

28. Μία ἀπὸ τὰς σοφωτέρας ἐπινοήσεις
του ἦσαν καὶ οἱ μεταχρονικοὶ χρησμοί,
διὰ τῶν ὁποίων διώρθωνε ὅσα σφαλέρως

μεταχρονίους χρησμούς ἐπὶ
θεραπείᾳ τῶν κακῶς
προτεθεσπισμένων καὶ
ἀποτετευγμένων. πολλάκις γὰρ
πρὸ μὲν τῆς τελευτῆς τοῖς νοσοῦσιν
ύγειαν ἐπηγγέλλετο,
ἀποθανόντων δὲ χρησμός ἄλλος
ἕτοιμος ἦν παλινωδῶν·

*Μηκέτι δίζησθαι νόσοιο
λυγρῆς ἐπαρωγὴν·
πότμος γὰρ προφανῆς οὐδ'
ἐκφυγέειν δυνατόν σοι.*

[29] Εἰδὼς δὲ τοὺς ἐν Κλάρῳ καὶ
Διδύμοις καὶ Μαλλῷ καὶ αὐτοὺς
εὐδοκιμοῦντας ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ
μαντικῇ ταύτῃ, φίλους αὐτοὺς
ἐποιεῖτο, πολλοὺς τῶν προσιόντων
πέμπων ἐπ' αὐτοὺς λέγων·

*Ἐς Κλάρων ἴεσο νῦν, τοῦμοῦ
πατρός ὡς ὅπ' ἀκούσης.*

καὶ πάλιν·

*Βραγχιδέων ἀδύτοισι πελάζεο ἢ
καὶ κλύε χρησμῶν.*

καὶ αὖθις·

*Ἐς Μαλλὸν χώρει θεσπίσματά
τ' Ἀμφιλόχοιο.*

εἶχε προφητεύσει· πολλάκις προ του
θανάτου υπέσχετο εἰς τοὺς νοσοῦντας ὅτι
θα αναρρώσουν, ὅταν δε ἀπέθνησκον,
ἄλλος χρησμός διώρθωνε το ψεύδος,
λέγων τα αντίθετα·

*Μάτην περιμένεις σωτηρίαν
ἀπὸ τὴν δεινὴν νόσον·
ο θάνατος εἶνε βέβαιος καὶ νὰ
τον ἀποφύγῃς ἀδύνατον.*

29. Γνωρίζων δε ὅτι οἱ μάντις τῆς
Κλάρου, τῶν Διδύμων καὶ τῆς Μαλλοῦ
μετεχειρίζοντο εὐδοκίμως τὴν αὐτὴν
μέθοδον, τοὺς ἔκαμε φίλους καὶ πολλοὺς
τῶν προσερχομένων εἰς τὸ μαντεῖον τοῦ
παρέπεμπε πρὸς αὐτοὺς με τὴν ἐξῆς
προσταγὴν τοῦ θεοῦ δῆθεν·

*Πήγαινε τῶρα εἰς τὴν Κλάρων
διὰ ν' ἀκούσης καὶ τοῦ πατρός
μου τὴν γνώμην.*

*Εἰς τῶν Βραγχιδῶν τὸν ναόν
πήγαινε καὶ ζήτηι χρησμούς.*

καὶ τοῦτο

*Εἰς Μαλλὸν ζήτηι τας γνώμας
τοῦ Ἀμφιλόχου.*

[30] Ταῦτα μὲν ἐντὸς τῶν ὄρων
μέχρι τῆς Ἰωνίας καὶ Κιλικίας καὶ
Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας. ὥς δὲ
καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν διεφοίτησεν τοῦ
μαντείου τὸ κλέος καὶ εἰς τὴν
Ρωμαίων πόλιν ἐνέπεσεν, οὐδεὶς
ὅστις οὐκ ἄλλος πρὸ ἄλλου
ἠπείγετο, οἱ μὲν αὐτοὶ ἰόντες, οἱ δὲ
πέμποντες, καὶ μάλιστα οἱ
δυνατώτατοι καὶ μέγιστον ἀξίωμα
ἐν τῇ πόλει ἔχοντες· ὧν πρῶτος καὶ
κορυφαιότατος ἐγένετο
Ρουτιλιανός, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα
καλὸς καὶ ἀγαθὸς καὶ ἐν πολλαῖς
τάξεσι Ρωμαϊκαῖς ἐξητασμένος, τὰ
δὲ περὶ τοὺς θεοὺς πάνυ νοσῶν καὶ
ἀλλόκοτα περὶ αὐτῶν πεπιστευκώς,
εἰ μόνον ἀλημιμένον που λίθον ἢ
ἐστεφανωμένον θεάσασαιτο,
προσπίπτων εὐθύς καὶ προσκυνῶν
καὶ ἐπὶ πολὺ παρεστῶς καὶ
εὐχόμενος καὶ τὰγαθὰ παρ' αὐτοῦ
αἰτῶν.

Οὗτος τοίνυν ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ
χρηστηρίου μικροῦ μὲν ἐδέησεν
ἀφείξαι τὴν ἐγκεχειρισμένην τάξιν εἰς
τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος ἀναπτῆναι.

30. Καὶ ταῦτα μὲν συνέβαινον ἐντὸς
τῶν ορίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας μέχρι τῆς
Ἰωνίας, τῆς Κιλικίας, Παφλαγονίας καὶ
Γαλατίας· ἀλλ' ὅταν ἡ φήμη τοῦ
Μαντείου ἐφθάσε καὶ μέχρις Ἰταλίας καὶ
ἐνέσκηπεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ρωμαίων,
ἐγείνεν ἀμίλλα περὶ τοῦ ποίος πρῶτος θα
συμβουλευθῇ το μαντεῖον· καὶ ἄλλοι μὲν
μετέβαινον αὐτοπροσώπως, ἄλλοι δὲν
ἀπέστελλον ἀντιπροσώπους, μάλιστα οἱ
ἐπιφανέστατοι καὶ κατέχοντες τὰ
μεγαλείτερα ἀξιώματα εἰς τὴν πόλιν,
μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Ρουτιλιανός,
ἄνθρωπος κατὰ μὲν τὰ ἄλλα καλὸς καὶ
χρηστός καὶ ὁ ὁποῖος εἶχε διακριθῇ εἰς
πολλὰ Ρωμαϊκὰ ἀξιώματα, ἀλλ' ὡς *προς*
τὰ ἀφορώντα τοὺς θεοὺς πολὺ ἐπιπόλαιος
καὶ στενοκέφαλος, πιστεύων ἀλλόκοτα
περὶ αὐτῶν· καὶ μόνον πέτρην εἰάν ἐβλεπε
πουθενά ἀλειμμένην με ἔλαιον ἢ
στεφανωμένην, ἐπίπτε κάτω εὐθύς καὶ
ἐπροσκύνα καὶ ἐπὶ πολὺ παρέμενε
προσευχόμενος καὶ ζητῶν παρ' αὐτῆς
διαφόρους χάριτας.

Οὗτος, λοιπόν, ἀκούσας νὰ γίνεται λόγος
περὶ τοῦ μαντείου, παρ' ὀλίγον ν' ἀφήσῃ
τὴν θέσιν τοῦ καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ τεῖχος
τοῦ Ἀβώνου. Μὴ δυνηθεὶς ὅμως νὰ
μεταβῇ ὁ ἴδιος, ἀπέστειλεν ἄλλους καὶ

ἔπεμπε δ' οὖν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις· οἱ
δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες
οἰκέται, ῥαδίως ἐξαπατηθέντες ἂν
ἐπανήεσαν, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ ὡς
ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες
διηγούμενοι καὶ προσεπιμετροῦντες
ἔτι πλείω τούτων, ὡς ἐντιμότεροι
εἶεν παρὰ τῷ δεσπότῃ. ἐξέκαιον οὖν
τὸν ἄθλιον [31] γέροντα καὶ εἰς
μανίαν ἐρρωμένην ἐνέβαλον.

ὁ δέ, ὡς ἂν τοῖς πλείστοις καὶ
δυνατωτάτοις φίλος ὢν, περιήει τὰ
μὲν διηγούμενος ὡς ἀκούσειε παρὰ
τῶν πεμφθέντων, τὰ δὲ καὶ παρ'
αὐτοῦ προστιθείς. ἐνέπλησεν οὖν
τὴν πόλιν καὶ διεσάλευσεν οὗτος,
καὶ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλείστους
διεθορύβησεν, οἱ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ
ἠπεύγοντο ἀκοῦσαί τι τῶν καθ'
αὐτούς.

Ὁ δὲ τοὺς ἀφικνουμένους πάνυ
φιλοφρόνως ὑποδεχόμενος ξενίοις
τε καὶ ταῖς ἄλλαις δωρεαῖς
πολυτελέσιν εὖνους ἐργαζόμενος
αὐτῷ ἀπέπεμπεν οὐκ
ἀπαγγελοῦντας μόνον τὰς
ἐρωτήσεις, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας

ἄλλους· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀποστελλόμενοι
ἦσαν ἀπλοῖκοί ὑπηρέται, ευκόλως
ἐξηπατώντο καὶ επανερχόμενοι
διηγούντο ὅσα εἶδον καὶ ὅσα δεν εἶδον
καὶ προσθέτοντες εἰς ὅσα ἤκουσαν, διὰ
να ευχαριστήσουν περισσότερον τον
κύριόν των. Οὕτω δὲ ἐξήπτον τὴν
φαντασίαν τοῦ ἀθλίου γέροντος καὶ τοῦ
διεσάλευον τὰς φρένας.

31. Επειδὴ δὲ ἦτο φίλος των
περισσοτέρων καὶ ἰσχυρότερων εἰς τὴν
Ρώμην, διηγείτο εἰς ὅλους ὅσα παρὰ των
ἀποσταλέντων ἤκουσε, προσέθετε δὲ καὶ
ιδικά του. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐγέμισε
τὴν πόλιν με τὸν θαυμασμόν πρὸς τὸ
μαντεῖον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ διετάραξε
τὰ πνεύματα καὶ τοὺς περισσοτέρους των
αυλικῶν παρέσυρε καὶ συνεκίνησε, εὐθύς
δὲ καὶ οὗτοι ἐσπευδον νὰ συμβουλευθούν
τὸ μαντεῖον.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ὑποδεχόμενος τοὺς
ἐρχομένους με φιλοφροσύνην μεγάλην
καὶ διὰ δώρων πολυτελῶν καὶ
φιλοξενείας διαθέτων αὐτοὺς εὐνοϊκῶς,
τοὺς ἀπέπεμπε, ὅχι μόνον διὰ νὰ δώσουν
τὰς ἀπαντήσεις εἰς τὰ πρὸς τὸ μαντεῖον
ἐρωτήματα, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ
ἐγκωμιάσουν τὸν θεόν καὶ νὰ διηγηθούν

τὸν θεὸν καὶ τεράστια ὑπὲρ τοῦ [32]
μαντείου καὶ αὐτοὺς ψευσομένους.

ἀλλὰ καὶ μηχανᾶται τι ὁ
τρισκατάρατος οὐκ ἄσοφον οὐδὲ
τοῦ προστυχόντος ληστοῦ ἄξιον.
λύων γὰρ τὰ πεπεμμένα βιβλία καὶ
ἀναγιγνώσκων, εἴ τι εὖροι
ἐπισηφαλὲς καὶ
παρακεκινδυνευμένον ἐν ταῖς
ἐρωτήσεσιν, κατεῖχεν αὐτὸς καὶ οὐκ
ἀπέπεμπεν, ὥς ὑποχειρίους καὶ
μονονουχὶ δούλους διὰ τὸ δέος ἔχει
τοὺς πεπομφότας, μεμνημένους οἷα
ἦν ἂ ἤροντο. συνίης δὲ οἷας εἰκὸς
τοὺς πλουσίους καὶ μέγα
δυναμένους τὰς πύστεις
πυνθάνεσθαι. ἐλάβανεν οὖν
πολλὰ παρ' ἐκείνων, εἰδόντων ὅτι
ἐντὸς αὐτοὺς ἔχει τῶν ἀρκύων.

[33] Βούλομαι δέ σοι καὶ τῶν
Ρουτιλιανῶ δοθέντων χρησμῶν
ἐνίους εἰπεῖν. πυνθανομένῳ γὰρ
αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἐκ προτέρας
γυναικός, παιδείας ὥραν ἔχοντος,
ὄντινα προσθήσεται διδάσκαλον
τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, ἔφη·

Πυθαγόρην πολέμων τε

τερατώδη ψεύδη δι' αὐτόν και το
μαντεῖον.

32. Αλλά και κάτι άλλο εμηχανεύθη ο
τρискаτάρατος δολιώτατον και άθιον
μεγάλου ληστού. Όταν αποσφράγιζε τα
πεμπόμενα ερωτήματα και αναγιγνώσκων
αυτά εύρισκε τίποτε επιλήψιμον και
δυνάμενον να έχη σοβαράς συνεπείας διά
τον ερωτώντα, το εκράτει και δεν το
επέστρεφε, διά να τους έχη υποχειρίους
και σχεδόν δούλους, διά τον φόβον
μήπως αποκαλυφθούν όσα ηρώτησαν.
Εννοεῖς δε με ποία δώρα εξηγόραζαν την
σιωπήν του οι πλούσιοι και οι ισχυροί,
οίτινες εγνώριζον ότι τους εκράτει εις τα
δίκτυα του.

33. Θα σου αναφέρω τώρα και
μερικούς εκ των χρησμῶν οίτινες
εδόθησαν εις τον Ρουτιλλιανόν. Όταν
ούτος ηρώτησε περί του υιού του, τον
οποίον είχεν εκ προτέρας γυναικός και
όστις διέτρεχε την ηλικίαν καθ' ην έπρεπε
ν' αρχίση η εκπαίδευσίς του, ποίον
διδάσκαλον να του δώση, το μαντεῖον
απήντησε·

διάκτορον ἐσθλὸν ἀοιδόν.

Τον Πυθαγόραν και τον
ένδοξον ψάλτην των πολέμων.

εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ παιδὸς
ἀποθανόντος, ὁ μὲν ἠπόρει καὶ
οὐδὲν εἶχεν λέγειν πρὸς τοὺς
αἰτιωμένους, παρὰ πόδας οὕτως
ἐληλεγμένου τοῦ χρησμοῦ· ὁ δὲ
Ρουτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας ὁ
βέλτιστος ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τοῦ
μαντείου λέγων, τοῦτο αὐτὸ
προδεδηλωκέναι τὸν θεὸν καὶ διὰ
τοῦτο ζῶντα μὲν κελεῦσαι μηδένα
διδάσκαλον ἐλέσθαι αὐτῷ,
Πυθαγόραν δὲ καὶ Ὅμηρον πάλαι
τεθνεῶτας, οἷς εἰκὸς τὸ μειράκιον
ἐν Ἰδου νῦν συνεῖναι. τί τοίνυν
μέμφεσθαι ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, εἰ
τοιούτοις ἀνθρωπίσκοις
ἐνδιατρίβειν ἡξίου;

[34] Αὐθις δὲ πυνθανομένῳ αὐτῷ
τὴν τίνος ψυχὴν αὐτὸς διεδέξατο,
ἔφη·

Πρῶτον Πηλείδης ἐγένου,
μετὰ ταῦτα Μένανδρος,
εἶθ' ὃς νῦν φαίνῃ, μετὰ δ'
ἔσσεαι ἡλιάς ἀκτίς,
ζήσεις δ' ὀγδώκοντ' ἐπὶ τοῖς

Ἀλλ' ἐπειδὴ μετ' ὀλίγας ἡμέρας το
παιδίον ἀπέθανεν, ὁ Ἀλέξανδρος ευρέθη
εἰς ἀμηχανίαν καὶ δὲν εἶχε τί ν' ἀπαντήσῃ
εἰς ἐκείνους οἵτινες τὸν κατηγοροῦν· ὁ
καλὸς ὅμως Ρουτιλλιανὸς ἐφθάσε μέχρι
τοῦ ν' ἀπολογῆται αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ
μαντείου· καὶ ἔλεγεν ὅτι ὁ θεὸς προεῖπεν
ἀκριβῶς ὅτι ἐγείνε καὶ διὰ τοῦτο δὲν
παρήγγειλε νὰ δοθῇ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ
κανεῖς ἐκ τῶν ζώντων διδασκάλων, ἀλλ' ὁ
Πυθαγόρας καὶ ὁ Ὅμηρος, οἵτινες προ
πολλοὺ εἶχον ἀποθάνει καὶ τοὺς οὐοίους
ἦτο ἐπόμενον νὰ συναντήσῃ εἰς τὸν Ἄδην
το παιδίον. Διατί λοιπὸν κατηγορεῖτε τὸν
Ἀλέξανδρον;

34. Ὄταν δε πάλιν ὁ Ρουτιλλιανὸς
ἠρώτησεν εἰς ποίους εἶχε μετεμψυχωθῇ,
έλαβε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν·

Κατὰ πρῶτον υπήρξες υἱὸς
τοῦ Πηλέως, ἐπειτα
Μένανδρος,
ἐπειτα οὐοίος εἶσαι τώρα,
κατόπιν θα γείνης ἡλιακὴ

ἐκατὸν λυκάβαντας.

ακτίς

και θα ζήσης εκατόν

ογδοήκοντα ἔτη.

ὁ δὲ ἑβδομηκοντούτης ἀπέθανεν
μελαγχολήσας, [35] οὐ περιμείνας
τὴν τοῦ θεοῦ ὑπόσχεσιν. καὶ οὗτος ὁ
χρησμός τῶν αὐτοφώνων ἦν.

Ἀλλ' αὐτὸς ἀπέθανεν ἑβδομηκοντούτης,
αφοῦ παρεφρόνησε, χωρὶς να περιμένη
την υπόσχεσιν του θεοῦ. 35. Ἦτο δε και ο
χρησμός οὗτος εκ των αυτοφώνων.

Ἐρομένῳ δὲ αὐτῷ ποτε καὶ περὶ
γάμου ῥητῶς ἔφη·

Ὅταν δε ἄλλην φοράν ηρώτησε περὶ
γάμου, του εδόθη σαφής η απάντησις·

Γῆμον Ἀλεξάνδρου τε
Σεληναίης τε θύγατρα.

Να νυμφευθῆς την θυγατέρα
του Αλεξάνδρου και της
Σελήνης.

διεδεδώκει δὲ πάλαι λόγον ὥς τῆς
θυγατρὸς, ἣν εἶχεν, ἐκ Σελήνης
αὐτῷ γενομένης· τὴν γὰρ Σελήνην
ἔρωτι ἀλῶναι αὐτοῦ καθεύδοντά
ποτε ἰδοῦσαν, ὅπερ αὐτῇ ἔθος,
κοιμωμένων ἐρᾶν τῶν καλῶν. ὁ δ'
οὐδὲν μελλήσας ὁ συνετώτατος
Ρουτιλιανὸς ἔπεμπεν εὐθὺς ἐπὶ τὴν
κόρην καὶ τοὺς γάμους συνετέλει
ἑξηκοντούτης νυμφίος καὶ συνῆν,
τὴν πενθερὰν Σελήνην ἐκατόμβαις
ὅλαις ἱλασκόμενος καὶ τῶν
ἐπουρανίων εἷς καὶ αὐτὸς οἰόμενος
γεγονέναι.

Εἶχε δε διαδόσει προ πολλοῦ ο
Ἀλέξανδρος ὅτι την θυγατέρα του εἶχεν
αποκτήσει εκ της Σελήνης, ἥτις τον
ερωτεύθη ὅταν συνέβη να τον ἴδῃ
κοιμώμενον, ὅπως αὐτὴ συνειθίζῃ να
ερωτεύεται τους ωραίους τους οποίους
βλέπει κοιμωμένους. Ο δε φρονιμώτατος
Ρουτιλλιανὸς χωρὶς να βραδύνη ἐπέμψεν
αμέσως και ἐζήτησεν εις γάμον την
κόρην του Αλεξάνδρου και ἐγένειεν
ἐξηκοντούτης γαμβρός και ἐτέλεσε
μεγάλας θυσίας προς την πενθεράν του
Σελήνην, νομίζων ὅτι ἐγένειε και αὐτὸς εις
εκ των επουρανίων.

[36] Ὁ δ' ὥς ἅπαξ τῶν ἐν Ἰταλία
πραγμάτων ἐλάβετο, μείζω ἀεὶ
προσεπενόει καὶ πάντοσε τῆς
Ρωμαίων ἀρχῆς ἔπεμπε
χρησμολόγους, ταῖς πόλεσι
προλέγων λοιμούς καὶ πυρκαϊὰς
φυλάσσεσθαι καὶ σεισμούς· καὶ
ἀσφαλῶς βοηθήσειν, ὥς μὴ γένοιτό
τι τούτων, αὐτὸς ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς.
ἓνα δέ τινα χρησμόν, αὐτόφωνον
καὶ αὐτόν, εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη ἐν
τῷ λοιμῷ διεπέμψατο· ἦν δὲ τὸ ἔπος
ἔν·

*Φοῖβος ἀκείρεκόμης λοιμοῦ
νεφέλην ἀπερύκει.*

καὶ τοῦτο ἦν ἰδεῖν τὸ ἔπος
πανταχοῦ ἐπὶ τῶν πυλώνων
γεγραμμένον ὥς τοῦ λοιμοῦ
ἀλεξιφάρμακον. τὸ δ' εἰς
τοῦναντίον τοῖς πλείστοις
προὔχῳρει· κατὰ γὰρ τινα τύχην
αὗται μάλιστα αἱ οἰκίαι
ἐκενώθησαν αἷς τὸ ἔπος
ἐπεγέγραπτο. καὶ μὴ με νομίσης
τοῦτο λέγειν, ὅτι διὰ τὸ ἔπος
ἀπώλλυντο· ἀλλὰ τύχῃ τινὶ οὕτως
ἐγένετο. τάχα δὲ καὶ οἱ πολλοὶ

36. Ο Αλέξανδρος, αφού οὕτως
εγνωρίσθη καὶ επεκράτησεν εἰς τὴν
Ἰταλίαν, ἐγένετο βαθμηδὸν θρασύτερος
εἰς τὰς ἐπινοήσεις. καὶ τὰς ἀγυρτείας του
καὶ ἔπεμπε χρησμολόγους εἰς Ρωμαϊκὰς
πόλεις, οἵτινες προέλεγον λοιμούς καὶ
πυρκαϊὰς καὶ σεισμούς καὶ υπέσχοντο ὅτι
θα εβοήθει ὁ Αλέξανδρος διὰ νὰ μὴ
συμβοῦν τὰ δυστυχήματα ταῦτα. Ἐκτός
δε ἄλλων, ἀπέστειλεν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη ἓνα
αὐτόφωνον χρησμόν κατὰ τοῦ λοιμοῦ. Ὁ
χρησμός δε οὗτος ἦτο ὁ ἀκόλουθος·

*Ὁ βαθύκομος Απόλλων
ἀπομακρύνει τοῦ λοιμοῦ τὸ
μίασμα.*

Καὶ ἐβλεπε κανεῖς παντοῦ τὸν στίχον
τούτον γεγραμμένον εἰς τοὺς πυλώνας
τῶν οἰκιῶν ὡς ἀποτρεπτικὸν τῶν
ἐπιδημιῶν. Ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο
ἀντίθετον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· κατὰ
σύμπτωσιν περίεργον ἐκεῖναι προ πάντων
αἱ οἰκίαι ἡρημώθησαν ὑπὸ τοῦ
θανατικοῦ, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦτο
γεγραμμένος ὁ στίχος ἐκεῖνος. Μὴ
υπόθεσης ὅμως ὅτι θέλω ν' ἀποδώσω
τούτο εἰς τὸν στίχον· ἀπλῶς ἀναφέρω τὴν
σύμπτωσιν. Ἀλλ' ἴσως καὶ οἱ πολλοὶ
ἐμπιστευόμενοι εἰς τὴν προστασίαν τοῦ
στίχου παρημέλουν καὶ διητῶντο κακῶς,
οὐδόλως προσπαθοῦντες μετὰ τοῦ

θαρροῦντες τῷ στίχῳ ἡμέλουν καὶ
ῥαθυμότερον διητῶντο, οὐδὲν τῷ
χρησμῷ πρὸς τὴν νόσον
συντελοῦντες, ὡς ἂν ἔχοντες
προμαχομένας αὐτῶν τὰς
συλλαβὰς καὶ τὸν ἀκείρεκόμην
Φοῖβον ἀποτοξεύοντα τὸν λοιμόν.

[37] Πευθῆνας μέντοι ἐν αὐτῇ Ρώμῃ
κατεστήσατο πάνυ πολλοὺς τῶν
συνωμοτῶν, οἱ τὰς ἐκάστου γνώμας
διηγέλλον αὐτῷ καὶ τὰς ἐρωτήσεις
προεμήνυον καὶ ὧν μάλιστα
ἐφίενται, ὡς ἔτοιμον αὐτὸν πρὸς
τὰς ἀποκρίσεις καὶ πρὶν ἥκειν τοὺς
πεμπομένους καταλαμβάνεσθαι.

[38] Καὶ πρὸς μὲν τὰ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ
ταῦτα προεμηχανᾶτο· οἱκοὶ δὲ καὶ
τὰ τοιαῦτα. τελετὴν τε γάρ τινα
συνίσταται καὶ δαδουχίας καὶ
ἱεροφαντίας, τριῶν ἑξῆς ἀεὶ
τελουμένων ἡμερῶν. καὶ ἐν μὲν τῇ
πρώτῃ πρόρρησις ἦν ὥσπερ
Ἀθήνησι τοιαύτη· Εἴ τις ἄθεος ἢ
Χριστιανὸς ἢ Ἐπικούρειος ἥκει
κατάσκοπος τῶν ὀργίων, φευγέτω·
οἱ δὲ πιστεύοντες τῷ θεῷ

χρησμοῦ να απομακρύνουν την νόσον,
ὡς να εἶχον ἀσφαλὲς προπύργιον τὰς
συλλαβὰς του στίχου και τον Απόλλωνα
τοξεύοντα τον λοιμόν.

37. Εγκαθίδρυσε δε και εις την Ρώμην
πολλοὺς κατασκόπους εκ των
συνεργατῶν και συνεννοημένων, οι
οποιοι τον επληροφόρουν περι του
χαρακτήρος και των διαθέσεων εκάστου,
περί των ερωτήσεων τας οποίας ἐμελλαν
ν' απευθύνουν προς το μαντεῖον και περι
των πόθων και των φιλοδοξιῶν ἐκάστου,
ὥστε να εἶνε ἐτοιμος διὰ τας απαντήσεις
και πριν φθάσουν οι απεσταλμένοι να
γνωρίζη τί θα τον ηρώτων.

38. Τοιαῦτα εμηχανεῖτο διὰ την
Ἰταλίαν· εκτός δε τούτου ἰδρυσε μίαν
εορτὴν με λαμπαδηφορίας και
ιεροφαντίας, τελουμένης ἐπὶ τρεις
συνεχεῖς ἡμέρας. Κατὰ την πρώτην
ἡμέραν ἐγένετο προκήρυξις, ὅπως εις τας
Ἀθήνας, λέγουσα· Πας Χριστιανὸς ἢ
Επικούρειος, ὅστις ἐρχεται να
κατασκοπεύσῃ τα ιερά ὄργια, ας φύγῃ, οι
δε πιστεύοντες εις τον θεόν ας μείνωσι
και ας τελέσωσι τας εορτάς ευτυχεῖς.
Ἐπειτα ἐξεδιώκοντο οι βέβηλοι και ο

τελείσθωσαν τύχη τῇ ἀγαθῇ. εἶτ' εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἐξέλασις ἐγίγνετο· καὶ ὁ μὲν ἡγεῖτο λέγων Ἐξω Χριστιανούς, τὸ δὲ πλῆθος ἅπαν ἐπεφθέγγετο Ἐξω Ἐπικουρείους. εἶτα Λητούς ἐγίγνετο λοχεία καὶ Απόλλωνος γοναὶ καὶ Κορωνίδος γάμος καὶ Ἀσκληπιὸς ἐτίκτετο. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ Γλύκωνος ἐπιφάνεια **[39]** καὶ γέννησις τοῦ θεοῦ.

τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ Ποδαλειρίου ἦν καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου γάμος· Δαδὶς δὲ ἐκαλεῖτο καὶ δᾶδες δὲ ἐκαίοντο. καὶ τελευταῖον Σελήνης καὶ Ἀλεξάνδρου ἔρως καὶ τικτομένη τοῦ Ρουτιλιανοῦ ἡ γυνή. ἐδαδούχει δὲ καὶ ἱεροφάντει ὁ Ἐνδυμίων Ἀλέξανδρος. καὶ ὁ μὲν καθεύδων δῆθεν κατέκειτο ἐν τῷ μέσῳ, κατῆει δὲ ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ὡς ἐξ οὐρανοῦ ἀντὶ τῆς Σελήνης Ρουτιλία τις ὠραισιτάτη, τῶν Καίσαρος οἰκονόμων τινὸς γυνή, ὡς ἀληθῶς ἐρῶσα τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀντερωμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ὀλεθρίου ἐκείνου ἀνδρὸς φιλήματά τε ἐγίγνετο ἐν τῷ

Ἀλέξανδρος ἐλάμβανε τὴν πρωτοβουλίαν ἀναφωνών· “Ἐξω οἱ Χριστιανοί”, το δε πλῆθος ὅλον ἀντεφώνει· “Ἐξω οἱ Ἐπικούρειοι”. Ἐπειτα ἐτελείτο ὁ τοκετός τῆς Λητούς καὶ τοῦ Απόλλωνος ἡ γέννησις, ὁ γάμος τῆς Κορωνίδος καὶ ἡ γέννησις τοῦ Ἀσκληπιοῦ· τὴν δε δευτέραν ἡμέραν ἐγίνετο ἡ ἐμφάνισις τοῦ Γλύκωνος καὶ ἡ γέννησις τοῦ Θεοῦ.

39. Ἡ τρίτη ἡμέρα ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ποδαλεῖριον καὶ εἰς τὸν γάμον τῆς μητρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου· καὶ ἐπειδὴ ὠνομάζετο Δαδὶς, ἐκαίοντο δάδες. Εἰς τὸ τέλος παριστάνετο ὁ Ἔρως τῆς Σελήνης καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἐγεννάτο ἡ σύζυγος τοῦ Ρουτιλλιανοῦ. Ὁ Ἐνδυμίων Ἀλέξανδρος κρατὼν δάδα ἐξετέλει χρῆν ἱεροφάντου. Ἐπειτα κατεκλίνετο εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ καὶ ὑπεκρίνετο τὸν κοιμώμενον, τότε δε κατέβαινε πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς οροφῆς ὡς ἐξ οὐρανοῦ ἀντὶ τῆς Σελήνης κάποια Ρουτιλία, ὠραισιτάτη, σύζυγος ἐνός τῶν οἰκονόμων τοῦ Αυτοκράτορος, πραγματικῶς ἐρωτευμένη με τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἀνταγαπωμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τα βλέμματα τοῦ γελοίου τῆς συζύγου ἀντήλλασσον φιλήματα καὶ ἐναγκαλισμούς· καὶ ἀν δὲν ἦτο πολὺ το

μέσω καὶ περιπλοκαί. εἰ δὲ μὴ
πολλαὶ ἦσαν αἱ δᾶδες, τάχα ἄν τι
καὶ τῶν ὑπὸ κόλπου ἐπράττετο.

μετὰ μικρὸν δὲ εἰσῆει πάλιν
ἱεροφαντικῶς ἐσκευασμένος ἐν
πολλῇ τῇ σιωπῇ, καὶ αὐτὸς μὲν
ἔλεγε μεγάλη τῇ φωνῇ, Ἴη Γλύκων·
ἐπεφθέγγοντο δὲ αὐτῷ
ἐπακολουθοῦντες Εὐμολπίδαι
δῆθεν καὶ Κήρυκες τινες
Παφλαγόνες, καρβατίνας
ὑποδεδεμένοι, πολλὴν τὴν
σκοροδάλμην ἐρυγγάνοντες, Ἴη
Ἀλέξανδρε.

[40] Πολλάκις δὲ ἐν τῇ δαδουχίᾳ καὶ
τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασιν
γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ
ἐξεπίτηδες χρυσοῦς διεφάνη,
δέρματος ὡς εἰκὸς ἐπιχρύσου
περιτεθέντος καὶ πρὸς τὴν αὐγὴν
τῶν λαμπάδων ἀποστίλβοντος.
ὥστε καὶ γενομένης ποτὲ ζητήσεως
δύο τισὶ τῶν μωροσόφων ὑπὲρ
αὐτοῦ, εἴτε Πυθαγόρου τὴν ψυχὴν
ἔχοι διὰ τὸν χρυσὸν μηρὸν εἴτε
ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ τὴν ζήτησιν
ταύτην αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ

φῶς ἴσως θα συνέβαινε καὶ τίποτε ἐκ τῶν
μᾶλλον ἀποκρύφων.

Μετ' ολίγον πάλιν ἐπανήρχετο ὁ
Ἀλέξανδρος με στολὴν ἱεροφάντου καὶ ἐν
μέσω γενικῆς σιωπῆς ἔλεγε
μεγαλοφώνως “ἡ Γλύκων”⁸. ἀπῆντων δὲ
οἱ ἀκολουθοῦντες, δῆθεν Εὐμολπίδαι⁹ καὶ
κήρυκες, οἵτινες ἦσαν Παφλαγόνες με
υποδήματα ἐξ ἀκατεργάστου δέρματος
καὶ ἀναδίδοντες βαρεῖαν οσμὴν σκόρδου,
“ἡ Ἀλέξανδρε”.

40. Πολλάκις δὲ -κατὰ τὰς δαδουχίας
καὶ τὰς κινήσεις τῶν μυστικῶν χορῶν¹⁰, ὁ
μηρὸς αὐτοῦ ἀποκαλυπτόμενος ἐπίτηδες
εφαίνετο χρυσοῦς, διότι, ἐννοεῖται, τὸν
εἶχε περιενδύσει με δέρμα. ἐπὶ χρυσόν, τὸ
οποῖον ἀπέστιλβεν εἰς τὴν λάμψιν τῶν
λαμπάδων. Διὰ τοῦτο καὶ συζήτησις
ἐγένετο ποτὲ μεταξὺ δύο μωροσόφων περὶ
αὐτοῦ, εἴαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε τὴν ψυχὴν
τοῦ Πυθαγόρου, ὅπως εἶχε καὶ τὸν
χρυσὸν αὐτοῦ μηρὸν, εἴτε ἄλλην
ἀνάλογον. Τὸ ζήτημα υπεβλήθη εἰς τὸν
Ἀλέξανδρον, ὁ δὲ θεὸς Γλύκων ἔλυσε
διὰ, χρησμοῦ τὴν ἀπορίαν·

Τοῦ Πυθαγόρου ἡ ψυχὴ,

ἐπανενεγκόντων, ὁ βασιλεὺς
Γλύκων χρησμῷ ἔλυσεν τὴν
ἀπορίαν·

Πυθαγόρου ψυχὴ ποτὲ μὲν
φθίνει, ἄλλοτε δ' αὖξει·
ἢ δὲ προφητείῃ δίης φρενός
ἐστὶν ἀπορρώξ.

καὶ μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν
ἀνδρῶν ἐπαρωγόν·
καὶ πάλιν ἐς Διὸς εἴσι Διὸς
βληθεῖσα κεραυνῶ.

ἄλλοτε μὲν φθίνει, ἄλλοτε δὲ
αὖξάνει,

ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ προφήτου μου
εγεννήθη ἐκ τῆς θείας ψυχῆς.
Τὸν ἐστειλε δὲ ὁ πατήρ μου
διὰ το καλόν των ἀγαθῶν
ἀνθρώπων·

καὶ πάλιν θα ἐπιστρέψω εἰς
τον Δία κεραυνοβοληθείς.

Σημειώσεις

[8.](#) Εὐγε ἢ χαίρε, ἐπιφώνημα των μυστικῶν τελετῶν.

[9.](#) Οἱ Εὐμολπίδαι ἦσαν οικογένεια ἱερατικὴ, ἣτις διαδοχικῶς ἐτέλει τα μυστήρια τῆς Δήμητρος εἰς τὴν Ελευσίνα. Κατήγοντο ἐκ τοῦ Εὐμόλπου, υἱοῦ τοῦ Μουσαίου, ὅστις εἶχε φέρει τα μυστήρια ταῦτα ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ὁ Λουκιανὸς εἰρωνεύεται τοὺς βαναύσους ἀκολουθοῦς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀποκαλῶν αὐτοῦς Εὐμολπίδας.

[10.](#) Των χορῶν οἵτινες ἐγίνοντο εἰς τὰς ἀποκρύφους τελετάς, τα μυστήρια καὶ τα ὄργια.

[41] Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι
παιδίου συνουσίας, ὡς ἀσεβὲς ὄν,
αὐτὸς τοιόνδε τι ὁ γεννάδας
ἐτεχνήσατο. ταῖς γὰρ πόλεσι ταῖς

41. Εὐὼ δὲ εἰς ὅλους συνεβούλευε νὰ
ἀποφεύγουν τοὺς παιδικοὺς ἐρώτας ὡς
ἀσεβεῖς, αὐτὸς ὁ ἐνάρετος ἀνὴρ
ἐμηχανεῦθη το ἐξῆς· παρήγγελλεν εἰς τὰς

Ποντικάῃς καὶ ταῖς Παφλαγονικάῃς
ἐπήγγελλε θεηκόλους πέμπειν εἰς
τριετίαν, ὑμνήσοντας παρ' αὐτῶ
τὸν θεόν, καὶ ἔδει δοκιμασθέντας
καὶ προκριθέντας τοὺς
εὐγενεστάτους καὶ ὠραιστάτους καὶ
κάλλει διαφέροντας πεμφθῆναι·
οὓς ἐγκλεισάμενος ὥσπερ
ἀργυρωνήτοις ἐχρῆτο,
συγκαθεύδων καὶ πάντα τρόπον
ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον δὲ
ἐπεποίητο, ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα
ἔτη μηδένα τῶ αὐτοῦ στόματι
δεξιουῖσθαι μηδὲ φιλήματι
ἀσπάζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις
προτείνων τὴν χεῖρα κύσαι μόνους
τοὺς ὠραίους κατεφίλει, καὶ
ἐκαλοῦντο οἱ ἐντὸς τοῦ φιλήματος.

[42] Τοιαῦτα ἐντρυφῶν τοῖς
ἀνοήτοις διετέλει, γυναῖκας τε
ἀνέδην διαφθείρων καὶ παισὶ
συνών. καὶ ἦν μέγα καὶ εὐκτὸν
ἐκάστω, εἴ τις γυναικὶ
προσβλέψειεν· εἰ δὲ καὶ φιλήματος
ἀξιώσειεν, ἀθρόαν τὴν ἀγαθὴν
τύχην ᾧετο ἕκαστος εἰς τὴν οἰκίαν
αὐτῶ εἰσρυσέσθαι. πολλὰ δὲ καὶ

πόλεις τῆς Παφλαγονίας καὶ τοῦ Πόντου
ν' ἀποστέλλουν κατὰ τριετίαν πρὸς αὐτόν
διακόνους διὰ να ὑμνοῦν τὸν θεόν·
ἐπρεπε δὲ να ἐκλέγωνται καὶ να
προτιμώνται οἱ ευγενέστατοι καὶ
ανθηρότατοι, οἱ διακρινόμενοι διὰ το
κάλλος των. Τούτους ἐγκλείων
μετεχειρίζετο ὡς γυναῖκας
αργυρωνύτους, συγκοιμώμενος μετ'
αὐτῶν καὶ εἰς πάσαν ἀκολασίαν
εκτρεπόμενος. Καὶ νόμον δὲ ἔκαμε κατὰ
τον ὁποῖον εἰς οὐδένα υπερβάντα το
δέκατον ὀγδοὺν ἔτος τῆς ἡλικίας του
επετρέπετο να τον ἀσπάζεται εἰς το
στόμα πρὸς χαιρετισμόν, ἀλλ' εἰς μεν
τους ἄλλους ἐδίδε τὴν χεῖρα του να τὴν
ασπάζωνται, μόνον δὲ τους νεαροὺς
κατεφίλει καὶ οὗτοι ἐκαλοῦντο “οἱ ἐντὸς
του φιλήματος”.

42. Κατ' αὐτόν τὸν τρόπον ἐμπαίζων τοὺς
ἀνοήτους διέφθειρε φανερά γυναῖκας καὶ
με παῖδας συνευρίσκετο. Καὶ ἕκαστος
εθεώρει εὐτύχημα ἀν καὶ μόνον ἠτένιζε
τὴν γυναικά του ὁ Ἀλέξανδρος· ἐάν δε
κατεδέχετο καὶ να τὴν φιλήσῃ, ἐνόμιζεν
ὅτι θα εἰσῆρχετο ἀθρόα ἡ εὐτυχία εἰς τὴν
οἰκίαν του. Πολλὰ καὶ ἐκαυχόντο ὅτι
εἶχον γεννήσει ἐξ αὐτοῦ καὶ οἱ σύζυγοι
των ἐπιβεβαίουν το πρᾶγμα.

ἡϋχουν τετοκένοι παρ' αὐτοῦ, καὶ οἱ
ἄνδρες ἐπεμαρτύρουν ὅτι ἀληθῇ
λέγουσιν.

[43] Ἐθέλω δέ σοι καὶ διάλογον
διηγῆσασθαι τοῦ Γλύκωνος καὶ
Σακερδῶτος τινος, Τιανοῦ
ἀνθρώπου· ὁποίου τινὸς τὴν
σύνεσιν, εἴση ἀπὸ τῶν ἐρωτήσεων.
ἀνέγνω δὲ αὐτὸν χρυσοῖς
γράμμασιν γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν
τῇ τοῦ Σακερδῶτος οἰκίᾳ. Εἶπε γάρ
μοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Γλύκων, τίς εἶ;
Ἐγώ, ἦ δ' ὅς, Ἀσκληπιὸς νέος.
Ἄλλος παρ' ἐκεῖνον τὸν πρότερον;
πῶς λέγεις; Οὐ θέμις ἀκοῦσαί σε
τοῦτό γε.

Πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη παραμενεῖς
χρησμοδῶν; Τρίτον πρὸς τοῖς
χιλίοις. Εἶτα ποῖ μεταστήσῃ; Ἐς
Βάκτρα καὶ τὴν ἐκεῖ γῆν· δεῖ γὰρ
ἀπολαῦσαι καὶ τοὺς βαρβάρους τῆς
ἐπιδημίας τῆς ἐμῆς. Τὰ δ' ἄλλα
χρηστήρια, τὸ ἐν Διδύμοις καὶ τὸ ἐν
Κλάρῳ καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι
τὸν πατέρα τὸν Απόλλω
χρησμοδοῦντα, ἢ ψευδεῖς εἰσιν οἱ
νῦν ἐκπίπτοντες ἐκεῖ χρησμοί;

43. Θέλω δε να σου διηγηθῶ και ἓνα
διάλογον μεταξύ του Γλύκωνος και
κάποιου Σακέρδωτος, κατοίκου της
Παφλαγονικῆς Τίου, του οποίου την
διανοητικὴν κατάστασιν θα εννοήσης
ἀπὸ τὰς ἐρωτήσεις του. Ανέγνωσα δε τον
διάλογον τούτον εἰς την Τίον, εἰς την
οικίαν του Σακέρδωτος, γραμμένον με
χρυσὰ γράμματα. Εἶπέ μου, ἠρώτησεν
οὗτος, δέσποτα Γλύκων, ποῖος εἶσαι;
Εγώ, ἀπήντησεν ο Γλυκὼν, εἶμαι νέος
Ἀσκληπιός. Διάφορος ἀπὸ τον παλαιόν;
Τί εννοεῖς; Δεν επιτρέπεται να το μάθης
αὐτό, ἀπήντησεν ο Γλύκων.

Και πόσα ἔτη θα μείνης ἐδῶ να μας δίδης
χρησμούς; Χίλια και τρία. Ἐπειτα που θα
μεταβῇς; Εἰς τα Βάκτρα και τα περίχωρα·
διότι πρέπει και οι βάρβαροι να
απολαύσουν την παρουσίαν μου. Τα δε
μαντεία, το μαντεῖον των Διδύμων, της
Κλάρου και των Δελφῶν ἔχουν ἀκόμη
τον προπάτορά σου τον Απόλλωνα ἢ εἶνε
ψευδεῖς οι χρησμοί τους οποίους δίδουν
τώρα; Μη επιμένεις να μάθης και τούτο,
διότι δεν εἶνε επιτετραμμένον. Εγώ δε τί
θα γείνω μετὰ την παρούσαν ζωὴν;
Κάμηλος, ἔπειτα ἵππος, ἔπειτα ἄνθρωπος

Μηδὲ τοῦτο ἐθελήσης εἰδέναι· οὐ
γὰρ θέμις. Ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ
τὸν νῦν βίον; Κάμηλος, εἴτα ἵππος,
εἴτ' ἀνὴρ σοφὸς καὶ προφήτης οὐ
μείων Ἀλεξάνδρου.

Τοιαῦτα μὲν ὁ Γλύκων τῷ
Σακερδῶτι διελέχθη. ἐπὶ τέλει δὲ
χρησμὸν ἔμμετρον ἐφθέγγετο,
εἰδὼς αὐτὸν Λεπίδω ἐταῖρον ὄντα·
*Μὴ πείθου Λεπίδω, ἐπεὶ ἦ
λυγρὸς οἶτος ὀπηδεῖ.*

πάνυ γὰρ ἐδεδίει τὸν Ἐπίκουρον, ὥς
προεῖπον, ὥς τινα ἀντίτεχνον καὶ
ἀντισοφιστὴν τῆς μαγγανείας
αὐτοῦ.

[44] Ἐνα γοῦν τινα τῶν
Ἐπικουρείων, τολμήσαντα καὶ
διελέγχειν αὐτὸν ἐπὶ πολλῶν τῶν
παρόντων, εἰς κίνδυνον οὐ μικρὸν
κατέστησεν. ὁ μὲν γὰρ προσελθὼν
ἔλεγεν μεγάλη τῇ φωνῇ· Σὺ μέντοι
γε, ὦ Ἀλέξανδρε, τὸν δεῖνα
Παφλαγὸνα προσαγαγεῖν οἰκέτας
αὐτοῦ τῷ ἡγουμένῳ τῆς Γαλατίας
τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀνέπεισας ὥς
ἀπεκτονότας τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν

σοφὸς καὶ προφήτης, ὅχι κατώτερος τοῦ
Ἀλεξάνδρου.

Τοιαῦτα εἶπε πρὸς τὸν Σακέρδωτα ὁ
Γλύκων καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔδωκε τὸν
ἐξῆς ἔμμετρον χρησμὸν, καθότι
εγνώριζεν ὅτι ἦτο οπαδὸς τοῦ Λεπίδου·
*Μη πιστεύης εἰς τὸν Λέπιδον,
διότι κακὸν τέλος τὸν
περιμένει.*

Διότι καθ' υπερβολὴν εφοβείτο- τὸν
Ἐπίκουρον, ὅπως προεῖπα, ὡς ἀντίτεχνον
καὶ εχθρόν της αγυρτείας του.

44. Εἰς δ' ἐκ τῶν Ἐπικουρείων, ὅστις
ετόλμησε νὰ τὸν ἐλέγξῃ ἐπὶ παρουσία
πολλῶν, διέτρεξε μέγαν κίνδυνον. Ὁ
Ἐπικούρειος οὗτος πλησιάσας τοῦ εἶπε
μεγαλοφώνως· Σὺ δὲν εἶσαι, Ἀλέξανδρε,
ποῦ ἐπείσεις τὸν δεῖνα Παφλαγὸνα νὰ
προσαγάγῃ τοὺς δούλους τοῦ εἰς τὸν
διοικητὴν τῆς Γαλατίας καὶ νὰ ζητήσῃ
τὴν εἰς θάνατον καταδίκην αὐτῶν, ὡς
φονέων τοῦ υἱοῦ τοῦ, ὅστις ἐσπούδαζεν
εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν; Ἀλλὰ μάθε ὅτι ὁ
νέος ἐκεῖνος ζη καὶ ἐπέστρεψε ζῶν μετὰ
τὴν θανάτωσιν τῶν δούλων, οἵτινες ὑπὸ

Ἀλεξανδρεῖα παιδευόμενον, ὁ δὲ
νεανίσκος ζῆ καὶ ἐπανελήλυθε ζῶν
μετὰ τὴν τῶν οἰκετῶν ἀπώλειαν,
θηρίοις ὑπὸ σοῦ παραδοθέντων.
τοιοῦτον δέ τι ἐγεγέννητο·
ἀναπλεύσας ὁ νεανίσκος εἰς
Αἴγυπτον ἄχρι τοῦ Κλύσματος,
πλοίου ἀναγομένου ἐπείσθη καὶ
αὐτὸς εἰς Ἰνδιάν πλεῦσαι,
καὶ πειδίηπερ ἐβράδυνεν, οἱ δυστυχεῖς
ἐκεῖνοι οἰκέται αὐτοῦ, οἰηθέντες ἢ
ἐν τῷ Νείλῳ πλέοντα διεφθάρθαι
τὸν νεανίσκον ἢ καὶ ὑπὸ ληστῶν
πολλοὶ δὲ ἦσαν τότε ἀνηρῆσθαι,
ἐπανῆλθον ἀπαγγέλλοντες αὐτοῦ
τὸν ἀφανισμόν. εἶτα ὁ χρησμός καὶ
ἡ καταδίκη, μεθ' ἣν ἐπέστη ὁ
νεανίσκος διηγούμενος τὴν
ἀποδημίαν.

[45] Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν. ὁ δὲ
Ἀλέξανδρος ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ
ἐλέγχῳ καὶ μὴ φέρων τοῦ ὀνειδούς
τὴν ἀλήθειαν ἐκέλευεν τοὺς
παρόντας λίθοις βάλλειν αὐτόν, ἢ
καὶ αὐτοὺς ἐναγεῖς ἔσσεσθαι καὶ
Ἐπικουρεῖους κληθήσεσθαι. τῶν δὲ
βάλλειν ἀρξαμένων Δημόστρατος

σου παρεδόθησαν εἰς τα θηρία. Ἰδού τί
συνέβη. Ὁ νέος ἐκεῖνος ἀναπλεύσας τὸν
Νεῖλον μέχρι τοῦ Κλύσματος¹¹
συνήντησεν ἐκεῖ πλοῖον ἐτοιμον ν'
ἀποπλεύσει εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ἀπεφάσισε
να μεταβῇ καὶ αὐτὸς ἐκεῖ. Ἐπειδὴ δὲ
ἐβράδυνε, οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι δούλοι
τοῦ νομίσαντες ὅτι εἰς τὸν Νεῖλον, ἐνῶ
εταξείδευεν, ἐπνίγη ἢ ὑπὸ ληστῶν
εφονεύθη — ἦσαν δὲ πολλοὶ τότε —
ἐπέστρεψαν καὶ ἀνήγγειλαν τὴν
ἐξαφάνισίν του. Ἐπειτα ἦλθεν ὁ χρησμός
καὶ ἡ καταδίκη τῶν, μετὰ τὴν ὁποίαν
ἦλθεν ὁ νέος καὶ διηγῆθη το εἰς Ἰνδίας
ταξείδι τῶν.

45. Αὐτὰ εἶπεν ὁ Ἐπικούρειος, ὁ δὲ
Ἀλέξανδρος ἀγανακτήσας διὰ τὴν
κατηγορίαν καὶ μὴ υποφέρων τὸν ἀληθῆ
ἐκείνον ονειδισμόν, διέταξε τοὺς
παρόντας νὰ τὸν λιθοβολήσουν, ἄλλως
καὶ αὐτοὶ θὰ ἦσαν ἐξ ἴσου ἀσεβεῖς καὶ
ἀξιοὶ νὰ ὀνομασθοῦν Ἐπικούρειοι. Καὶ τὸ
μὲν πλῆθος ἤρχισε νὰ τὸν πετροβολῇ,
ἀλλὰ κάποιος Δημόστρατος ἐκ τῶν
προκρίτων τοῦ Πόντου παρατυχὼν ἐκεῖ

τις ἐπιδημῶν, τοῦ Πόντου πρῶτος,
περιχυθεὶς ἐρρῦσατο τοῦ θανάτου
τὸν ἄνθρωπον μικροῦ δεῖν
καταλευσθέντα, πάνυ δικαίως. τί
γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν ἐν
τοσούτοις μεμηνόσιν καὶ
παραπολαῦσαι τῆς Παφλαγόνων
μωρίας;

[46] Καὶ τὰ μὲν κατ' ἐκεῖνον
τοιαῦτα. εἰ δέ τινα
προσκαλουμένων κατὰ τάξιν τῶν
χρησμῶν πρὸ μιᾶς δὲ τοῦτο τοῦ
θεσπίζειν ἐγίγνετο καὶ ἐρομένου τοῦ
κήρυκος εἰ θεσπίζει τῷδε, ἀνεῖπεν
ἐνδοθεν· Ἐς κόρακας, οὐκέτι τὸν
τοιοῦτον οὔτε στέγη τις ἐδέχετο
οὔτε πυρὸς ἢ ὕδατος ἐκοινώνει,
ἀλλ' ἔδει γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι
ὥς ἀσεβῇ καὶ ἄθεον καὶ
Ἐπικούρειον, ἥπερ ἦν ἡ μεγίστη
λοιδορία.

[47] Ἐν γοῦν καὶ γελοιότατον
ἐποίησεν ὁ Ἀλέξανδρος· εὐρών γὰρ
τὰς Ἐπικούρου κυρίας δόξας, τὸ
κάλλιστον, ὥς οἶσθα, τῶν βιβλίων
καὶ κεφαλαιώδη περιέχον τῆς
τάνδρὸς σοφίας τὰ δόγματα,

ἐσπευσε καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ οὕτω
ἔσωσε τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ θανάτου.
Ἀλλὰ πολὺ δικαίως θα ἐπάθαιεν ἀν
ελιθοβολεῖτο· διότι δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ
δείξῃ μόνος αὐτὸς τὴν ὀρθοφροσύνην ἐν
μέσῳ τόσων παραφρόνων καὶ νὰ ἐκτεθῇ
εἰς τὴν ἄλογον ὀργὴν τῶν Παφλαγόνων.

46. Μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν
χρησμῶν, προσήρχοντο οἱ θέλοντες νὰ
ερωτήσουν τὸ μαντεῖον καὶ διὰ τοῦ
κήρυκος ἡρώτων εἰάν θὰ ἐδίδοτο
ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρωτήματα τῶν· εἰάν δὲ
ἐκεῖνος ἀπῆντα ἔσωθεν “εἰς τοὺς
κόρακας”, ὁ λαμβάνων τοιαύτην
ἀπάντησιν οὔτε εἰς οἰκίαν ἐγίνετο πλέον
δεκτὸς καὶ πάντες τοῦ ἡρνούντο πυρ καὶ
ὕδωρ καὶ ἀπεδιώκετο ἀπὸ τόπου εἰς
τόπον ὡς ἀσεβῆς καὶ ἄθεος καὶ
Ἐπικούρειος· τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ἦτο
ὁ μεγαλείτερος ονειδισμὸς.

47. Ἀλλ' ἐπραξε καὶ κάτι τι
γελοιωδέστατον ὁ Ἀλέξανδρος. Εὐρών
τὰς “Κυρίας Σκέψεις” τοῦ Ἐπικούρου, τὸ
κάλλιστον, ὡς γνωρίζεις βιβλίον, τὸ
οποῖον περιέχει τὴν συγκεφαλαίωσιν τῆς
σοφίας τοῦ φιλοσόφου ἐκείνου, τὰς
ἔφερεν εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς

κομίσας εἰς τὴν ἀγορὰν μέσῃν
ἔκαυσεν ἐπὶ ξύλων συκίνων ὥς
δῆθεν αὐτὸν καταφλέγων, καὶ τὴν
σποδὸν εἰς τὴν θάλασσαν
ἐξέβαλεν, ἔτι καὶ χρησμόν
ἐπιφθεγξάμενος·

*Πυρπολέειν κέλομαι δόξας
ἀλαοῖο γέροντος·*

οὐκ εἰδὼς ὁ κατάρατος ὅσων
ἀγαθῶν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς
ἐντυχοῦσιν αἴτιον γίγνεται, καὶ
ὅσῃν αὐτοῖς εἰρήνην καὶ ἀταραξίαν
καὶ ἐλευθερίαν ἐνεργάζεται,
δειμάτων μὲν καὶ φασμάτων καὶ
τεράτων ἀπαλλάττον καὶ ἐλπίδων
ματαιῶν καὶ περιττῶν ἐπιθυμιῶν,
νοῦν δὲ καὶ ἀλήθειαν ἐντιθὲν καὶ
καθαῖρον ὥς ἀληθῶς τὰς γνώμας,
οὐχ ὑπὸ δαδὶ καὶ σκίλλῃ καὶ ταῖς
τοιαύταις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ
ὀρθῷ καὶ ἀληθείᾳ καὶ παρρησίᾳ.

[48] Ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἓν τι καὶ
μέγιστον τόλμημα τοῦ μιχροῦ
ἄνδρὸς ἄκουσον. ἔχων γὰρ οὐ
μικρὰν ἐπίβασιν ἐπὶ τὰ βασίλεια
καὶ τὴν αὐλὴν τὸν Ρουτιλιανὸν
εὐδοκимоῦντα, διαπέμπεται

ἐκαυσεν ἐπὶ ξύλων συκῆς, ὥς τάχα να
ἐκαίε ἐκεῖνον, τὴν δὲ στάκτην ἔρριπεν εἰς
τὴν θάλασσαν, συνοδεύσας τὴν πράξιν
ταύτην με ἓνα χρησμόν·

*Διατάσσω να πυρπολοῦνται
τὰ ἔργα του τυφλοῦ γέροντος.*

Και δεν εσκέφθη ο ἄθλιος πόσων
αγαθῶν γίνεται πρόξενος το βιβλίον
ἐκεῖνο εἰς τοὺς ἀναγιγνώσκοντας καὶ
πόσῃν γαλήνῃν καὶ ἀταραξίαν καὶ
ἐλευθερίαν φρονήματος ἐμπνέει· διότι
ἀπαλλάττει ἀπὸ δυσειδαιμονίας καὶ πίστιν
Εἰς φαντάσματα καὶ τερατολογίας καὶ
ἀπὸ ματαιίας ἐλπίδας καὶ περιττὰς
ἐπιθυμίας, παρέχει δὲ ὀρθοφροσύνην καὶ
ἀλήθειαν καὶ πραγματικῶς ἐξαγνίζει τὴν
ψυχὴν ὅχι με δάδα καὶ με
σκίλλοκρόμυδον¹² καὶ με ἄλλας τοιαύτας
ανοησίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τῆς
ἀληθείας καὶ τῆς παρρησίας.

48. Ἐκτός δὲ ἄλλων ἀκούσε καὶ ἐν ἀπὸ
τα μεγαλείτερα τολμήματα τοῦ μιχροῦ
ἐκείνου ἀνθρώπου. Διὰ τοῦ
Ρουτιλλιανού, ὅστις εἶχε τότε μεγάλῃν
δύναμιν, ἐγένετο εὐκόλως δεκτός εἰς τὰ
ἀνάκτορα καὶ τὴν αὐλὴν· ἐνὼ λοιπόν ο
κατὰ τῶν Γερμανῶν πόλεμος εὐρίσκετο

χρησμόν τοῦ ἐν Γερμανίᾳ πολέμου
ἀκμάζοντος, ὅτε θεὸς Μάρκος ἤδη
τοῖς Μαρκομάνοις καὶ Κουάδοις
συνεπλέκετο. ἡξίου δὲ ὁ χρησμὸς
δύο λέοντας ἐμβληθῆναι ζῶντας εἰς
τὸν Ἰστρον μετὰ πολλῶν
ἀρωμάτων καὶ θυσιῶν
μεγαλοπρεπῶν. ἄμεινον δὲ αὐτὸν
εἰπεῖν τὸν χρησμόν·

*Ἐς δίνας Ἰστροιο διυπετέος
ποταμοῖο
ἐσβαλέειν κέλομαι δοιοὺς
Κυβέλης θεράποντας,
θῆρας ὀριτρεφέας, καὶ ὅσα
τρέφει Ἰνδικὸς ἀήρ
ἄνθεα καὶ βοτάνας ἐνώδεας·
αὐτίκα δ' ἔσται
νίκη καὶ μέγα κῦδος ἅμ' εἰρήνῃ
ἐρατεινῇ.*

γενομένων δὲ τούτων ὥς
προσέταξεν, τοὺς μὲν λέοντας
ἐκνηξαμένους εἰς τὴν πολεμίαν οἱ
βάρβαροι ξύλοις κατειργάσαντο ὥς
τινας κύνας ἢ λύκους ξενικούς·
αὐτίκα δὲ τὸ μέγιστον τραῦμα τοῖς
ἡμετέροις ἐγένετο, δισμυρίων που
σχεδὸν ἀθρόων ἀπολομένων. εἴτα

εἰς τὴν ακμὴν τοῦ καὶ ο θεός Μάρκος¹³
εἶχεν ἤδη συμπλοκήν πρὸς τοὺς
Μαρκομάνους καὶ Κουάδους, ἐστείλε
χρησμόν, ὅστις ἔλεγε νὰ ριφθοῦν δύο
λέοντες ζωντανοὶ εἰς τὸν Ἰστρον μετὰ
πολλῶν ἀρωμάτων καὶ νὰ γείνουν
συγχρόνως θυσίαι μεγαλοπρεπεῖς. Ἀλλὰ
προτιμότερον νὰ παραθέσω κατὰ λέξιν
τὸν χρησμόν·

*Εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ ὀρμητικοῦ
ποταμοῦ Ἰστρον
παραγγέλλω νὰ ριφθῶσι δύο
τῆς Κυβέλης θεράποντες,
θηρία ἀγρία, καὶ ὅσα
παράγουν αἱ Ἰνδαίαι
ἀνθη καὶ ἐνώδη βότανα·
παρενθὺς δὲ θὰ ἐπέλθῃ
νίκη καὶ δόξα μεγάλη καὶ
συγχρόνως ἡ ποθητὴ εἰρήνη.*

Ἀφοῦ δὲ ἐγείναν ταῦτα, ὡς διέταξεν, οἱ
λέοντες κολυμβήσαντες ἐπέρασαν εἰς τὴν
χώραν τῶν ἐχθρῶν, ὅπου οἱ βάρβαροι
τοὺς ἐφόνευσαν διὰ ξύλων, ὡς σκύλους ἢ
λύκους ἀγνώστου εἶδους· μετ' ὀλίγον δὲ
ἐπάθαν οἱ ἡμέτεροι τὸ μεγαλείτερον
δυστύχημα καὶ περὶ τὰς εἴκοσι χιλιάδες
ἐξ αὐτῶν ἐχάθησαν συγχρόνως. Ἐπεὶ
ἠκολούθησαν τὰ γενόμενα εἰς τὴν
Ἀκυληίαν, ἥτις ἐκινδύνευσεν νὰ κυριευθῇ.

ἐπηκολούθησε τὰ περὶ Ἀκυληΐαν
γενόμενα καὶ ἡ παρὰ μικρὸν τῆς
πόλεως ἐκείνης ἄλωσις. ὁ δὲ πρὸς
τὸ ἀποβεβηκὸς τὴν Δελφικὴν
ἐκείνην ἀπολογία καὶ τὸν τοῦ
Κροίσου χρησμὸν ψυχρῶς παρῆγεν·
νίκην μὲν γὰρ προειπεῖν τὸν θεόν,
μὴ μέντοι δηλῶσαι Ρωμαίων ἢ τῶν
πολεμίων.

[49] Ἦδη δὲ πολλῶν ἐπὶ πολλοῖς
ἐπεισρεόντων καὶ τῆς πόλεως
αὐτῶν θλιβομένης ὑπὸ τοῦ
πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ χρηστήριον
ἀφικνουμένων καὶ τὰ ἐπιτήδεια
διαρκῇ μὴ ἐχούσης, ἐπινοεῖ τοὺς
νυκτερινούς καλουμένους
χρησμούς. λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία
ἐπεκοιμάτο, ὥς ἔφασκεν, αὐτοῖς καὶ
ὥς ὄναρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀκούων
ἀπεκρίνετο, οὐ μέντοι σαφεῖς τοὺς
πολλούς, ἀλλ' ἀμφιβόλους καὶ
τεταραγμένους καὶ μάλιστα εἴ ποτε
θεάσαιτο περιεργότερον τὸ βιβλίον
κατεσφραγισμένον.

οὐ γὰρ παρακινδυνεύων, τὸ
ἐπελθὼν ἄλλως ὑπέγραφε,
χρησμοῖς πρέπον καὶ τὸ τοιοῦτον

Ο δε Αλέξανδρος ως δικαιολογίαν διὰ τα
γενόμενα ἔφερε την γελοίαν Δελφικὴν
ἐξήγησιν καὶ τον χρησμὸν του Κροίσου¹⁴
καὶ ἔλεγεν ὅτι ο θεός προεῖπε νίκην, ἀλλά
δεν ἐδήλωσεν ἂν θὰ εἶναι νίκη των
Ρωμαίων ἢ των ἀντιπάλων.

49. Ενώ δε τόσοι πολλοί συνέρρεον,
ὥστε ἡ πόλις δεν ἠδύνατο πλέον νὰ τους
χορέσῃ καὶ ἀρκετὰ τρόφιμα διὰ τόσον
πληθυσμὸν δεν εἶχεν, ὁ Αλέξανδρος
ἐπενόησε τοὺς νυκτερινούς καλουμένους
χρησμούς. Λαμβάνων τὰ γραπτὰ
ἐρωτήματα ἐκοιμάτο, ὡς ἔλεγεν, ἐπ'
αὐτῶν καὶ κατ' ὄναρ ἤκουε τὰς
ἀπαντήσεις τοῦ θεοῦ, τὰς ὁποίας καὶ
ἐδίδεν εἰς τοὺς ἐρωτῶντας, ὅχι ὁμως
σαφεῖς κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀλλ'
ἀμφιβόλους καὶ σκοτεινάς, μάλιστα
οσάκις τὸ ἐρώτημα ἦτο σφραγισμένον
μετὰ υπερβολικῆς ἐπιμελείας.

Μη τολμών ν' ανοίξῃ τὸ ἐρώτημα, ἐδίδε
μῖαν ἀπάντησιν ἥτις ἔλεγε καὶ δεν ἔλεγε
τίποτε, ἐθεώρει δε καὶ τούτο ὡς πρέπον
εἰς τοὺς χρησμούς, καὶ υπήρχον ἐξηγηταί

οϊόμενος. καὶ ἦσαν τινες ἐξηγηταὶ
ἐπὶ τοῦτο καθήμενοι καὶ μισθοὺς
οὐκ ὀλίγους ἐκλέγοντες παρὰ τῶν
τοῦς τοιούτους χρησμοὺς
λαμβάνοντων ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει καὶ
διαλύσει αὐτῶν. καὶ τοῦτο αὐτῶν τὸ
ἔργον ὑπόμισθον ἦν· ἐτέλουν γὰρ οἱ
ἐξηγηταὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τάλαντον
Ἀττικὸν ἑκάτερος.

[50] Ἐνίστε δὲ μήτε ἐρομένου τινὸς
μήτε πεμφθέντος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως
ὄντος ἐχρησμάδει πρὸς ἑκπληξιν
τῶν ἀνοήτων, οἷον καὶ τοῦτο·

Δίξεαι ὅστις σὴν ἄλοχον μάλα
πάγχυ λεληθώς
Καλλιγένειαν ὑπὲρ λεχέων
σαλαγεῖ κατὰ δῶμα;
δοῦλος Πρωτογένης, τῷ δὴ σύ
γε πάντα πέποιθας.
ὦπνιες γὰρ ἐκείνον, ὁ δ' αὖθις
σὴν παράκοιτιν,
ἀντίδοσιν ταύτην ὕβρεως
ἄκρην ἀποτίνων.
ἀλλ' ἐπὶ σοὶ δὴ φάρμακ' ἀπ'
αὐτῶν λυγρὰ τέτυκται,
ὥς μήτ' εἰσαῖοις μήτ' εἰσοράοις
ἂ ποιοῦσιν.

διὰ να ἐρμηνεύουν τας σκοτεινάς ἐκεῖνας
ἀπαντήσεις καὶ ἐλάμβανον ὄχι μικράς
ἀμοιβάς παρ' ἐκείνων εἰς τοὺς οἰοίους
εδίδοντο οἱ τοιοῦτοι χρησμοὶ διὰ τὴν
ἐξήγησιν αὐτῶν. Οἱ ἐξηγηταὶ δὲ οὗτοι
ἐπλήρωνον εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἐν
τάλαντον Ἀττικὸν ἑκάστος.

50. Ἐνίστε καὶ χωρὶς να ἐρωτήση κανεῖς
δι' εαυτὸν ἢ δι' ἄλλον, ο ψευδόμαντις
ἐξέδιδε χρησμούς, πρὸς ἑκπληξιν τῶν
ἀνοήτων, οἱοίους ο ἐξής·

Επιθυμεῖς να μάθης ποιός
εἰσερχόμενος κρυφίως
εἰς τὸν οἶκόν σου σε ἀτιμάζει
μετὰ τῆς συζύγου σου;
Ο δούλος σου Πρωτογένης, εἰς
τὸν οἰοῖον ἔχεις
πάσαν ἐμπιστοσύνην· ὅ,τι
παρά σου ἐπαθε,
σου το ἀποδίδει εἰς τὴν
σύζυγόν σου καὶ ἐκ συμφώνου
παρασκευάζονται να σε
δηλητηριάσουν, ὥστε οὔτε να
μάθης,
οὔτε να ἴδῃς τα ὑπ' αὐτῶν
πραττόμενα·

εὐρήσεις δὲ κάτω ὑπὸ σῶ
λέχει ἀγχόθι τοίχου
πρὸς κεφαλῆς. καὶ σὴ
θεράπεινα σύννοιδε Καλυψώ.

θα εὐρήσῃς δε το δηλητήριον
υπὸ την κλίνην σου,
πλησίον του τοίχου και προς
το μέρος της κεφαλῆς.
Και η υπηρέτρια σου Καλυψώ,
γνωρίζει τα πάντα.

τίς οὐκ ἂν Δημόκριτος διατεράχθῃ
ἀκούσας ὀνόματα καὶ τόπους
ἀκριβῶς, εἴτα μετ' ὀλίγον
κατέπτυσεν ἄν, συνεῖς τὴν ἐπίνοιαν
αὐτῶν;

Ποῖος, και Δημόκριτος ο φιλόσοφος
εάν ήτο, δεν θα εταράσσετο ακούων
ονόματα και τόπους ακριβῶς
αναφερομένους, και ποῖαν περιφρόνησιν
θα ησθάνετο κατόπιν όταν θα ενόει το
ψεύδος;

[51] Ἀλλὰ καὶ βαρβάροις πολλάκις
ἔχρησεν, εἴ τις τῇ πατρίῳ ἔροιτο
φωνῇ, Συριστὶ ἢ Κελτιστὶ, ῥαδίως
ἐξευρίσκων τινὰς ἐπιδημοῦντας
ὁμοεθνεῖς τοῖς δεδωκόσιν. διὰ τοῦτο
καὶ πολὺς ὁ ἐν μέσῳ χρόνος ἦν τῆς
τε δόσεως τῶν βιβλίων καὶ τῆς
χρησιμωδίας, ὥς ἐν τοσοῦτῳ κατὰ
σχολὴν λύοιντό τε οἱ χρησιμοὶ
ἀσφαλῶς καὶ εὐρίσκοιντο οἱ
ἐρμηνεῦσαι δυνάμενοι ἕκαστα. οἷος
καὶ ὁ τῷ Σκύθῃ δοθεὶς χρησμὸς ἦν·

Μορφὴν εὐβάργουλις εἰς
σκιὰν χνεχικραγῇ λείψει
φάος.

51. Ἀλλὰ και εις βαρβάρους πολλάκις
επροφήτευσε και όταν ακόμη τον ηρώτων
εις την πάτριον αυτών γλώσσαν
Συριακήν ή Κελτικήν, καίτοι δεν
έυρισκεν ευκόλως ὁμοεθνεῖς των
ερωτώντων διά να τον βοηθήσουν εις την
κατανόησιν της ερωτήσεως και εις την
απάντησιν. Διά τούτο και εβράδυνε πολύ
να δίδῃ τας απαντήσεις, διά να ἔχη
καιρόν εν τῷ μεταξύ να αποσφραγίσῃ τα
ερωτήματα και να ευρίσκῃ τους
δυναμένους να του εξηγήσουν τα
καθέκαστα. Τοιούτος ήτο ο χρησμός τον
οποῖον ἔδωκεν εις ἕνα Σκύθην·

Μορφὴν εὐβάργουλις εἰς
σκιὰν χνεχικραγῇ λείψει
φάος.

[52] Ἄλλω πάλιν οὔτε παρόντι οὔτε
ὅλως τινὶ ὄντι ἔφη ἄνευ μέτρου
ἀναστρέφειν ὀπίσω· ὁ γὰρ πέμψας
σε τέθνηκεν ὑπὸ τοῦ γείτονος
Διοκλέους τήμερον, ληστῶν
ἐπαχθέντων Μάγνου καὶ Βουβάλου,
οἱ καὶ ἤδη δέδενται ληφθέντες.

[53] Ὀλίγους δὲ καὶ τῶν ἐμοὶ
δοθέντων ἄκουσον· ἐρομένου γάρ
μου εἰ φαλακρός ἐστιν Ἀλέξανδρος,
καὶ κατασημνημένου περιέργως
καὶ προφανῶς ὑπογράφεται
χρησμός νυκτερήσιος,

Σαβαρδαλαχου

μαλαχααττηαλος ἦν.

Καὶ πάλιν ἐμοῦ ἐρομένου ἐν δύο
βιβλίοις διαφόροις τὴν αὐτὴν
ἐρώτησιν, πόθεν ἦν Ὅμηρος ὁ
ποιητής, ἐπ' ἄλλου καὶ ἄλλου
ὀνόματος, τῷ ἑτέρῳ μὲν ὑπέγραψεν
ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ
νεανίσκου ἐρωτηθεὶς γὰρ ἐφ' ὅτι
ἦκεν, Θεραπείας, ἔφη, αἰτήσων
πρὸς ὀδύνην πλευροῦ

Κυτμίδα χρίεσθαι κέλομαι

52. Ἄλλοτε μὴ ευρίσκων διερμηνέα,
εἶπεν εἰς κάποιον, οὐχὶ ἐμμέτρως, νὰ
ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, διότι
ἐκεῖνος ὅστις τον ἀπέστειλεν, ἐφονεύθη
τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὑπὸ τοῦ γείτονος
Διοκλέους, καλέσαντος εἰς ἐπικουρίαν
τοὺς ληστές Μάγνον, Κέλερον καὶ
Βούβαλον, οἵτινες συνελήφθησαν ἤδη
καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὰ δεσμά.

53. Ἄκουσε τώρα καὶ μερικοὺς
χρησμούς τοὺς οὐσίους ἔδωκεν εἰς ἐμέ.
Ἡρώτησα μίαν ἡμέραν τὸν θεόν εἰάν ο
Ἀλέξανδρος εἶνε φαλακρός, καὶ το
ἐρώτημα μου ἐσφραγίσθη μετ' ἐπιμελείας
καὶ κατὰ τρόπον ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ
παραποιηθῇ ἡ σφραγίς. Ὁ δε προφήτης
μου ἔδωκε τὸν ἐξῆς νυκτερινόν χρησμόν·

Σαβαρδαλαχου

μαλαχααττηαλος ἦν.

Ἐπειτα πάλιν τοῦ ἐστείλα εἰς δύο
διάφορα σφραγισμένα δελτία τὴν αὐτὴν
ἐρώτησιν, ποία ἦτο ἡ πατρίς του ποιητοῦ
Ομήρου, καὶ ἐφρόντισα νὰ μάθῃ ὅτι αἱ
ἐρωτήσεις ἀπηυθύνοντο παρὰ δύο
διαφόρων προσώπων. Καὶ εἰς μὲν το
πρῶτον, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ υπηρέτου
μου, ὅστις του εἶπεν ὅτι ἐζήτουν
συμβουλὴν δι' ἓνα πόνον τὸν οὐσίον εἶχα
εἰς τὴν πλευράν, ἀπήντησεν·

Ν' ἀλείφεται με κυτμίδα καὶ

με ἀφρόν ἵππου.

δροσίην τε κέλητος·

τῷ δὲ ἑτέρῳ, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο
ἠκηκόει ὡς ἐρομένου τοῦ
πέμψαντος, εἴτε οἱ πλεῦσαι ἐπ'
Ἰταλίαν εἴτε πεζοπορῆσαι λῶν,
ἀπεκρίνατο οὐδὲν πρὸς τὸν
Ὅμηρον·

*Μὴ σύ γε πλωέμεναι, πεζὴν δὲ
κατ' οἶμον ὁδευε.*

[54] Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὐτὸς
ἐπεμηχανησάμην αὐτῷ, οἶον καὶ
ἐκεῖνο· μίαν ἐρώτησιν ἐρωτήσας
ἐπέγραψα τῷ βιβλίῳ κατὰ τὸ ἔθος·
τοῦ δαῖνος χρησμοὶ ὀκτώ,
ψευδάμενός τι ὄνομα, καὶ τὰς ὀκτώ
δραχμὰς καὶ τὸ γιγνόμενον ἔτι πρὸς
ταύταις πέμψας· ὁ δὲ πιστεύσας τῇ
ἀποπομπῇ τοῦ μισθοῦ καὶ τῇ
ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, πρὸς μίαν
ἐρώτησιν ἤν δὲ αὕτη· πότε ἀλώσεται
μαγγανεύων Ἀλέξανδρος; ὀκτώ μοι
χρησμοὺς ἔπεμψεν, οὔτε γῆς φασιν
οὔτε οὐρανοῦ ἀπτομένους,
ἀνοήτους δὲ καὶ δυσνοήτους
ἅπαντας.

Ἄπερ ὕστερον αἰσθόμενος, καὶ ὅτι
Ρουτιλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τοῦ

Εἰς δε το δεύτερον, διὰ το οποίον του
εἶπαν ὅτι απεστάλη παρ' ανθρώπου
επιθυμούντος να μάθη αν ἦτο
προτιμότερον να μεταβή διά θαλάσσης ή
διά ξηράς εις την Ιταλίαν, ἔδωκεν επίσης
απάντησιν ουδεμίαν έχουσαν σχέσιν προς
τον Ὅμηρον·

*Μη πλεύσης, αλλά προτίμησε
την ξηράν οδόν.*

54. Πολλὰ τοιαῦτα παιγνίδια του
ἐπαιξα, μεταξύ δε ἄλλων καὶ τοῦτο. Του
ἔστειλα μίαν ἐρώτησιν καὶ ἔγραψα ἐπὶ
τοῦ δελτίου ὡς συνειθίζεται· διὰ τὸν
δαίνα (ἔγραψα δε ἐν ψευδὲς ὄνομα)
χρησμοὶ ὀκτώ· καὶ συγχρόνως ἀπέστειλα
τὰς ὀκτὼ δραχμὰς καὶ τὸ ἐπὶ πλεόν της
αξίας τῶν χρησμών. Ὁ δε Ἀλέξανδρος
ἐξαπατηθεὶς ἐκ της ἐπιγραφῆς καὶ
νομίζων ὅτι υπήρχον ὀκτὼ ἐρωτήσεις, ἐν
ᾧ υπήρχε μία μόνη — ἦτο δε αὕτη· πότε
θα ἀποδειχθῇ ὁ Ἀλέξανδρος ὡς ἐξαπατῶν
τὸν κόσμον; — μου ἔστειλεν ὀκτὼ
χρησμοὺς, οἵτινες, κατὰ τὸ λεγόμενον,
οὔτε ἄκραν εἶχον, οὔτε μέσην, ἀνόητοι
καὶ δυσνόητοι ὅλοι.

Μαθὼν δε ταῦτα κατόπιν καὶ προσέτι ὅτι
κατέγεινα να αποτρέψω τον Ρουτιλλιανόν

γάμου καὶ τοῦ πάνυ προσκεῖσθαι
ταῖς τοῦ χρηστηρίου ἐλπίσιν, ἐμίσει,
ὡς τὸ εἰκός, καὶ ἔχθιστον ἤγειτο. καὶ
ποτε περὶ ἐμοῦ ἐρομένῳ τῷ
Ρουτιλιανῷ ἔφη·

*Νυκτιπλάνοις δάροις χαίρει
κοίταις τε δυσάγνοις.*

καὶ ὅλως ἔχθιστος εἰκότως ἦν ἐγώ.
[55] Καπειδὴ εἰσελθόντα με εἰς τὴν
πόλιν ἦσθετο καὶ ἔμαθεν ὡς ἐκεῖνος
εἶην ὁ Λουκιανός ἐπηγόμην δὲ καὶ
στρατιώτας δύο, λογχοφόρον καὶ
κοντοφόρον, παρὰ τοῦ ἡγουμένου
τῆς Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντος,
λαβὼν, ὥς με παραπέμψειαν μέχρι
πρὸς τὴν θάλατταν αὐτίκα
μεταστέλλεται δεξιῶς πάνυ καὶ
μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. ἐλθὼν
δὲ ἐγὼ πολλοὺς καταλαμβάνω περὶ
αὐτόν· συνεπηγόμην δὲ καὶ τοὺς
στρατιώτας τύχη τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ
μὲν προὔτεινέ μοι κύσαι τὴν δεξιάν,
ὥσπερ εἰώθει τοῖς πολλοῖς, ἐγὼ δὲ
προσφὺς ὡς φιλήσων, δήγματι
χρηστῷ πάνυ μικροῦ δεῖν χωλὴν
αὐτῷ ἐποίησα τὴν χεῖρα.

Οἱ μὲν οὖν παρόντες ἄγχειν με καὶ

ἀπὸ του να νυμφευθῇ την κόρην του και
να διδῇ πίστιν εἰς τὰς ἐλπίδας τὰς ὁποίας
του ἐδίδε το μαντεῖον, με ἐμίσησεν ὡς ἡν
επόμενον, και μ' εθεώρει μέγαν εχθρόν.
Και ὅταν ποτέ ο Ρουτιλλιανός ηρώτησε
περὶ ἐμοῦ, του ἔδωκε την ἐξῆς ἀπάντησιν·

*Αγαπά τα νυκτογυρίσματα
και τους ανόμους ἐρώτας.*

55. Ἐν γένει δεν μ' ἐχώνευε· και ὅταν
μετέβην εἰς την πόλιν του και ἔμαθεν ὅτι
εἶμαι ὁ Λουκιανός —με συνώδευον δε
και δύο στρατιῶται, εἰς λογχοφόρος και
εἰς κοντοφόρος, τους ὁποίους μου εἶχε
δώσει ὁ διοικητής της Καπαδοκίας δια να
με προπέμψουν μέχρι της θαλάσσης— μ'
ἐκάλεσεν ἀμέσως με πολλήν
φιλοφροσύνην και ἐνδείξεις ἐκτιμήσεως.
Μεταβάς τον εὐρήκα μεταξύ πολλῶν και
κατά καλήν μου τύχην εἶχα,
συμπαράλαβει και τους στρατιώτας. Ὁ
ψευδοπροφήτης μου ἔδωκε ν' ἀσπασθῶ
την δεξιάν του, καθὼς συνείθιζε· ἐγὼ δε
ἀντὶ να φιλήσω τον ἐδάγκασα τόσον
δυνατά, ὥστε παρ' ὀλίγον να του
καταστήσω ἀχρηστον την χεῖρα.

Τότε οἱ παρόντες ἐπεχείρησαν να με

παίειν ἐπειρῶντο ὡς ἱερόσυλον, καὶ
πρότερον ἔτι ἀγανακτήσαντες ὅτι
Ἀλέξανδρον αὐτόν, ἀλλὰ μὴ
προφήτην προσεῖπον· ὁ δὲ πάνυ
γεννικῶς καρτερήσας κατέπαυέν τε
αὐτοὺς καὶ ὑπισχνεῖτο τιθασόν με
ῥαδίως ἀποφανεῖν καὶ δείξειν τὴν
Γλύκωνος ἀρετὴν, ὅτι καὶ τοὺς πάνυ
τραχυνομένους φίλους
ἀπεργάζεται. καὶ μεταστησάμενος
ἅπαντας ἐδικαιολογεῖτο πρὸς με,
λέγων πάνυ με εἰδέναι καὶ τὰ ὑπ'
ἐμοῦ Ρουτιλιανῶ συμβουλευόμενα,
καὶ Τί παθὼν ταῦτά με εἰργάσω,
δυνάμενος ὑπ' ἐμοῦ ἐπὶ μέγα
προαχθῆναι παρ' αὐτῶ; καὶ γὰρ
ἄσμενος ἤδη ἐδεχόμην τὴν
φιλοφροσύνην ταύτην ὁρῶν οἱ
κινδύνου καθειστήκειν, καὶ μετ'
ὀλίγον προῆλθον φίλος
γεγεννημένος. καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν
θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἔδοξεν, οὕτω
ῥαδία γενομένη μου ἢ μεταβολή.

[56] Εἶτα δὴ μου ἐκπλεῖν
προαιρουμένου ξένια καὶ δῶρα
πολλὰ πέμψας μόνος δὲ σὺν τῷ
Ξενοφῶντι ἔτυχον ἐπιδημῶν, τὸν

κτυπήσουν καὶ νὰ με πνίξουν ὡς
ιερόσυλον, διότι καὶ προ τούτου εἶχον
αγανακτήσει ἀκούσαντες ὅτι τον εἶπα
Ἀλέξανδρον καὶ ὄχι προφήτην. Ἀλλ'
αὐτὸς συνεκρατήθη καὶ καθησύχασε τοὺς
περὶ αὐτόν, υπέσχετο δὲ ὅτι πολὺ ταχέως
θα με ἐξημέρωνε καὶ θα κατεφαίνετο ἡ
δύναμις τοῦ Γλύκωνος, ὅστις ἠδύνατο νὰ
μετατρέπη εἰς φίλους καὶ τοὺς πλέον
εχθρικῶς διακειμένους. Απομακρύνας δὲ
ὅλους τοὺς ἄλλους, μου ὡμολόγησεν ὅτι
εγνώριζε καλῶς ὅσα εἶχα συμβουλευσεῖ
εἰς τὸν Ρουτιλιανόν καὶ, μου εἶπε, μου
έκαμες αὐτά, ἐνῶ με τὴν σύστασίν μου
θα ἠδύνασο νὰ ἐπιτύχῃς μεγάλην εὐνοίαν
παρ' αὐτοῦ; Εγὼ τότε ἐδέχθην
ευχαρίστως τὴν φιλοφροσύνην του,
καθότι ἐβλεπα ποῖον κίνδυνον διέτρεχα,
καὶ ἐσπευσα νὰ δείξω ὅτι ἐπείσθην καὶ
ὅτι ἐγεῖνα φίλος του. Καὶ οἱ ἄλλοι
εθαύμαζον βλέποντες ὅτι τόσον ταχέως
μετεβλήθην.

56. Ἐπειτα δὲ ὅταν ἀπεφάσισα ν'
αναχωρήσω, μου ἔστειλε δῶρα πολλὰ —
ἡμουν δὲ τότε μόνος με τὸν Ξενοφόντα¹⁵,
διότι εἶχα προαποστείλει εἰς Ἀμαστριν
τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους

πατέρα καὶ τοὺς ἐμοὺς εἰς Ἀμαστριν
προεκπεπομφῶς ὑπισχνεῖται καὶ
πλοῖον αὐτὸς παρέξειν καὶ ἐρέτας
τοὺς ἀπάξοντας. καὶ γὰρ μὲν ὥμην
ἀπλοῦν τι τοῦτο εἶναι καὶ δεξιόν·
ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν πόρον
ἐγενόμην, δακρύνοντα ὄρων τὸν
κυβερνήτην καὶ τοῖς ναύταις τι
ἀντιλέγοντα οὐκ ἀγαθὰς εἶχον
περὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδας.

ἦν δὲ αὐτοῖς ἐπεσταλμένον ὑπὸ τοῦ
Ἀλεξάνδρου ἀραμένους ῥίψαι ἡμᾶς
εἰς τὴν θάλασσαν· ὅπερ εἰ ἐγένετο,
ῥαδίως ἂν αὐτῷ διεπεπολέμητο τὰ
πρὸς ἐμέ. ἀλλὰ δακρύνων ἐκεῖνος
ἐπεισεν καὶ τοὺς συνναύτας μηδὲν
ἡμᾶς δεινὸν ἐργάσασθαι, καὶ πρὸς
ἐμὲ ἔφη, Ἔτη ἐξήκοντα, ὡς ὄρας,
ἀνεπίληπτον βίον καὶ ὄσιον
προβεβηκῶς οὐκ ἂν βουλοίμην, ἐν
τούτῳ τῆς ἡλικίας καὶ γυναῖκα καὶ
τέκνα ἔχων, μιᾶναι φόνῳ τὰς
χεῖρας, δηλῶν ἐφ' ὅπερ ἡμᾶς
ἀνειλήφει, καὶ [57] τὰ ὑπὸ τοῦ
Ἀλεξάνδρου προστεταγμένα.

καταθέμενος δὲ ἡμᾶς ἐν Αἰγιαλοῖς,
ὧν καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμνηται,

μου— καὶ μου υπέσχετο να μου δώσει
αὐτὸς πλοῖον καὶ ναύτας· καὶ ἐγὼ
θεωρήσας τὴν πρότασιν ὡς εὐκρινή
φιλοφροσύνην τὴν ἀπεδέχθην. Ἀλλ' ὅταν
ἀνήχθημεν εἰς τὸ πέλαγος καὶ εἶδα τὸν
πλοίαρχον νὰ δακρύῃ καὶ νὰ φιλονεικῇ
με τοὺς ναύτας, ἤρχισα νὰ υποψιάζωμαι
καὶ ν' ἀνησυχῶ.

Ο Αλέξανδρος εἶχε δώσει παραγγελίαν νὰ
μας ρίψουν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ οὕτω
θα ἐξεδικεῖτο καὶ θα ἀπηλλάσσετο
εὐκόλως ἀπὸ ἑνὸς ἐχθρόν. Ἀλλ' ὁ
κυβερνήτης με τὰ δάκρυα τοῦ ἐπεισε
τοὺς ναύτας νὰ μὴ μας φονεύσουν οὔτε
ἄλλως νὰ μας κακοποιήσουν, πρὸς ἐμὲ δὲ
εἶπε· Εξήντα χρόνια, ὡς βλέπεις, ἔχω
ζήσει με τιμὴν καὶ εὐσέβειαν καὶ δὲν
ἠθέλησα τώρα ποὺ ἐφθάσα εἰς αὐτὴν τὴν
ἡλικίαν καὶ ἔχω γυναῖκα καὶ παιδιὰ νὰ
μολύνω τὰ χέρια μου με φόνον. Καὶ μου
ὡμολόγησε τοὺς ὅρους ὑπὸ τοὺς ὁποῖους
μας ἀνέλαβεν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ καὶ τὰς
παραγγελίας τοῦ Αλέξανδρου.

57. Αφού δε μας ἀπεβίβασεν εἰς τοὺς
Αἰγιαλοὺς, τοὺς ὁποῖους καὶ ὁ καλὸς

ὀπίσω ἀπήλαυνον. Ἐνθα ἐγὼ
παραπλέοντας εὐρῶν
Βοσποριανούς τινας, πρέσβεις παρ'
Εὐπάτορος τοῦ βασιλέως εἰς τὴν
Βιθυνίαν ἀπιόντας ἐπὶ κομιδῇ τῆς
ἐπετείου συντάξεως, καὶ
διηγησάμενος αὐτοῖς τὸν
περιστάντα ἡμᾶς κίνδυνον, καὶ
δεξιῶν αὐτῶν τυχῶν, ἀναληφθεὶς
ἐπὶ τὸ πλοῖον διασώζομαι εἰς τὴν
Ἄμαστρον, παρὰ τοσοῦτον ἔλθων
ἀποθανεῖν.

Τοῦντεῦθεν καὶ αὐτὸς
ἐπεκορυσσόμην αὐτῷ καὶ πάντα
κάλων ἐκίνουν ἀμύνασθαι
βουλόμενος, καὶ πρὸ τῆς ἐπιβουλῆς
ἤδη μισῶν αὐτὸν καὶ ἔχθιστον
ἡγούμενος διὰ τὴν τοῦ τρόπου
μιαρίαν, καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν
ώρμήμην πολλοὺς συναγωνιστάς
ἔχων καὶ μάλιστα τοὺς ἀπὸ
Τιμοκράτους τοῦ Ἡρακλεώτου
φιλοσόφου· ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος
Βιθυνίας καὶ τοῦ Πόντου Αὔειτος
ἐπέσχε, μονονουχὶ ἰκετεύων καὶ
ἀντιβολῶν παύσασθαι· διὰ γὰρ τὴν
πρὸς Ρουτιλιανὸν εὐνοίαν μὴ ἂν

Ὅμηρος αναφέρει, ἐπέστρεψεν. Εκεί
συνήντησα Βοσποριανούς τινας, τους
οποίους ο βασιλεύς Ευπάτωρ απέστειλεν
αντιπροσώπους εἰς τὴν Βιθυνίαν νὰ
κομίσουν τὸν ετήσιον φόρον· διηγήθην δὲ
εἰς αὐτοὺς τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον
διετρέξαμεν καὶ συμπαθήσαντες με
παρέλαβον εἰς τὸ πλοῖον αὐτῶν καὶ με
μετέφεραν εἰς τὴν Ἄμαστρον, αφοῦ παρά
τρίχα διέφυγα τὸν θάνατον.

Του λοιποῦ καὶ ἐγὼ ἐκήρυξα κατὰ τοῦ
ψευδοπροφήτου φανερόν πόλεμον καὶ
πάντα λίθον ἐκίνουν διὰ νὰ ἐκδικηθῶ,
αφοῦ καὶ πρὸ τῆς ἐπιβουλῆς ἤδη τὸν
εμίσουν μεγάλως διὰ τὴν ατιμίαν του· εἰς
τὸν πόλεμον δὲ τούτον εἶχα πολλοὺς
συναγωνιστάς καὶ μάλιστα τοὺς μαθητάς
τοῦ Ἡρακλεώτου φιλοσόφου
Τιμοκράτους. Ἀλλ' ὁ τότε διοικητὴς τῆς
Βιθυνίας καὶ τοῦ Πόντου Αὔειτος μας
συνεκράτησε με συμβουλὰς καὶ
παρακλήσεις· διότι ἐνεκα τῆς φιλίας τοῦ
πρὸς τὸν Ρουτιλιανὸν δὲν ἠδύνατο, καὶ
ὰν ἀπεδεικνύετο ἀδικῶν ὁ Αλέξανδρος,
νὰ τὸν τιμωρήσῃ. Οὕτω ἀνέκοψα τὴν
ορμὴν μου καὶ ἐπαύσα νὰ καταδιώκω
ἐνοχὸν ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐβλεπα ὅτι τόσον
ευμενῶς ἦτο διατεθειμένος ὁ δικαστής.

δύνασθαι, καὶ εἰ φανερώς λάβοι
ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω
μὲν ἀνεκόπτην τῆς ὀρμῆς καὶ
ἐπαυσάμην οὐκ ἐν δέοντι
θρασυνόμενος ἐφ' οὕτω δικαστοῦ
διακειμένου.

[58] Ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ μέγα ἐν τοῖς
ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ
Ἀλεξάνδρου, τὸ αἰτῆσαι παρὰ τοῦ
αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ
τοῦ Ἀβώνου τεῖχος καὶ Ἰωνόπολιν
κληθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν
κόψαι ἐγκεχαραγμένον τῇ μὲν τοῦ
Γλύκωνος, κατὰ θάτερα δὲ
Ἀλεξάνδρου, στέμματά τε τοῦ
πάππου Ἀσκληπιοῦ καὶ τὴν ἄρπην
ἐκείνην τοῦ πατρομήτορος Περσέως
ἔχοντος;

[59] Προειπὼν δὲ διὰ χρησμοῦ περὶ
αὐτοῦ ὅτι ζῆσαι εἴμαρται αὐτῷ ἔτη
πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, εἶτα
κεραυνῷ βληθέντα ἀποθανεῖν,
οἰκτίστῳ τέλει οὐδὲ ἑβδομήκοντα
ἔτη γεγονώς ἀπέθανεν, ὥς
Ποδαλειρίου υἱὸς διασαπείς τὸν
πόδα μέχρι τοῦ βουβώνος καὶ
σκωλήκων ζέσας· ὅτεπερ καὶ

58. Δεν εἶναι δε μεγάλη μεταξύ των
ἄλλων ἡ θρασύτης τοῦ Ἀλεξάνδρου να
ζητήση παρὰ τοῦ Αυτοκράτορος να
μετονομασθῇ το τεῖχος τοῦ Ἀβώνου
Ἰωνόπολις καὶ να κοπῇ νόμισμα νέον, το
οποῖον ἀπὸ μεν τὴν μίαν ὀψιν να ἔχῃ τὴν
εἰκόνα τοῦ Γλύκωνος, ἀπὸ δε τὴν ἄλλην
τὴν μορφήν αὐτοῦ τοῦ ψευδοπροφῆτου
με τα στέμματα τοῦ πάππου τοῦ
Ἀσκληπιοῦ καὶ το ξιφοδρέπανον τοῦ
προμήτορος Περσέως.

59. Εὐὼ δε εἶχε προεῖπει ὅτι θα ἔζῃ
εκατόν πενήκοντα ἔτη καὶ ἔπειτα θ'
ἀπέθνησκε φονευόμενος ὑπὸ κεραυνοῦ,
ἀπέθανε πρὶν ἀκόμη συμπληρώσει τα
εβδομήκοντα, με αξιοθρήνητον θάνατον·
ὡς ἄξιος υἱὸς τοῦ Ποδαλειρίου ἔπαθε
σήψιν τοῦ ποδός μέχρι βουβώνος καὶ
κατεφαγώθη ὑπὸ σκωλήκων ζωντανός.
Τότε δε καὶ ἐφάνη ὅτι ἦτο φαλακρός,
διότι ἦτο ἀνάγκη να, τοῦ βρέχουν οἱ
ιατροὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς κατάπαυσιν των

ἐφωράθη φαλακρός ὢν, παρέχων
τοῖς ἰατροῖς ἐπιβρέχειν αὐτοῦ τὴν
κεφαλὴν διὰ τὴν ὀδύνην, ὃ οὐκ ἂν
ποιῆσαι ἐδύναντο μὴ οὐχὶ τῆς
φενάκης ἀφηρημένης.

[60] Τοιοῦτο τέλος τῆς Ἀλεξάνδρου
τραγωδίας καὶ αὕτη τοῦ παντός
δράματος ἢ καταστροφή ἐγένετο,
ὥς εἰκάζειν προνοίας τινὸς τὸ
τοιοῦτον, εἰ καὶ κατὰ τύχην συνέβη.
ἔδει δὲ καὶ τὸν ἐπιτάφιον αὐτοῦ
ἄξιον γενέσθαι τοῦ βίου, καὶ ἀγωνά
τινα συστήσασθαι ὑπὲρ τοῦ
χρηστηρίου, τῶν συνωμοτῶν
ἐκείνων καὶ γοήτων, ὅσοι κορυφαῖοι
ἦσαν, ἀνελθόντων ἐπὶ διαιτητὴν
τὸν Ρουτιλιανόν, τίνα χρὴ
προκριθῆναι αὐτῶν καὶ
διαδέξασθαι τὸ μαντεῖον καὶ
στεφανωθῆναι τῷ ἱεροφαντικῷ καὶ
προφητικῷ στέμματι. ἦν δὲ ἐν
αὐτοῖς καὶ Παῖτος, ἰατρὸς τὴν
τέχνην, πολὺς τις, οὔτε ἰατρῷ
πρέποντα οὔτε πολὺν ἄνδρὶ ταῦτα
ποιῶν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης
Ρουτιλιανὸς ἀστεφανώτους αὐτοὺς
ἀπέπεμψεν αὐτῷ τὴν προφητείαν

πόνων, πράγμα το οποίον δεν ἦτο
δυνατόν αν δεν αφήρει την φενάκην διά
να παρουσιάζη γυμνήν την κεφαλὴν.

60. Τοιούτον υπήρξε το τέλος της
κωμωδίας του Αλεξάνδρου και τοιαύτη
του όλου δράματος η λύσις, ώστε να
δύναται τις να υποθέση ότι ἦτο θεία
τιμωρία, καίτοι εκ τύχης συνέβη. Ἐπρεπε
δε και ο επιτάφιος αυτού να γείνη ἄξιος
του βίου του και να γείνη αγών δια την
διαδοχὴν του εις το μαντεῖον. Οι
συνεργάται εις τας αγυρτείας, ὅσοι ἦσαν
κορυφαῖοι, ἀνέθηκαν εις τον
Ρουτιλλιανόν ν' αποφασίσῃ ποίος εξ
αὐτῶν ἔπρεπε να προτιμηθῇ δια ν'
αντικαταστήσῃ τον Αλέξανδρον και
φορέσῃ το ιεροφαντικόν και προφητικόν
στέμμα. Μεταξύ δε των μνηστήρων
τούτων ἦτο και ο ἰατρὸς Παῖτος,
ἄνθρωπος ηλικιωμένος, ὅστις ἐπραττεν
οὕτω ἀνάξια και της επιστήμης και της
ηλικίας του. Αλλ' ο αγωνοθέτης
Ρουτιλλιανὸς τους ἀπέπεμψεν
ἀστεφανώτους, επιφυλάττων εις εαυτὸν
την διαδοχὴν του προφήτου μετὰ την
λήξιν της δημοσίας υπηρεσίας την οποίαν
εἶχε.

φυλάττων μετὰ τὴν ἐντεῦθεν
ἀπαλλαγὴν.

[61] Ταῦτα, ὦ φιλότης, ὀλίγα ἐκ
πολλῶν δείγματος ἕνεκα γράψαι
ἠξίωσα, καὶ σοὶ μὲν χαριζόμενος,
ἀνδρὶ ἐταίρῳ καὶ φίλῳ καὶ ὃν ἐγὼ
πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω ἐπί
τε σοφία καὶ τῷ πρὸς ἀλήθειαν
ἔρωτι καὶ τρόπου πραότητι καὶ
ἐπιεικείᾳ καὶ γαλήνῃ βίου καὶ
δεξιότητι πρὸς τοὺς συνόντας, τὸ
πλέον δέ, ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιον,
Ἐπικούρῳ τιμωρῶν, ἀνδρὶ ὡς
ἀληθῶς ἱερῷ καὶ θεσπεσίῳ τὴν
φύσιν καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ
καλὰ ἐγνωκότι καὶ παραδεδωκότι
καὶ ἐλευθερωτῇ τῶν ὁμιλησάντων
αὐτῷ γενομένῳ. οἶμαι δὲ ὅτι καὶ
τοῖς ἐντυχοῦσι χρησιμὸν τι ἔχειν
δόξει ἢ γραφή, τὰ μὲν
διεξελέγχουσα, τὰ δὲ ἐν ταῖς τῶν εὖ
φρονούντων γνώμας βεβαιοῦσα.

61. Ταῦτα, φίλτατε, ὀλίγα ἐκ πολλῶν
καὶ ὡς δείγματα ἔγραφα καὶ πρὸς χάριν
σου, φίλου τον ὁποῖον υπέρ πάντας
θαυμάζω καὶ διὰ τὴν σοφίαν καὶ διὰ τὴν
αγάπην πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ διὰ τὴν
πραότητα του χαρακτήρας, τὴν
μετριοπάθειαν καὶ τὴν γαλήνην του βίου
καὶ τὴν ευμένειαν πρὸς τοὺς
πλησιάζοντας αὐτόν, ἀλλὰ —καὶ τοῦτο
θα σου εἶνε περισσότερο ευχάριστον —
καὶ ἐκδικούμενος διὰ τον Εὔκωρον,
σοφὸν ἀληθῶς ἱερὸν καὶ θεῖον, ὅστις
μόνος διέγνωσε τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ ἀγαθὰ
καὶ τὰ μετέδωκεν εἰς τοὺς ἄλλους καὶ
ἐγένετο λυτρωτὴς των ἀκροασθέντων τὴν
διδασκαλίαν του. Νομίζω δε ὅτι τ'
ἀνωτέρω χρησιμεύουν καὶ εἰς ὅσους θα τ'
ἀναγνώσουν, διότι καὶ τὰς ἀγυρτείας
ἐλέγχουν καὶ τὴν ὀρθοφροσύνην
υποστηρίζουν.

Σημειώσεις

[11.](#) Λιμὴν τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὴν Ερυθρὰν θάλασσαν, ὅστις συνεκοινώνει τον Νεῖλον με διώρυγα.

[12.](#) Ὅπως ἐγένετο ὁ εξαγνισμὸς εἰς τὰ μυστήρια τῆς Δήμητρος.

[13.](#) Εννοεί τον Αυτοκράτορα Μάρκον Αυρήλιον.

[14.](#) Άλυν διαβάς μεγάλην δύναμιν καταλύσεις.

[15.](#) Άγνωστον πρόσωπον.
